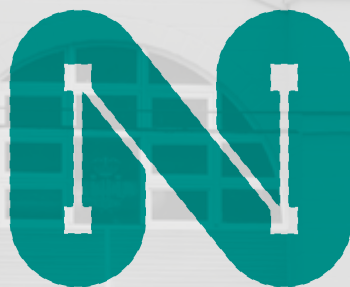

DIAGNÒSTIC PARTICIPAT

ÍNDEX DIAGNÓSTIC PARTICIPAT

	Introducció
01	Planificació urbanística
02	Vores urbanes
03	Posicionament del barri
04	Teixit associatiu i equipaments
05	Educació
06	Salut
07	Habitatge
08	Cultura
09	Treball
10	Convivència
11	Espais públics, mobilitat i espais buits
12	Conclusions
13	Annexos

INTRODUCCIÓ

— Aquest document que és te a les mans és la primera part de l'Estratègia Integral participativa per al barri de Natzaret, configurada pel diagnòstic participat sobre el barri. Sobre la base d'aquesta anàlisi, es traçaran en les properes setmanes les propostes que configuraran l'estratègia que busca transformar i millorar Natzaret.

Per tant, aquesta és una versió molt propera a la definitiva (la darrera estarà a finals del mes de febrer, amb el conjunt de l'estratègia). Diem molt propera perquè falten algunes dades estadístiques que encara no s'han aconseguit dels respectius serveis i àrees de l'Ajuntament de València. Així mateixa, falta incorporar alguns esquemes resum que s'estan treballant a hores d'ara.

Cal tenir en compte que la informació a partir de la qual s'ha redactat el diagnòstic prové principalment de quatre fonts diferents. En primer lloc, la gran majoria del treball està redactat a partir de les necessitats, controvèrsies i opinions del veïnat de Natzaret així com del personal tècnic que treballa al barri. Tota aquesta informació prové i ha estat recollida en diferents sessions amb els grups motors de l'Estratègia, tallers oberts a la població local, trobades amb tècnics, etc. Al diagnòstic s'indica d'on ha estat extret tot allò que es cita, pel que als annexes es trobarà una llegenda aclarint cada abreviatura amb quina sessió de treball es correspon. En segon lloc, l'equip tècnic hem aportat interpretacions i anàlisis propis a partir de l'estudi de tot aquest material.

Ara bé, a banda de les fonts d'anàlisi relacionades, hi ha altres dues que és necessari subratllar. Així, en tercer lloc, el diagnòstic també compta amb dades secundàries, principalment estadístiques sociodemogràfiques que contribueixen a generar una imatge sobre el barri. Per últim, per completar el diagnòstic, s'ha fet ús d'algunes referències teòriques per enriquir la investigació sobre Natzaret.

Finalment, cal tenir en compte la perspectiva des de la qual es redacta aquest diagnòstic de Natzaret. Es considera que es tracta d'un document que ha d'aprofitar per a una varietat d'agents, com és el teixit associatiu de la zona, els equips tècnics que hi treballen al barri així com l'Ajuntament de València, encarregat d'actuar sobre Natzaret. Per tant, el diagnòstic es concep com un conjunt de capítols per àrees que poden ser llegits de forma separada, segons l'interès del o la lectora, o tot conjunt. Així mateixa, al final de cada capítol s'ofereix un resum per ítems per si es desitja una lectura més esquemàtica.

01.

LLEGENDA FONTS D'INFORMACIÓ

(GU)	Grup de treball d'urbanisme
(EG)	Entrevista grupal
(SG)	Sociograma
(TO)	Taller obert
(DD)	Devolució diagnòstic
(TJ)	Taller joves
(TG)	Taller població gitana
(TA)	Taller dones àrabs
(OD)	Observació per al diagnòstic
(JF)	Jornades de formació
(MT)	Mesa tècnica

CAPÍTOL 1.

PLANIFICACIÓ URBANÍSTICA

— El Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) de València de 1988 diferí l'ordenació detallada de quaranta quatre àmbits que es corresponen amb aquelles zones que tenien protecció patrimonial, les pedanies, el passeig marítim, l'actuació Parc Central i el desenvolupament del Perello-net. Aquesta decisió ajornava la solució dels seus problemes a una planificació futura segons les pròpies Normes Urbanístiques (Tít. II. Cap. I. Art.2.1. El Desenvolupament del Pla).

Entre les primeres zones mencionades, dins del classificat sòl urbà (SU), es trobava l'àmbit de 'planejament de desenvolupament' delimitat baix el codi **M-6** (plànols d'Estructura Urbana C-49 i C-50) corresponent a bona part del barri de Natzaret (sud-est), la trama urbana de la qual és, en la seua majoria, vivenda unifamiliar.

En canvi, a la resta del barri, el PGOU sí que assumia el planejament del conjunt històric protegit (CHP-3), part de l'eixample (ENS-1) i les zones perifèriques del barri pertanyent a la xarxa d'espais lliures de parc urbans i usos esportiu (GEL-2 i Gel-4, respectivament), dotacions educatives-culturals (EC), serveis públics esportius (GSP-1), àrea portuària (GTR-3) i edificació oberta (EDA). Tots aquests espais estan definits al plànol de Qualificació del Sòl B-6G.

De la mateixa forma que ha passat amb el Cabanyal, Ciutat Vella o el Parc Central, aquesta planificació diferida ha propiciat un futur indefinit a Natzaret. En definitiva, un inici feble, incert i desequilibrat en un lloc clau a la façana marítima de la ciutat amb moltes conseqüències.

1.

MOLTES AFECCIONS, POQUES CONSECUCIONS

No es tracta ací de fer un repàs detallat de tot el planejament que ha afectat al barri durant les darreres tres dècades, sinó més bé d'analitzar com l'esmentada conjuntura de planificació diferida, sumada a la juxtaposició de diverses intervencions i modificacions puntuals inconnexes, ha influït directament en la situació present de Natzaret, i no sols a nivell urbanístic, tal i com veurem als següents punts del diagnòstic.

El fet cert és que, de partida (**GU**), hi ha certa confusió sobre quines parts del barri s'han desenvolupat seguint les traces d'un o altre pla i, fins i tot, en quin estat ens trobem actualment. Així doncs, no és fàcil que algú (inclús si és una persona que es preocupa per aquestes qüestions) puga transmetre amb claredat la temporalitat, delimitacions i abast de les afeccions de la planificació urbanística segons quines zones del barri.

La mancança d'una visió de conjunt (afortunada o no) i una sensació col·lectiva d'embolic urbanístic acumulat any rere any, sense executar-s'hi les fases anteriors, deriva en una dificultat de coneixement (i, en conseqüència, d'apropiació) del disseny d'aquest entorn. Handicap que es veu agreujat amb l'habitual bretxa que genera el llenguatge tècnic emprat als documents urbanístics que es difon a la ciutadania.

Deu anys després del citat Pla General, l'Ajuntament de València aprova el Pla de Reforma Interior modificatiu en el **subàmbit M6-C de Natzaret**, el sector principal de l'àrea de remodelació integral M-6. A l'any següent, el 1999, la Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transport desenvoluparà el sector A. Per últim, encara queda pendent l'elaboració del sector B. En ambdós casos es tracta de projectes d'habitatge de titularitat pública que, com veurem al punt 7, es troben inconclusos.

Especial atenció mereix la **Modificació Puntual del Pla General, Parcel·la Servei Públic Barri Natzaret**. Es tracta d'una gran parcel·la públic-privada de 25 ha., l·lindant al nord amb l'àmbit M-6C des de la prolongació del carrer de Fontilles (obertura possible amb les expropiacions UE1 i UE2), la qual fou objecte de dues modificacions puntuals

del PGOU amb una forta implicació de les associacions veïnals durant la dècada del 2000, tal i com remarquen els seus representants (GU).

La primera modificació, al 2001, fou un canvi d'ús, passant de dotacional educatiu cultural que marcava el PGOU a servei públic (SP) amb la finalitat de construir un centre de salut i una biblioteca, equipaments ja executats. Com veurem a l'apartat següent (Vores urbanes), una de les estratègies veïnals (GU) front a l'amenaça constant del creixement del Port ha sigut aconseguir les dotacions necessàries per a enfortir qualitativament el barri i, d'aquesta manera, no perdre habitants.

No obstant aquests dos edificis, la resta de la parcel·la quedava sense destí concret, on es troben diversos habitatges unifamiliars en fila en situació de fóra d'ordenació propers a la desembocadura del riu. Davant aquesta situació i "la falta de gestió de l'administració per a l'adquisició completa del sòl i la seua afecció al destí previst" (Resolució Conseller de Territori i Habitatge, 2007), l'objecte de la segona de les modificacions, al 2007 (corregida al 2009 per errada de la Oficina Tècnica de Planejament en la qualificació residencial), fou el canvi d'ús i ordenació de la part sud de l'àmbit, restablint la qualificació corresponent als usos existents, és a dir, xarxa viària (RV) i residencial 'cases de poble' (UFA-1). A més a més, la resta de la parcel·la al nord, de titularitat municipal (anteriorment era el camp de futbol), encara no desenvolupada, es destinà a equipament assistencial TD on encara està prevista la construcció d'un habitatge assistencial SP-7 com de nou veurem a l'epígraf 7, amb la conseqüent modificació de les NN.UU (arts. 6.69.2.e, 6.76.4) del PGOU que prohibia l'ús residencial en els usos previstos en Serveis Públics.

Al capdavant, amb aquesta aplaudida modificació, ens trobem però, amb altra no-consecució urbanística, reivindicada a les sessions de treball (GU) i fortament ancorada a la memòria col·lectiva pel fet que significà tot aquest aldarull d'expropiacions, expectatives i correccions. Amb tot, el present és un entorn 'a mitges' ocult darrere del poliesportiu a l'eixida del barri, on es comprova el que succeeix quan s'agrupen (i s'executen primerament) les dotacions sense promoure compassadament la rehabilitació del delicat ecosistema d'habitatge unifamiliar, el qual, abans conformava una unitat compacta amb sentit i que, poc fa, s'ha dividit, abandonat i degradat. Tot això acompanyat d'un gran buit urbà, com es detalla al punt 11, al costat de la desembocadura, a l'espera de les suposades vivendes assistencials.

En paral·lel a la planificació municipal, als anys 90 s'inicia aquella de caire territorial. És el cas del **Pla d'Actuacions Urbanístiques al Marítim** (PAUM) promogut per la Conselleria aleshores anomenada d'Obres Públiques en conveni amb l'Ajuntament de la ciutat i la Delegació de Govern, on es recollien les mesures de caràcter ur-

banístic proposades per la comissió de lluita contra la droga del Marítim. En la pràctica, fou un conjunt de projectes encarregats a diferents arquitectes segons cada zona.

En el cas de Natzaret, d'una banda serví per a escometre parcialment el Pla de Reforma Interior amb habitatge a l'anteriorment citat subàmbit M-6A, àrea de remodelació integral constituïda pel colar de les enderrocades 'Casitas de Papel', sòl qualificat com a urbà, canviant la qualificació de la zona educatiu-cultural per la de residencial UFA 'Cases de Poble' i establint una subzona amb qualificació d'exemple ENS per a construir un bloc de major alçada paral·lel al camí del Canal. (BOP 31, 6-II-99). Precisament, aquest edifici és l'únic construït per l'arquitecte Jaume Cort i gestionat per l'Institut Valencià de la Vivenda, IVVSA, actualment integrat dins d'EIGE (Entitat d'Infraestructures de la Generalitat).

En complement a les operacions de reforma i habitatge, el PAUM també considerava l'espai públic. Com s'explica al punt 11, primerament s'executà una fase central de reurbanització a la redor del Mercat i carrer de Dalt de la Mar fent-los per a vianants, tal com reivindicava a la dècada dels 80, l'Associació de Veïns/es.

Posteriorment, l'arquitecte Alberto Peñín elaborà el **Projecte d' Obres Ordinàries de Reurbanització Natzaret-Àrea 1** (1993 i modificat en 2006) delimitat al sud-oest i amb una càrrega d'expropiacions (IVVSA) perllongades en el temps que, després de diversos entrebancs administratius (i crisi de l'adjudicatària) durant la següent dècada, es dona per finalitzat, tot i sols haver-se executat parcialment. Aquesta planificació encara és recordada entre el veïnat com el 'Pla Peñín' (GU).

"El Projecte d'Urbanització apostava per un barri renovat amb una forta intenció socialitzadora, amb carrers per a vianants i places d'estança, sense tancar carrers al trànsit, com a mesura recomanada per la Conselleria per no generar problemes de seguretat" (A.Peñín). Vore plànol general.

2.

DELS PLANS, LES AL·LEGACIONS

Convé fer ací un punt i a banda, no perquè s'hagen acabat els plans d'afecció sobre el barri, ans al contrari, el llistat s'ha multiplicat als darrers anys. Ara però, aquests ja no actuen a l'interior del barri (encara que fóra a nivell parcial), sinó que l'afecten (amenaçar és

la paraula més estesa entre el veïnat) en el seu conjunt des de la planificació metropolitana. És a dir, com es veurà al punt 3 sobre el posicionament del barri a la ciutat, Natzarret queda a la deriva de dissenys que no depenen directament d'ell tot i que li afecten de fóra cap a dins.

Donat que la tònica habitual no ha sigut comparar amb la participació veïnal en l'elaboració d'aquestes propostes, el resultat ha estat un seguit d'allegacions (i cartes a les tres administracions o, en el seu defecte, als Reis Mags, plets jurídics, queixes al Síndic, esmenes als pressupostos, comunicats als mitjans de comunicació, manifestos, recollida de signatures, taules rodones, exposicions, publicacions, accions de carrer, manifestacions, etc.), que ha configurat una rutina de reacció i defensa front a allò que des de les diverses administracions s'estava planificant i que encara continua fent-se.

La més rellevant de totes elles per la lluita històrica entre el barri i el Port com veurem al punt 2, és la **Proposta de Delimitació d'Espais i Usos Portuaris del Port de València** (DEUP, 2013). En concret, allò relatiu a la interacció port-ciutat. Resulta impossible resumir en aquest capítol tot allò ocorregut des del conveni que l'Autoritat Portuària i l'Ajuntament signaren en maig de 1986 per a compensar l'ampliació del port sobre la platja del barri (de la ciutat), el qual fixà unes bases de consens que, malauradament, no s'han complert malgrat el seu propòsit:

"Considerant de comú interès resoldre de forma adequada els problemes urbanístics de l'ordenació de l'entorn portuari, amb vista a garantir que la relació entre el Port i la Ciutat de València siga el més harmònica possible".

El conveni tenia una vigència de 25 anys (fins al 2011). Des d'aleshores ençà, l'Associació de Veïns/es de Natzarret ve sol·licitant amb insistència un nou acord previ a l'aprovació o revisió de qualsevol planificació, inclosa la DEUP o la Revisió del PGOU. A més a més, aquesta confrontació va arribar-hi al punt de presentar un contenciós administratiu pels seus incompliments, afegit al que també presentara el Grup Municipal Compromís, aleshores a l'oposició, contra la DEUP.

Constantment, diverses veus públiques han denunciat l'opacitat i falta de participació de l'ens autònom en relació a la manera que planifica amb aparent impunitat sobre la ciutat, però sense la ciutat. Hi ha discussió en si el nou president ha significat un canvi de posicionament, o almen-

ys de formes. Aprofitant l'avinentesa, de nou s'han ficat sobre la taula (reunió 12 de juliol de 2016 entre representants de l'Autoritat Portuària, la junta directiva de la Federació de les AVV i de les AVV de Natzarret) les reivindicacions recolzades per 2.000 signatures (novembre 2015), algunes de les quals han sigut acceptades verbalment.

El fet cert és que mentre s'elabora la present Estratègia Participativa, l'APV i l'Ajuntament de València, a través de l'alcaldia, estan negociant els usos i la línia de la interacció port-ciutat en Natzarret, tal i com detallarem al següent punt de vores urbanes. Tanmateix, d'aquest procés no està transcendint públicament cap decisió. En canvi, l'aparició en escena d'un tercer actor, el **Llevant Unió Esportiva**, qui podria ubicar-s'hi amb la seua ciutat esportiva, ha generat una gran expectativa en el barri, **(TO)** potenciada per les contínues notícies que mostren els mitjans de comunicació locals, però que tal volta distreuen el rerefons reivindicat: la reconquesta d'un espai ciutadà.

Tot i el protagonisme de la DEUP, cal assenyalar el següent llistat de no pocs plans al voltant del barri, als quals s'han referit els veïns i veïnes i que es reflecteixen al plànol annex, així com al següent punt 2 de vores urbanes.

- Pla Parcial Moreres I Ciutat de les Arts i de les Ciències. J.M.Tomas, 1999.
- Pla Especial de la Zona d'Activitats Logístiques ZAL Port de València. VPI Logística, SA, 1999. Anulat pel Tribunal Superior de Justícia (2013) i, rebutjats els recursos de cassació pel Tribunal Suprem (2015). En revisió.
- Pla Parcial Moreres II. I.C.España Tamayo, 2002.
- Pla Parcial Gau-Cocoteros (i circuit Fórmula 1). J.M. Tomás, 2009, 2010 (modificat Cocoteros). En revisió.
- Pla Especial de la Marina Real. J.M.Lozano, 2013. En revisió.
- Anell Verd Metropolità. Conselleria d'Habitatge i Vertebració del Territori. Itinerari. 2015. Actuacions en fase de projecte a l'Horta Nord i Sud.
- Pla d'Acció Territorial d'Ordenació i Dinamització de l'Horta de València (PATODHV). Conselleria d'Habitatge i Vertebració del Territori, 2016. En tramitació.
- Pla d'Acció Territorial de la Infraestructura Verda del Litoral de la Comunitat Valenciana (PATIVEL). Conselleria d'Habitatge i Vertebració del Territori. Itinerari. 2016. En tramitació.

Menció a banda mereix per últim, la Revisió del **PGOU** de València que, des del 2008 fins el 2014 ha intentat aprovar-se en la seua versió Simplificada sense aconseguir-ho (excepte el Catàleg) gràcies a la gran quantitat d'allegacions (més de 20.000) en contra. Actualment, aquest document es troba de nou en revisió per la Direcció General d'Ordenació Urbanística de l'Ajuntament de València, sent una ocasió (canvi d'actitud política respecte als sectors urbanitzables i la renovació urbana d'allò consolidat) per a coordinar les propostes que deriven d'aquesta Estratègia,

més tot allò que arriba de la planificació metropolitana (acords de competències) i, sobretot, és una oportunitat per a no deixar de nou en diferit els problemes que Natzaret arrastra des de fa més de 30 anys.

3. DELS FETS, LES ESTRATÈGIES VEÏNALS

Per a acabar aquest primer punt que tracta d'aclarir l'estat del barri en relació a la seua planificació, també convé destacar, encara que breument, aquells treballs que des del moviment veïnal han servit de diagnòstic previ (GU) i han sigut la base de moltes propostes anticipant-se als propis instruments planificadors.

Des de l'equip redactor de l'Estratègia s'ha tingut clar que aquesta s'havia d'emmarcar en un procés de treball iniciat anteriorment pel propi veïnat, sumant-se a les reivindicacions i propostes històriques, almenys, a nivell urbanístic, doncs moltes d'elles continuen pendents.

De partida, hi ha una particularitat que sobta al recavar la documentació prèvia: aquesta s'ha realitzat en comú (unint forces com a la Coordinadora veïnal) a partir de fets que han colpit al barri. Ens referim als dos assassinats encara presents en el record col·lectiu. El primer, la mort d'un camioner al 1998 a causa d'una revenja; el segon, la mort al 2001 d'un xic jove del barri, en aquest cas per un assumpte de drogues.

A la línia del temps realitzada (GU), s'observa com els fets relacionats amb el conflicte social, el xabolisme, els enderrocs, la delinqüència o la venda de droga amb l'estigma social que això comportava com es vorà als punts 3 i 4, ha sigut el punt de partida o d'impuls per a la **Coordinadora de barri** (unió de diferents associacions i altres entitats com les falles, les confraries, etc.) que, no obstant el seu llarg recorregut, des del 2014 ha deixat de funcionar com a tal per desavinences internes.

Des d'aquesta coordinadora, subdividida en comissions, com per exemple la d'Urbanisme, s'han elaborat diversos estudis generals del barri que són encara de gran interès i utilitat per a qualsevol planificació actual. Així doncs, es destaca (GU) el **Pla Integral de Desenvolupament del barri de Natzaret**, (1999 i revisat en 2007) amb el lema: "Natzaret cap a la València del 2000, una empena forta entre tots i totes".

A més a més, hi ha altres documents veïnals que, inclús en col·laboració amb algunes institucions, s'han elaborat en relació a una visió urbana i integral:

- "Ahir, avui, demà. Farem de Natzaret un barri per a conviure". AVV. Natzaret, 1981.
- "Un barrio organizado. Programación 1989". AVV. Natzaret, 1988.
- "El problema de la vivienda en Nazaret y el futuro del barrio". Dossier divulgatiu elaborat per professionals i tècnics pertanyents a diversos serveis. 1990.
- "Constuyendo la ciudad. Barrio de Nazaret. Propuestas 92". Federació d'Associacions de Veïns/es de la Comunitat Valenciana en col·laboració amb la Generalitat, 1991. Entre els autors es troben dirigents veïnals, però també tècnics que tingueren un gran protagonisme en l'urbanisme i els serveis socials en com Jaume Cort o Sio Planas, respectivament.
- "Propostes veïnals". Comissió d'Urbanisme de la Coordinadora de barri amb representants de les dues associacions. 2014.

Per últim, dels fets a nivell de ciutat i sobretot, del marítim (esdeveniments com l'America's Cup, la Fórmula 1) o l'Horta Sud (l'amenaça urbanitzable sobre la Punta), s'han creat plataformes on el moviment veïnal de Natzaret s'ha vinculat amb propostes de major escala, perquè de la unió creix la força front a una planificació que darrerament no els era favorable. Ens referim al treball en xarxa realitzat des d'entitats com **El Litoral per al Poble** (PELPAP), Per l'Horta, la Federació de Veïns/es o Junes Municipals (consultes d'inversions en barris). Però també, a les aliances creades (compromisos en forma de decàlegs) amb els partits polítics que estaven a l'oposició fins el 2015, o darrerament, amb les escoles d'arquitectura del CEU i de la Politècnica.

Sens dubte, ha resultat interessant per a aclarir aquesta part del Diagnòstic i tindre una visió global del context i de l'extensa documentació prèvia, el fet de juxtaposar els fets amb les afeccions (planificació) i les forces (treballs veïnals).

ANNEX

- (01) Plànol Planificació urbanística.
Elaboració pròpia.

ANNEX

- (02) Línea de temps

RESUM

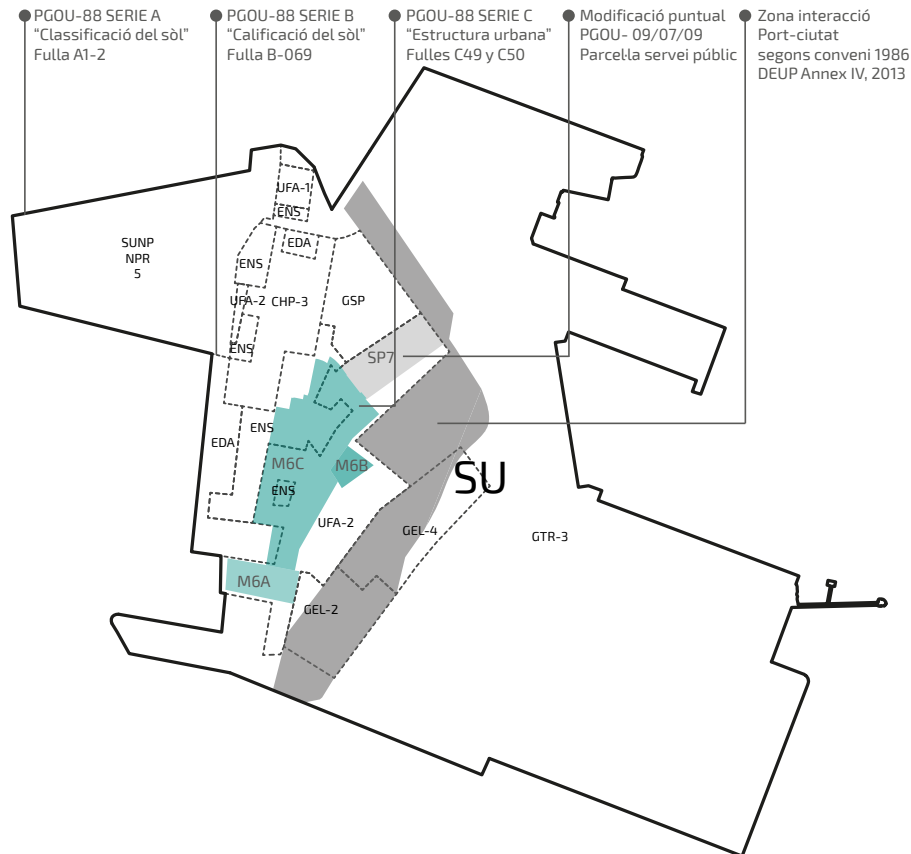
La situació d'incertesa i d'indefinició creada a partir del planejament diferit del PGOU del 88 ha estat una debilitat important enfront a la planificació metropolitana per una falta de visió de conjunt consensuada amb el veïnat.

L'aclariment de l'evolució dels fets, dels plans i de les estratègies veïnals és necessari per a emmarcar les propostes en un passat de planificació juxtaposada, amb diferents competències i executada parcialment.

La no consecució de la planificació de reforma interior ofereix l'oportunitat d'intervindre en els subàmbits M-6A i M-6B, així com a la parcel·la SP-7 amb una visió de 'renovació urbana' (d'acord amb la Llei 8/2013) que introduïska valors derivats de l'Estratègia Participativa.

La unió veïnal, per acció o reacció, ha fet la força front a la planificació urbanística, la major part de la qual no ha nascut des del propi barri, ni depèn d'ell mateix.

La Revisió del PGOU és segurament la darrera oportunitat per a resoldre tot allò que des de fa tres dècades afecta urbanísticament a Natzaret, però no sols des de la trama urbana o els usos del sòl. Les propostes d'aquesta Estratègia han de plasmar-se a aquest instrument regulador del futur de la ciutat.

D1. Planejament urbà. Superposició de planificació. Elaboració pròpia.

02.

LLEGENDA FONTS D'INFORMACIÓ

(GU)	Grup de treball d'urbanisme
(EG)	Entrevista grupal
(SG)	Sociograma
(TO)	Taller obert
(DD)	Devolució diagnòstic
(TJ)	Taller joves
(TG)	Taller població gitana
(TA)	Taller dones àrabs
(OD)	Observació per al diagnòstic
(JF)	Jornades de formació
(MT)	Mesa tècnica

CAPÍTOL 2.

VORES URBANES

— Es ben conegut que l'origen de l'antic poblat de Natzaret al sud de la desembocadura del riu Túria, sobre terrenys que les successives riuades havien guanyat a la mar, datat al s.XVII com una sèrie de barraques de pescadors i de llauradors, on després, al 1720, es construiria un llatzeret que donaria peu al nucli i nom actual. En 1877, amb l'annexió de Russafa, aquest també passà a formar-ne part de València. El creixement del port, amb la conseqüent pèrdua de la platja, impedí que el barri es desenvolupara seguint el mateix patró que la resta dels poblats marítims. A més a més, la construcció del ferrocarril a Barcelona, l'autovia del Saler i posteriorment la ZAL han contribuït al seu aïllament entre infraestructures difícilment superables.

"En la actualitat, el poblat compta amb qualitat urbana que resulta millorable, fruit de la seua colindància amb la zona portuària, de la complexitat de les seues connexions viàries i de la seua falta d'estructura urbana" (Llibre I Memòria justificativa RSPGOU, 2014). D'aquesta manera 'suau' es descriu allò tantes voltes reivindicat amb un elevat grau de consens com la primera de les debilitats del barri **(TO)**: l'aïllament que pateix a causa de les barreres físiques que suposen els **límits actuals del barri**, convertint-lo en inexistent per a la resta de la ciutat. Com es pot veure al plànol annex, les vores (fronteres) a les quals es fa referència són:

- Al nord, el llit històric del riu Túria (Cocoteros, Moreres) travessat únicament pel pont vell de les Drassanes i la passarella Cuc de Llum (en desús, tot i que s'ha anunciat la seua rehabilitació) i el circuit de la Fórmula 1 (sector del Grau).
- A l'est, el port ('el mur'), amb els terrenys de Benimar i, entre d'altres (estació de bombeig, estació de creuers, l'Unió Naval, etc), el sòl alliberat (2014) per la demolició de les instal·lacions de la contaminant fàbrica d'olis Moyresa-Bunge, ubicada a 50 m de les vivendes unifamiliars, una de les reivindicacions històriques veïnals **(GU)**.
- Al sud, la ZAL, pegada a un conjunt de parcel·les urbanitzades (sobre l'horta) i

parcialment construïdes amb habitatge de promoció pública. I, més enllà el nou llit del Túria, la V-30 i l'Estació Depuradora d'Aigües Residuals (EDAR).

- I, a l'oest, dividint l'horta de la Punta, les infraestructures esmentades del ferrocarril (des de la Fonteta de Sant Lluís) i la V-15 (i CV-50001), deixant espais degradats o industrialitzats al seu perímetre. Molt a prop, la Ciutat de les Arts i de les Ciències (CAC) i la ronda sud.

Al remat, aquesta desfavorida base urbana és la que propicia la percepció de Natzaret, com veurem al punt 2, com un barri segregat, aïllat, incomunicat, tancat, o marginat (i no marginal, Josepa Cucó, 2016). Tot i l'adversitat urbanística, el moviment veïnal **(GU)** no perd l'esperança desvetllant les oportunitats dels espais buits llindants a les vores urbanes, els quals poden servir per a ambaitzar el seu paisatge, millorar les connexions amb la resta de la ciutat i minvar el seus impactes mediambientals.

Amb tot plegat, aquest capítol és la història de David contra Goliath, o la d'Axtèrix i Obelíx contra els romans per defensar la seua 'aldea gala', inconquerible pels afers externs (Rafa Rivera).

1.

UNA ILLA SENSE PLATJA

"Al front marítim de Natzaret no hi ha cap platja, però en tot moment hi està present" (Vicent Molins, 2016). Efectivament, hi ha una memòria palpable que mira cap a la mar: les seues primeres cases, els noms dels carrers (Dalt de la Mar, Camí de la Punta a la Mar, etc.), o les pintades amb poemes als murs, com la que el mateix periodista cita de Kavafis al Valencia Plaza i que es troba en un mur de Benimar. La València amb dos rius, capaç de desviar un d'ells, també ha sigut agosarada a l'hora de negar-li la platja a tot un barri. D'acord amb el veïnat de Natzaret, sembla que no pot haver-hi pèrdua major que la pròpia mare.

Tant dolorós ha estat aquest trauma urbà que, 30 anys després (el conveni d'ampliació del port es signà el 19 de maig de 1986), la postal de la platja associada a un record anterior d'esplendor del barri (i de joventut en el cas de qui ho recorda), continua present a l'imaginari col·lectiu. Ara però, les noves generacions (**GU i TO**) ja no en parlen d'això amb el mateix ímpetu o, fins i tot, ni en parlen perquè al seu passat no ha hagut platja. Per tant, es podria dir que aquesta pèrdua és una **qüestió generacional, inclús poblacional**, tenint en compte tota la pluriculturalitat que habita el barri amb les diferents onades migratòries.

Mentre la ciutat present ha heretat dels 80 un relat de la millora dels barris a nivell de dotacions, i sobretot, de la paralització (victòria de dues 'grans' lluites veïnals) de dos projectes ("el llit del Túria es nostre i el volem verd i viu", "el Saler per al poble") de l'anterior model de desenvolupament immobiliari i infraestructural dels anys 60; en canvi, la pèrdua de la platja de Natzaret no ha estat identificada ni transmesa com una batalla (sense victòria) de la ciutat. El fet cert, és que València estava aleshores construint el Passeig Marítim (arquitectes Miguel Colomina i Juan Luis Piñón, 1989) de les Arenes al nord del port, on els seus habitants i turistes continuen gaudint sense lamentar que el riu no tinga un final marítim pel sud. Per contra, el relat del patiment, el cost i la renúncia dels habitants de Natzaret cap a la indiferència del port ha generat un espai de pessimisme i desesperança en comparació a la resta de la ciutat. Per això, la pregunta recurrent és com lligar-se a tot allò anterior? (**GU**) És a dir, la ciutat no pensa en com lligar-se a Natzaret, sinó a l'inrevés. De fet, els punts d'atracció (**TO**) són precisament aquells que tendeixen a construir un relat positiu de la València dels 80, 90 i del present: el jardí del Túria, el Passeig Marítim; la Ciutat de les Arts i les Ciències, la idea de nova centralitat de la Marina Reial (no tant, la dàrsena interior); el turisme de creuers;

Ja a l'**Avanç del Pla General** ("La ciutat que volem", 1985), al districte del marítim es proposava "la creació d'un front verd ordenat, vinculat al nou parc de Natzaret (Marazul) i al complex Benimar sobre la façana sud de l'ampliació del port". Aquesta idea continua present en les diferents reivindicacions veïnals i, amb el propòsit de posar-hi solució hi ha un bon nombre de propostes d'arquitectes (a més de projectes d'estudiants) que darrerament han realitzat estudis sobre el barri per tractar de 'trobar una solució de disseny urbanístic' a la pèrdua de la platja. Per exemple:

- *"La València Marítima del 2000", Juan Pecourt i Juan Luis Piñón, 1997.*
- *"València litoral". Jean Nouvel, 2004.*
- *"València 2008, una copa de oportunidades". Alberto Peñín, 2005.*
- *"Via Verda València". Jaime Pérez, David Estal i Tato Herrero, 2007-2011*
- *"Passeig marítim elevat", Toni Picazo VTiM; 2008*
- *"CINC_València, Ciutat de la Innovació i la Creativitat". Sergio Artola i Ignacio Juan, 2008.*
- *"València, ¿ciudad marítima?". José Luis Gisbert, 2015.*

Aquestes propostes han estat recopilades (**GU**) amb la intenció de nou, de sumar les idees que isquen de la present Estratègia des de tot allò realitzat fins el moment. En aquest cas, es tracta de projectes que tenen la virtut d'abastir l'escala de la **façana marítima** de la ciutat, tot i que a vegades això implique menys profunditat d'anàlisi sobre les seues parts. La idea de crear o consolidar un 'waterfront' ha estat molt estesa a l'urbanisme durant el principi del s.XXI amb experiències disperses per tota Europa: Gènova, Bilbao, Barcelona, Lisboa, Rotterdam, Copenhague, Vigo, Cardiff, Marsella, etc. (14 capítols "Mirando al mar", El Levante EMV, Hortensia García, 2013). En el cas de València però, la façana marítima ja està construïda per conjunts històrics i consolidats de la pròpia ciutat: els Poblatos Marítics.

Resulta ben curiós com part de l'opinió pública, utilitzada políticament, és que València "viu d'esquenes a la mar", per la qual cosa, part del seu planejament (Pla Especial de Reforma Interior de l'antic llit del Túria, Bofill, 1984; PEPRI Cabanyal-Canyamelar, Corell i Monfort, 2001; Pla Especial del Balcó a la Mar, 2001; esdeveniments 32ª Copa de l'Amèrica, 2007 o la F-1, 2008-12; obtenció titularitat municipal dels terrenys portuaris de la dàrsena interior, conveni 2013; i Pla Especial de la Marina Reial Juan Carlos I, 2013) ha buscat com "reconciliar-se amb la seua mar" o ha sigut la "crònica d'un canvi cap a la modernitat" (J. Maria Tomàs, 2011). Aleshores, la paradoxa és com s'ha

tractat d'incorporar la mar a la identitat de la ciutat sense lamentar ni cridar l'atenció per la mar que el barri de Natzaret va perdre en el seu dia.

Així doncs, mentre es projecta una nova centralitat (La Marina) seguint la inspiració de la solució en 'T' (Josep Sorribes, 2013) acompanyada d'espais elitistes com el virtual Delta del Túria (PAI del Grau); en canvi, el barri marítim al sud del riu, continua rebent tot allò que molesta en un ideal 'waterfront'. Aleshores, li paga la pena al barri ser còmplice del discurs que defensa que la ciutat ha de mirar a la mar quan és evident que ho faria a costa del mateix?

En aquest sentit, la reivindicació històrica veïnal és que el barri de Natzaret es convertisca en l'articulació del jardí del Túria i la Ciutat de les Arts i les Ciències amb el citat Balcó a la Mar i el Passeig Marítim (allegació AVV. Natzaret al projecte, no aprovat, Balcó a la Mar, 2001). De la mateixa manera, la revisió passada (2010) del Pla General insistia en un punt titulat "Nous esdeveniments que incideixen en la façana marítima de la ciutat" justificant-se per l'Acord de la Junta de Govern Local d'abril de 2004 que establia com objectiu prioritari de l'ordenació urbanística de València, l'adequada integració de la ciutat amb el seu front marítim que, en aquell moment passava per desenvolupar el sector del Grau (Concurs internacional d'idees València a la Mar, 2007); la prolongació de l'avinguda de Blasco Ibáñez; la creació d'un sector de sòl urbanitzable residencial entre Natzaret (definit com a 'antic poblament marítim') i la resta de la ciutat; i per últim, incrementar la superfície de l'àmbit d'actuació de la Marina Reial als molls de ponent i llevant amb usos dotacionals i terciaris. De tot plegat, l'únic aspecte que a hores d'ara no continua és la mediàtica destrucció del Cabanyal, però allò relacionat amb Natzaret continua obert.

2. LES CONSEQÜÈNCIES MEDIAMBIENTALS

Quan es parla de vores urbanes (TO) i es reivindica la seua transformació urbana (GU), es relaciona directament amb problemes de comunicació amb la ciutat, però també pels impactes mediambientals que els usos ací ubicats generen al barri i a la salut dels seus habitants, augmentant la seua vulnerabilitat.

A nivell ambiental, quatre són els riscos i molèsties detectades (GU): inundació, soroll, olors i paisatge urbà.

"Tot allò que ens envolta està per damunt de nosaltres" (JF) Aquest comentari d'un veí no correspon amb una percepció, sinó amb una realitat: el barri es troba en una zona amb un alt **risc d'inundació** per estar sota la cota del riu al nord; però també, sota les noves urbanitzacions a l'oest i sud, el barri de les Moreres i les dues fases de reallojaments de la ZAL del port, tal i com adverteix la queixa presentada de l'AVV. Natzaret al síndic de Greuges, 2016 després de les fortes pluges de finals de novembre.

Al plànol annex es mostra les zones amb major risc d'inundació: carrer El Sech i Castell de Pop. Donat que la pendent del barri descendeix cap a on hi era la mar, quan el clavegueram interior "collapsa", l'aigua es troba amb el mur del port i de l'antiga fàbrica d'oli. La manca de manteniment dels desaigües de Benimar i de la connexió amb l'estació elevadora de Natzaret (als poblats marítims, l'evacuació d'aigües al barri torna enrere cap a la depuradora, a diferència de la resta de la ciutat) agreuja aquesta situació. Cal recordar que aquesta zona està majorment construïda amb vivendes unifamiliars amb la qual cosa el perill es troba dins de casa. La sensació d'inseguretat i impotència (GU) per la indiferència amb la qual es cuida les instal·lacions d'aquest entorn. La xarxa integral del clavegueram de Natzaret es va realitzar entre 1983 i 1987.

En quant al **soroll**, aquest va directament relacionat amb les infraestructures de transport, servidors del port i de la ciutat. I també de les grues de la zona logística. Especialment es fica el punt d'atenció sobre la rotonda d'accés a la zona portuària en la desembocadura del riu, amb constants protestes per a aconseguir el seu allunyament respecte a la part urbana.

El desenvolupament de nous sectors urbanitzables residencials sobre l'horta industrialitzada de la Punta també genera incompatibilitats acústiques. Per exemple, els nouvinguts al barri de les Moreres es queixen del soroll produït pels Silos ubicats prèviament al sud del mateix.

D'altra banda, les **males olors** estan presents a la desembocadura del riu, on l'aigua estancada emet una olor insuportable quan el vent bufa de tramuntana. Es conta (GU) l'anècdota que a falles, s'hi poden tirar coets a l'aigua i aquests no s'apaguen. L'humor no comporta resignar-se a aquesta solució. De fet, es reivindica històricament una eixida oberta del riu cap a la mar amb un parc de desembocadura com ara veurem.

Per últim, és de lamentar el **paisatge visual** de descampats, cases abandonades, murs als finals dels carrers, torres d'alta tensió, grues del port, infraestructures, passarel·les, i brutícia al voltant dels canyars. Tot plegat, crea un greuge comparatiu respecte a la idea de benestar i progrés.

3.

HABITAR LA FRONTERA

Malgrat tot, l'esperança del barri es desvetlla a les vores urbanes. Més concretament als espais buits (punt 11) entre els seus límits i la part consolidada. La visió del veïnat, compartida per l'equip redactor de l'Estratègia és la "d'habitar la frontera" (GU).

Ara però, cal preguntar-se que implica passar d'un entorn amb platja a una frontera materialitzada amb un mur, i d'aquest a una possible façana metropolitana d'equipaments i serveis. Els riscos analitzats de la possible transformació de l'espai previ a les vores urbanes anuncien problemes de mobilitat, de com es produeix la terciarització, de turistització i, fins i tot, d'una relativa elitització amb la conseqüent substitució de la població de menor renda.

Aquestes qüestions es concreten als següents capítols. Ara, però, especial interès mereix el concepte introduït (JF) del risc de **gentrificació verda**. Al Laboratori de Justícia Mediambiental Urbana i Sostenibilitat de Barcelona (BCNEJ) s'estan estudiant 20 ciutats d'Europa i 20 dels Estats Units d'Amèrica per a avaluar l'impacte social de les infraestructures verdes. La seua investigació es basa en "com els processos de construcció i recuperació d'espais naturals no beneficien a tota la ciutadania d'igual manera".

A València, el procés de desindustrialització (expulsió de les antigues fàbriques del sòl urbà i desaparició dels subsectors dependents) està vinculat a la transformació en jardí de l'històric llit del Túria cap a la seua desembocadura, introduint nous equipaments metropolitans (Palau de la Música, CAC) i altres desenvolupaments urbanístics terciaris i residencials com l'avinguda de França. Aquest procés també ha arribat a Natzaret amb el previst Parc de Desembocadura (punt 11) on es trobava la fàbrica d'oli.

Aquest gran projecte verd, lligat a la pretesa centralitat de la Marina, els sectors del Grau-Cocoterols més el definit (RSPGOU) com a Ús mixte complementari comercial, terciari i esportiu (Llevant UD) a la zona d'interacció port-ciutat, pot comportar que el barri es torne a aïllar amb les seues pròpies reivindicacions històriques si no s'equilibra amb cura l'escala metropolitana amb la local, molt més vulnerable als canvis.

RESUM

Aïllament del barri pels quatre costats. Bàsicament: riu (nord), port (est), ZAL (sud), infraestructures (oest).

La pèrdua de la platja s'ha convertit 30 anys després en un assumpte generacional i poblacional.

La recurrència per la reordenació d'una façana marítima per què la ciutat 'mire a la mar', torna a centrar-se en la part de llevant del barri on es troba el confrontament amb el Port i el seu 'deute històric', desviant l'atenció cap a les possibilitats de protagonisme de Natzaret pel ponent on encara es troba l'horta de la Punta amenaçada.

Superar la 'idea d'antic poblat marítim' referenciada a la planificació urbanística, passant a considerar els seus problemes i atraccions des de la 'idea de València'.

Existència d'amenaques mediambientals des de les vores urbanes, quotidianes i excepcionals, d'afecció per a la salut en quant a soroll, males olors, brutícia, paisatge urbà i risc d'inundació.

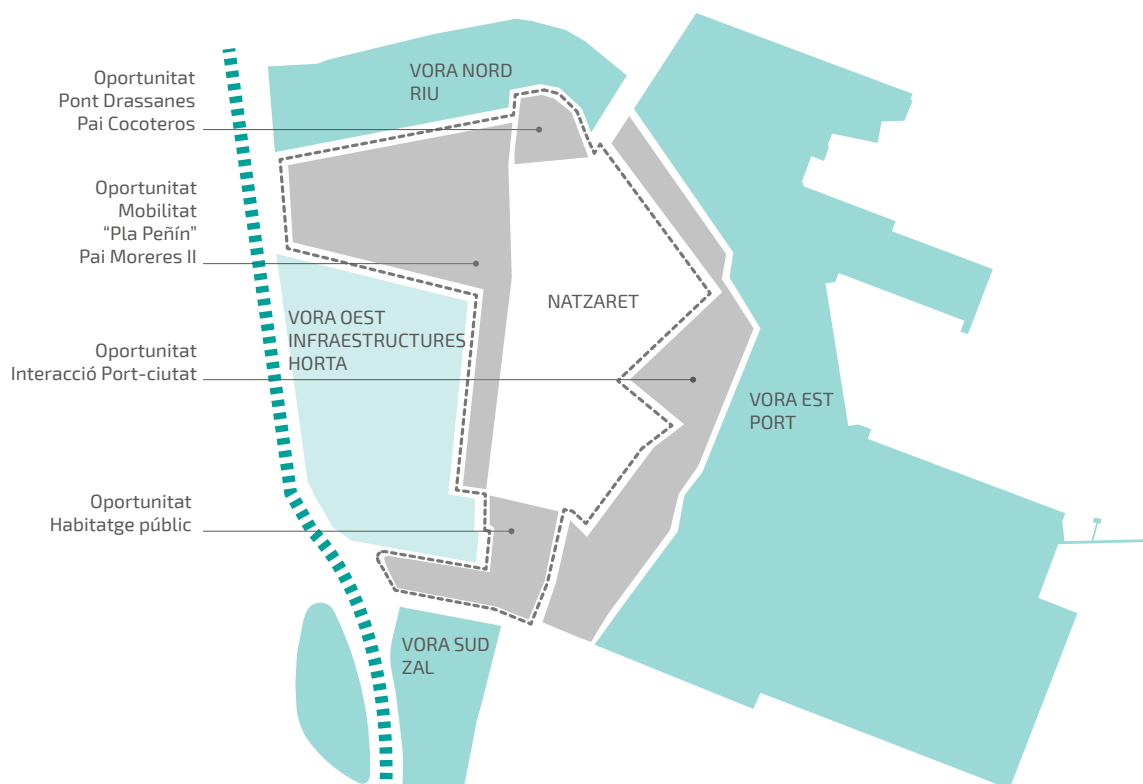
Possibilitat d'habitar la frontera des dels espais de transició amb les vores urbanes creixent des del barri.

Preveure els possibles efectes adversos de les reivindicacions històriques en relació als usos a les vores urbanes, com ara, el de la gentrificació verda que el parc de desembocadura podria generar en el barri expulsant les classes baixes i homogeneïtzant la seua població en quant a cultura i renda.

ANNEX

(03) Plànol Vores Urbanes. Elaboració pròpia.

D2. Vores urbanes. Oportunitat d'habitar la frontera. Elaboració pròpia

03.

LLEGENDA FONTS D'INFORMACIÓ

(GU)	Grup de treball d'urbanisme
(EG)	Entrevista grupal
(SG)	Sociograma
(TO)	Taller obert
(DD)	Devolució diagnòstic
(TJ)	Taller joves
(TG)	Taller població gitana
(TA)	Taller dones àrabs
(OD)	Observació per al diagnòstic
(JF)	Jornades de formació
(MT)	Mesa tècnica

CAPÍTOL 3.

POSICIONAMENT DEL BARRI

— El diagnòstic d'un barri no es pot fer sols a partir de la mirada de les problemàtiques que succeeixen a l'interior d'aquest. Al contrari, deu abastir també com es posiciona aquest en la ciutat així com quines relacions guarda amb el conjunt d'una localitat. El sociòleg Paco Torres ha insistit en la dita dimensió per garantir un adequada anàlisi del territori. A banda, aquesta perspectiva deu tindre un caràcter diacrònic. És a dir, deu tindre ben en compte la perspectiva temporal i les dinàmiques que actualment s'estan donant tant a Natzaret com al conjunt de la ciutat. Per tant, l'epígraf que ara comença busca portar a la pràctica les dues qüestions mencionades.

1.

TENDÈNCIES POBLACIONALS

La crisi econòmica iniciada l'any 2007 ha impactat en les principals dinàmiques poblacionals de Natzaret. Almenys, així es desprén tant de l'estudi d'algunes dades secundàries del barri com de la percepció i experiència quotidiana del veïnat de la zona. En relació al primer punt, s'observa que, després d'un repunt de la població a principis de la dècada dels 2000 que la situa en 7030 habitants el 2009, s'inicia una progressiva i constant davallada. Aquesta minva condueix a les 6060 veïns i veïnes a l'any 2015. Això significa que Natzaret es troba immersa en una etapa de pèrdua de població.

Pel que fa a les percepcions dels veïns, en diferents tallers i dinàmiques, s'apunta que Natzaret ha estat inscrit en una dinàmica on la població que podia permetre-s'ho abandonava el barri, principalment joves que volien deixar el barri. Al mateix temps, es detectava una arribada de gent, principalment població immigrada, amb un poder adquisitiu més baix que s'installava al barri pagant lloguers més econòmics. Molts veïns i veïnes observen que la població jove desitja abandonar Natzaret i viure en altres barris de la ciutat, tot i mantenir llaços i sentir-se identificat en el seu barri d'origen. Alguns joves entrevistats confirmen la falta d'atractius i de recursos per a ells al barri, el que configura la necessitat d'eixir.

Ara bé, hi ha cert consens en l'observació de què en els darrers anys aquesta dinàmica s'ha invertit i que actualment hi ha una part de la població que havia marxat de Natzaret tornant al barri. Aquesta tornada sembla produir-se principalment per l'impacte de la crisi en les trajectòries personals i laborals així com en les estratègies familiars (separacions, etc.).

A més, a la mesa tècnica s'apunta un altre moviment poblacional a tenir en compte. Subratllen l'arribada en els darrers anys de població jove amb altres perfils econòmics a Natzaret, atreta pel caràcter de poble del barri, per la centralitat de la qüestió social o per les seues característiques alternatives.

En aquest sentit, un altre dels col·lectius que tradicionalment s'ha assentat a Natzaret és població en situació d'exclusió social, vinculada a pràctiques de subsistència com l'ocupació d'habitatge o el xabolisme així com a l'economia informal existent a la zona. Tanmateix, sembla que les tendències actuals d'assentament d'aquesta mena de grups s'han desplaçat cap al sud de Natzaret, fent-ho ara preferentment al voltant de la Punta. Destaca ací la població gitana-romanesa, caracteritzada sovint per situacions de pobresa alarmant, fet que ha produït que es mobilitzen diferents recursos existents al barri de Natzaret, com l'Arca o alguns dels projectes de la Parròquia. Òbviament, també hi ha famílies que estan vivint a Natzaret, però la dinàmica principal apunta cap a aquest poble del sud. I una part significativa dels nous residents prové del Cabanyal.

Com a conseqüència del paradigma regnant durant anys (població jove marxa, arribada de nous veïns immigrants), hi ha una percepció ben assentada entre el veïnat que Natzaret és un barri envellit. Si acudim a les estadístiques municipals, s'observa que la zona es mou en una taxa d'envelliment entre el 19,50% i el 21,50%, ben lluny d'altres barris de Ciutat Vella o la Saïdia (entre el 24% i el 34%) o dels Eixamples de la ciutat (21%-24%), això és, aquelles àrees amb problemes d'envelliment més sever. Llavors, més bé, del que es pot parlar és d'un envelliment progressiu de la població tradicional de Natzaret o assentada als anys 60, que és la que ha vist com molta de la seua descendència ha abandonat el barri. Alguns conflictes de convivència que es descriuran més avant estan estretament vinculats al fet generacional, pel que convé subratllar aquesta qüestió.

Al capdavant, com a conclusió d'aquest epígraf, es pot destacar que les percepcions i vivències del veïnat apunten a un relatiu fre o aturada en les dinàmiques poblacionals del Natzaret anterior a la crisi. Aquestes apuntaven a una gradual precarització de la població del barri, dinàmica que sembla estar desaccelerant-se per la tornada de població que havia deixat la zona, l'arribada de població jove o el canvi de pauta en l'assentament de la població immigrada més empobrida. Una anàlisi amb més profunditat de la qüestió deuria acabar de descriure la intensitat d'aquest fenomen.

2.

L'ESTIGMA DE NATZARET

Una qüestió central en la relació entre València i Natzaret és el fort estigma que existeix en la ciutat sobre el barri. Aquests estereotips construeixen Natzaret com una zona marginal, com un "espai de la por" marcat pel perill i la inseguretat de transitar-lo. L'existència del tràfic de drogues o la diversitat cultural són factors claus en

explicar l'elaboració d'aquest estigma. En el diagnòstic també es remarquen determinats successos ocorreguts fa anys i que van tindre un fort impacte mediàtic així com les pràctiques i hàbits de determinats grups de joves, que realitzen uns usos intensius de l'espai públic.

De fet, en bona mesura, es pot parlar de l'existència d'un fort "estigma territorial" (Wacquant), entenent per aquest, la creació d'una identitat socioterritorial negativa sobre el lloc, que marca i condiona la producció de polítiques públiques, els articles i les imatges dels mitjans de comunicació així com les percepcions del mateix veïnat.

Per a molts dels veïns i veïnes participants en el grup motor, Natzaret és hui un barri tranquil des de fa anys, on "a qualsevol hora de la nit pots passar i no passa res" (EG). A més, s'assenyala que la delinqüència dintre del barri és mínima, ja que ha minvat molt amb els pas dels anys. La sensació de marginalitat del barri radica exclusivament en "la línia del tren", que és el que s'assegura que talla i aïlla la zona (EG). Seguint aquests posicionaments, s'observa un fort contrast entre les sensacions de bona part del veïnat i aquelles que romanen a la ciutat.

De fet, el veïnat del barri relata anècdotes constants sobre la "mala fama" de Natzaret. En parlar aquest assumpte es recorda molt l'etapa en què els taxistes no volien entrar al barri, pràctica que ja fa anys que es va modificar. També es relaten moltes situacions de persones que acudeixen o visiten al barri amb molta por. Des del centre de joventut s'assenyala el cas d'una usuària del centre, d'altre barri, que demanava per un garatge per aparcar el cotxe per tindre por que se'l furtaren, pel que havia escoltat del barri.

No obstant, cal subratllar que en el taller obert de diagnòstic s'observa certa controvèrsia entre el veïnat a l'hora de valorar l'estigma del barri. Alguna població més major sembla que encara manté la visió general, més clàssica, de Natzaret com a barri marginal i conflictiu (amb problemes de seguretat pública), més enllà de les fronteres de la ciutat. En canvi, població més jove, tal vegada més relacionada per motius personals i professionals amb la resta de València, apunta al canvi en eixa concepció durant els darrers anys, i destaca especialment els valors d'una comunitat tranquil·la, acollidora, unida i solidària. En l'apartat de convivència es profunditzarà en les diferències entre les diferents mirades a la qüestió.

Hi ha un últim fet sobre què reparar, i està vinculat amb les negociacions actuals perquè el Llevant s'installe als terrenys del Port. Aquesta possibilitat desvela per se un cert reconeixement dels canvis

succèits a Natzaret així com en els imaginaris sobre el mateix. Al capdavant, pensar en aquest trasllat una dècada enrere era difícil d'imaginar. Al mateix temps que és un símptoma dels canvis, pot servir com a un nou impuls per a contribuir a eradicar l'estigma territorial descrit, per què serà un fort punt d'atracció de població de tota la ciutat cap a Natzaret.

Siga com siga, molts veïns i veïnes assenyalen la necessitat de canviar els imaginaris i estereotips existents sobre Natzaret. I entre aquests, també es posa l'èmfasi en acabar amb la condescendència sobre el barri.

3. UNA VISIÓ DINÀMICA DE LA CIUTAT

Analitzar la situació de Natzaret i el futur del mateix està relacionat inevitablement amb el que ocorrega en el conjunt de la zona en què s'insereix, la façana marítima de València. I en aquesta s'estan produint transformacions ben importants que són percebudes amb expectatives i amb el descobriment de noves problemàtiques, tal volta amb certa sensació d'ambivalència. Admetre tot açò obri el diagnòstic a contemplar els factors exògens que poden portar canvis a Natzaret a mitjà termini.

De fet, les transformacions als **espais portuaris** apareixen constantment a les sessions de diagnòstic amb la ciutadania. Amb la Marina Real com a símbol, diferents zones del Port acullen en els darrers temps pràctiques i esdeveniments que posseeixen una escala de ciutat, com ara l'arribada del turisme de creuers, els festivals musicals, les curses esportives, etc. Al respecte, els veïns i veïnes de Natzaret assenyalen:

En primer lloc, es descriuen les conseqüències negatives que generen els concerts i festivals que es fan a la dàrsena sud del Port. Una vegada acaben, Natzaret es converteix normalment en el lloc de pràctica del botelló. Açò afecta principalment a la zona del Poliesportiu i del passeig de Llevant. També el barri es fa servir normalment com a zona d'aparcament. Dues setmanes abans què començara el procés de redacció de l'Estratègia integral va tenir lloc un festival, pel que el tema està ben present al barri a les sessions de treball. **(EG)**

En segon lloc, apareix una altra qüestió que genera consens entre els veïns i veïnes participants en els tallers de diagnòstic. Es tracta de l'afecció en el barri de les carreres que es produeixen a la ciutat, i que cada vegada es realitzen amb major regularitat. Es relata que hi ha hagut mesos que s'han acumulat diversos caps de setmana de talls i problemes de circulació. Especialment, es destaquen dos aspectes. En primer lloc, que el barri s'utilitza com a aparcament (quan les carreres comencen al Port o la façana marítima), complicant la mobilitat per la zona. En segon, que s'accentua la incomunicació del barri, ja que sovint sols queda una eixida disponible, havent de circular fins a la Pantera rosa per comunicar amb la ciutat.

En tercer lloc, es parla d'un nou agent present o existent al barri, que són els turistes que vénen del Port. El veïnat assenyalava que hi ha molts que es veuen perduts pel barri. Especialment, es relata que sovint circulen en bicicleta fins a Mar Azul, i una vegada allí no saben que fer. Per tant, es demana que cal adequar Natzaret a aquesta situació: des d'adequar la senyalització del barri per a millorar la mobilitat dels mateixos fins a transformar diferents zones degradades de Natzaret.

Precisament, amb la proximitat dels circuits turístics de la ciutat, apareix la primera potencialitat que es percep per a Natzaret. En concret, al taller obert de diagnòstic s'assenyalava la importància de traure avantatge de la presència de turisme al barri. S'ha de tractar d'aprofitar la proximitat de la zona d'atracament de creuers, que genera un flux constant de turistes, per a incentivar l'economia local del barri, fet que ajudaria a rebaixar les altes taxes d'atur que presenta actualment.

D'una altra banda, la interacció amb el veïnat de Natzaret també revela l'atenció amb què se segueixen els canvis **al barri del Cabanyal**. Aquest ha concentrat en els darrers mesos una gran quantitat d'inversions per a la regeneració urbana, provinents de diferents escales de l'administració pública. Per damunt de la resta, destaca la implementació de l'EDUSI, per la quantitat de fons que suposa per part de la Unió Europea.

Al voltant d'aquestes transformacions, existeixen mirades pessimistes i d'altres d'optimistes. Les primeres es preocupen principalment per si la millora i revalorització del Cabanyal suposarà una intensificació del desplaçament de la població gitano-romanesa cap als barris del sud, principalment cap a la Punta i Natzaret. Per tant, es viu amb cert temor que la millora del Cabanyal comporte el deteriorament de Natzaret pels moviments de població. En altre ordre de coses, també s'adverteix que moltes de les mesures del nou govern de València no han aplegat a Natzaret. Principalment, es refereixen a diferents activitats culturals (dia dels mercats, programa "cultura als barris", activitats de nadal...) que a penes s'han deixat notar al barri. En canvi, totes elles han posat el focus sobre el Cabanyal. S'observa ara com la centrali-

tat del Cabanyal pot fer ombra a Natzaret i als altres barris del front marítim.

La mirada optimista percep la transformació del Cabanyal com una oportunitat. Es considera que l'impacte que la rehabilitació i les inversions generaran en el Cabanyal implicaran una millora per a Natzaret. Així es veu que el barri pot jugar un rol important en la descongestió del primer, tant pel que fa als equipaments i recursos turístics com en habitatges per a població que vulga o haja de sortir del Cabanyal.

Per últim, més enllà dels espais portuaris i el Cabanyal, alguns veïns de l'entorn de l'associacionisme veïnal assenyalen **la ubicació privilegiada i estratègica del barri**. Per a fer-ho, tenen en compte les futures transformacions al voltant de Natzaret. Llavors, perceben que el barri pot funcionar com a ròtula de diverses connexions: amb el centre històric de València i la mar a través del Jardí del Túria; amb la resta de poblats marítims a través del Pont de les Drassanes i el Port; i també amb l'Albufera i l'Horta a través del corredor verd de la ZAL.

Per tant, d'acord amb la visió dels veïns i del mateix equip redactor de l'estratègia, el futur de Natzaret està molt vinculat al conjunt del front marítim, amb les fites ja mencionades. Aquest apareix tenyit tant de noves problemàtiques com d'oportunitats i reptes per al barri. Unes s'hauran de mitigar i altres que potenciar. Al remat, es tracta de construir el paper de Natzaret en una façana marítima que assoleix cada vegada major centralitat en el conjunt de la ciutat.

RESUM

Desacceleració o frenada de les dinàmiques poblacionals anteriors a la crisi. Retorn de població que havia marxat i assentament incipient de població jove atreta per Natzaret.

Existència d'un fort estigma territorial sobre Natzaret a València, basat principalment en el tràfic de droga, en els successos mediàtics ocorreguts o en les pràctiques a l'espai públic dels grups de joves.

Contrast entre l'estigma existent a la ciutat i les percepcions de la majoria del veïnat sobre Natzaret.

Nous problemes que generen els usos als espais portuaris i la Marina real. Botelló i soroll pels festivals de música; problemes de mobilitat per les carreres esportiva

Generació d'oportunitats important per al barri amb les transformacions a la façana marítima: les inversions públiques al Cabanyal, el turisme de creuers al Port així com el futur parc de desembocadura i corredor verd.

04.

LLEGENDA FONTS D'INFORMACIÓ

(GU)	Grup de treball d'urbanisme
(EG)	Entrevista grupal
(SG)	Sociograma
(TO)	Taller obert
(DD)	Devolució diagnòstic
(TJ)	Taller joves
(TG)	Taller població gitana
(TA)	Taller dones àrabs
(OD)	Observació per al diagnòstic
(JF)	Jornades de formació
(MT)	Mesa tècnica

CAPÍTOL 4.

TEIXIT ASSOCIATIU I EQUIPAMENTS

Natzaret és un territori que, tot i la seua condició perifèrica, posseeix un gran teixit associatiu. És un fet que, com veurem al text, ressalten quasi tots els seus veïns i veïnes. Associacions veïnals, festeres, falles, culturals, esportives... omplin les diferents esferes de la vida social. Al mateix temps, el barri també presenta un ampli teixit institucional, ja que molts equipaments estan ubicats a la zona. Aquest capítol està dedicat a l'anàlisi de les dues qüestions, centrant-se en les percepcions del veïnat sobre aquestes.

El present capítol està redactat a partir de la dinàmica del mapat d'actors, realitzada junt amb el grup motor, i ampliada amb les observacions i anàlisis recollides en diferents tallers participatius. El mapa resultant de la dinàmica s'adjunta com annex. En ell, no figuren totes les entitats del barri però si una bona part destacades pels veïns i veïnes participants. La redacció del capítol cal entendre-la com a complement de la informació que conté el mapa.

1.

EQUIPAMENTS I SERVEIS A NATZARET

En línies generals, i com s'ha comentat en altres capítols, els diferents equipaments públics que existeixen al barri gaudeixen d'una bona valoració per part de la població, que ho percep com una de les forteses del territori. La ciutadania valora especialment els equips humans que treballen a Natzaret, destacant el seu compromís. També el treball en xarxa que moltes d'aquestes institucions fan, especialment quan intervenen conjuntament al voltant de casos concrets. Possiblement, d'entre tots, les escoles i el centre de salut són qui estan millor valorats entre la ciutadania.

Malgrat això, existeixen diferències a l'hora de posicionar als equipaments públics en la seua proximitat i implicació amb el barri. Entre ells, podem diferenciar un conjunt d'actors que es posicionen com a propers i afavoridors de la participació (Centre de salut, de joventut, escoles...), tal com els posiciona el veïnat; hi ha un altre que s'ubica com més bé indiferent o neutral, on cal subratllar que se situa a serveis socials i el centre cívic, el que enllaça amb diferents qüestions que apareixen a altres capítols; hi ha un últim que s'observa com a contrari als interessos del barri, on apareix l'organisme autònom del Port i alguns agents vinculats al Poliesportiu. Part del treball d'aquesta estratègia deu residir en el canvi de relacions de l'administració amb el barri (SG). Pel que fa al posicionament de cadascun dels agents en el mapa d'actors, hi ha un parell d'ells que mereixen ser comentats a banda, pel gran debat que desperten al grup.

Un dels agents que més debat desperta en allò que concerneix el seu posicionament és el poliesportiu de Natzaret, del que es realitzen diferents matisacions que convé subratllar. Mentre que aquest equipament s'identifica com a indiferent (això és, no es veu molt implicat amb el barri), una sèrie d'agents vinculats al mateix es posicionen en llocs diferents. Llavors, els treballadors del centre s'ubiquen com a propers a la participació i a la ciutadania, ja que solen ajudar i ser molt accessibles al veïnat. De fet, s'indica que els treballadors van fer fa uns mesos una reunió amb els i les usuàries del barri amb l'objectiu de recollir aquelles qüestions del centre que no funcionaven correctament. En canvi, la Fundació Esportiva Municipal es posiciona com contra-

ria a la participació, perquè es considera que des d'allí s'obstaculitza la participació i l'accés del veïnat a l'equipament. En l'apartat dedicat a cultura i esport s'ampliarà el conflicte i controvèrsia existent sobre aquest equipament.

Existeix controvèrsia i desacord entre el veïnat respecte a les opinions vers l'Ajuntament de València. D'una banda, hi ha un conjunt de població que el veuen com una institució relativament propera al barri, que sol actuar en favor d'ell quan se li demanda des de les associacions locals. Aquest grup són persones més o menys vinculades al teixit associatiu de Natzaret. D'una altra banda, s'observa també un grup gran de veïns i veïnes que considera a l'Ajuntament com a una institució molt llunyana. En aquest grup, el descrèdit del consistori és molt gran, ja que es considera que ha oblidat i maltractat històricament al barri: "No ha hecho nunca por Natzaret", assenyalen alguns veïns. Així mateixa, des d'aquestes posicions s'indica que l'estratègia integral no servirà per a res, perquè no confien en què l'Ajuntament vaja a intervenir i invertir a la zona.

Com s'ha dit adés, Natzaret posseeix una bona xarxa d'equipaments públics, però encara es reivindiquen alguns que el barri encara no disposa. Aquesta informació apareix repartida entre els diferents capítols, però convé recollir-la i sintetitzar-la breument ací. Entre els més demandats apareixen sense dubte la residència i/o centre de dia per a persones majors (capítol 6) així com un institut de secundària (capítol 5). En menor mesura, apareixen la comisaria de policia (capítol 10).

2.

ASSOCIACIONISME

Com ocorre amb el teixit institucional, les associacions són percebudes com una altra de les fortaleces de Natzaret. El veïnat destaca sovint el llarg nombre d'associacions que hi ha al barri així com la seua lluita per a què Natzaret siga un lloc millor. Ara bé, sobre les entitats també es realitzen algunes apreciacions, com que falta millorar el treball conjunt entre les diferents associacions de la zona.

Per profunditzar en l'estudi del teixit associatiu, en primer lloc, cal detindre's en realitzar un parell d'observacions sobre **el posicionament d'algunes entitats** al mapa d'actors. En segon lloc, s'entrarà a analitzar les relacions entre les diferents entitats.

Al mapa d'actors es pot observar amb claredat la centralitat que ocupa la xarxa d'entitats vinculada a la parròquia (aquesta inclosa) en el barri. Apareixen moltes entitats referides amb la mateixa: el col·legi Desampa-

rados, el MSD, el projecte Mare, Caminant Junts, el grup scout, etc. que a més el grup observa com a relacionades entre elles. És l'esfera d'associacionisme més densa de Natzaret, quasi més que els equipaments i serveis de l'administració pública. Amb un caràcter marcadament social, quasi totes les altres organitzacions de la zona tenen relacions amb ella per un motiu o altre, el que li confereix un caràcter mediador i integrador del teixit associatiu local. Aquesta característica es deu tenir en compte per a futures accions de coordinació.

Les falles són unes associacions claus en el barri, per la importància que tenen, el nombre de socis que impliquen i el caràcter socialitzador que tenen. Alguns veïns, de fet, valoren que són les entitats que més visibilitzen el nom de Natzaret per tota la ciutat. Malgrat això, altres veïns les consideren com unes festes poc obertes a la participació, ja que no tothom pot participar de la seua festa. L'admissió o no en les carpes de la festa genera controvèrsia entre el veïnat i alguns conflictes amb la diversitat cultural de Natzaret que s'expliquen amb més deteniment al capítol de convivència.

L'anàlisi de les relacions entre les diferents entitats és important, ja que revela les diverses xarxes socials existents a la zona. A Natzaret, els propis membres de les associacions locals assenyalen que les relacions entre les entitats generalment és baixa, a vegades fins i tot inexistent. Es considera que aquestes treballen o actuen en àmbits diferents i que cadascuna en termes generals tracta de tirar endavant les seues activitats.

Tot i això, es puntualitzen moments concrets de relació i ajuda entre les entitats del barri. Per exemple, hi ha activitats per a les quals una determinada associació demana ajuda o col·laboració puntual a la resta, i sempre hi ha una resposta positiva en aquest sentit. Se citen com a exemple les activitats que organitza el Col·legi Nuestra Señora de los Desamparados, per a les quals freqüentment demana ajuda a les falles o les festes del barri, que de seguida solen ajudar deixant cadires, taules, etc. També es parla de la campanya de la fam que anualment realitza Càritas a Natzaret, i on solen participar moltes o totes les entitats de la zona. Un altre dels moments d'unió i treball conjunt que es destaca ocorre quan han passat esdeveniments o successos importants i amb una gran transcendència mediàtica. En aquest context, els membres del teixit associatiu observen que també tendeixen a respondre de forma conjunta.

Durant el procés de diagnòstic, es donen diferents moments en que els veïns i veïnes demanden que es tornen a articular espais de coordinació o de treba-

El conjunt entre les associacions de la zona, com fou la Coordinadora de barri, l'experiència més recent que ha existit a Natzaret. Es considera que un espai així és necessari per a defensar els interessos del veïnat i millorar el barri (EG, TO). Tanmateix, hi ha persones que adverteixen d'alguns problemes que va tindre la coordinadora i que van anar minvant la seua activitat: la tendència a delegar de moltes associacions presents o la dificultat d'aplegar a consensos en les línies d'acció.

El conjunt del teixit associatiu presenta algunes clivelles o fractures, especialment al voltant de les dues associacions de veïns. Al mapa d'actors es pot analitzar com el lloc que ocupen al barri és diferent així com la xarxa de relacions de cadascuna d'elles. L'AVV Natzaret està molt vinculada al CMD, als projectes socials de la parròquia (especialment Caminant Junts, del que comparteixen la gestió) així com al treball conjunt amb els serveis públics de Natzaret: els col·legis, el centre de salut o el de joventut, que abans era gestionat per la mateixa associació. En altre sentit, l'AV. Nazaret Unido està més relacionada amb el món fester, especialment amb les associacions del Cristo i la Verge, i esportiu, com l'Atlético Nazaret. Les bases socials de cada associació es creuen acusacions i crítiques mútues sobre el funcionament i mancances de cada entitat, com s'ha vist a diferents tallers (SG, TO).

Una altra qüestió que cal destacar és el paper del Centre de Música i Dansa de Natzaret. Alguns dels seus membres perceben el centre com un agent cultural relativament aïllat de la resta d'entitats, especialment d'entitats festeres com les falles i les festes. Les seues relacions estan més vinculades a l'AV. Natzaret, la parròquia o les escoles del barri. En aquest sentit, s'assenyala la importància del CMD al barri, ja que imparteix classes debades en les escoles de Natzaret. Així mateixa, es destaca que és l'única de les associacions estrictament cultural.

Cal tenir present que Natzaret és un barri pluricultural. La presència de diferents cultures en la zona produeix mirades diferents sobre el teixit associatiu, afegint majors graus de complexitat en la percepció i posicionament dels actors. Llavors, entitats que són molt ben percebudes per una comunitat són vistes de forma divergent per altre grup poblacional. En aquest sentit, el teixit associatiu representa bàsicament a la població tradicional i arrelada al barri, amb nivells de benestar més o menys assolits. La presència de la comunitat gitana o la població immigrada és pràcticament inexistent, de forma que les seues necessitats i problemàtiques no apareixen en

termes generals ben vehiculades o canalitzades a través de les associacions del barri.

En aquest sentit, els veïns i veïnes gitanos destaquen el paper que juga Secretariado Gitano amb elles. Tot i no estar al barri, contribueix molt en la cerca de feines o a la gestió de les ajudes (TG). Al llarg dels tallers i espais de diagnòstic, sobrevala la necessitat i la idea de crear una associació gitana a Natzaret per millorar les condicions de vida d'aquesta comunitat. Tanmateix, s'adverteix de no caure en pràctiques clientelars que han afectat molt l'associacionisme gitano en el passat. Els veïns que l'han conegut i han estat a prop critiquen durament la perversitat que van assolir les pràctiques d'aquest.

RESUM

Els equipaments i serveis existents a Natzaret es consideren una fortalesa del barri per part del veïnat, tot i que hi ha diferències en la percepció d'aquests, ja que alguns es posicionen com més allunyats del veïnat.

Entre aquests, i malgrat que hi ha cert desacord, hi ha grans grups de població que perceben a l'Ajuntament de la ciutat com molt llunyà i amb molt de descrèdit per tindre el barri totalment oblidat, fet que afecta a la mateixa estratègia.

El teixit associatiu del barri es percep com una altra de les fortaleses d'un barri perifèric. En l'anàlisi de les associacions, destaca el conjunt d'entitats i institucions vinculades a la parròquia, central en la vida del barri.

Tanmateix, s'observa que no hi ha molta relació entre les entitats i es demanen espais de coordinació. Les relacions entre associacions es limita a moments de puntuals de col·laboració.

Entre les associacions, també s'observen algunes fractures, especialment aquelles relacionades amb l'associacionisme veïnal. Aquestes dues ocupen llocs diferents i s'articulen al voltant de xarxes de relacions diferenciades.

ANNEX

(04)

Mapa d'actors de Natzaret. Font Elaboració pròpia amb grup motor.

05.

LLEGENDA FONTS D'INFORMACIÓ

(GU)	Grup de treball d'urbanisme
(EG)	Entrevista grupal
(SG)	Sociograma
(TO)	Taller obert
(DD)	Devolució diagnòstic
(TJ)	Taller joves
(TG)	Taller població gitana
(TA)	Taller dones àrabs
(OD)	Observació per al diagnòstic
(JF)	Jornades de formació
(MT)	Mesa tècnica

CAPÍTOL 5.

EDUCACIÓ

— Natzaret és un barri on, de primeres, destaquen les dades estadístiques disponibles relacionades amb l'educació. Així, s'observa que, sense contar a la població menor de 18 anys, més d'un terç del veïnat no posseeix el graduat escolar (37%), mentre que quasi un terç del mateix tan sols acredita tenir el graduat (30,77%). El col·lectiu que acredita estudis secundaris o universitaris minva molt, ubicant-se al 13,08%. Cal tenir en compte que la mitja de la ciutat per a aquest mateix grup és del 39,32% al mateix temps que aquella referida a no arribar a posseir el graduat escolar s'ubica al 18,39%. Per tant, els problemes en el plànol de l'educació a Natzaret són greus i s'expressen en termes generals a tota la població.

Ahora cal subratllar que molts dels problemes que es relaten a continuació ja han estat analitzats i expressats en anteriors diagnòstics sobre el barri, especialment en el realitzat l'any 2007 així com en l'estudi sobre joventut del colectivo IOÉ. Ara bé, front aquests, a continuació es tracta de posar l'èmfasi en noves qüestions.

1.

DESCRIPCIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU

En línies generals, i com s'ha comentat en altres caNatzaret compta al seu territori amb dues escoles públiques (CEIP Ausias March i CEIP Juan Manuel Montoya) i amb una tercera concertada, el Col·legi Nuestra señora de los Desamparados, vinculada a la parròquia de Natzaret. De les primeres, el CEIP José Montoya és originalment una escola per a alumnes itinerants de la ciutat, que posteriorment es va obrir també a alumnat del barri. Cal subratllar que totes elles són Centres d'Acció Educativa Singular (CAES), ja que escolaritzen almenys a un 30% d'alumnat amb necessitats de compensació educativa. En el terme de la Punta, es troba el centre concertat Santa Magdalena Sofia, el qual també escolaritza a molts xiquets i xiquetes de Natzaret. Ambdós centres concertats tenen educació secundària, impartint-se fins a 4t de l'ESO. Al mateix temps, al barri hi ha dos guarderies, una concertada i altra adreçada a població vulnerable.

En aquest context, un dels primers problemes que és destacat pels professionals del barri és l'abandonament escolar prematur. Molts xiquets i xiquetes no acaben l'educació secundària, sinó que deixen els estudis precisament al llarg d'aquest tram. Alguns professors citen 2n i 3r de l'ESO com els anys més crítics, entorn dels 14 i 15 anys. Per tant, aquest fenomen es pot vincular estretament a la presència d'un important "fracàs escolar", entenent per aquest tots aquells alumnes que no aconsegueixen el títol acadèmic mínim del sistema educatiu. Tanmateix, tot i fer-ne ús, cal deixar anotat que tal concepte ha estat molt contestat i criticat en l'àmbit de les ciències socials. De fet, el fet de faltar a classe i començar a obtenir resultats escolars dolents són unes pràctiques que sovint apareixen de manera interrelacionada i progressiva. Fins aquest moment, l'Ajuntament de València no disposa públicament de les dades municipals sobre la qüestió, per a poder detallar-la en major mesura, fet que dificulta comprendre l'abast i peculiaritats del problema.

Algunes persones, professionals de l'àmbit educatiu a Natzaret, reconeixen en converses i entrevistes que els col·legis del barri presenten un problema important també amb el

nivell educatiu que s'imparteix. Donat que tots ells són CAES, quan es finalitzen els estudis l'alumnat regularment no ho fa amb els continguts curriculars que es corresponen amb tals nivells. Aquesta realitat fa més complexa la transició als instituts o qualsevol altre recurs formatiu.

En termes generals, tot allò descrit genera una problemàtica especial entorn els joves entre 14-16 anys, que, d'una banda, han abandonat o han "fracassat" en les trajectòries escolars i, d'una altra, encara no poden accedir a altres espais, com a l'EPA, o especialment als cursos de formació laboral. Aquest grup "no té res a fer" (MT), pel que aquests anys es configuren freqüentment com una etapa crítica on no acaben d'encaixar en cap dels recursos existents. Els professionals del barri consideren que sovint aquestes situacions desemboquen posteriorment en problemes de convivència i de conflicte sobre l'espai públic, donat que és on majoritàriament els grups de joves mencionats ocupen i passen el seu temps.

En el context descrit, hi ha característiques pròpies segons els diferents grups poblacionals que viuen al barri. Així, segons relaten tècnics de la zona, s'ha detectat que es produeix un tipus de desescolarització voluntària per part de famílies gitanes romaneses. La pràctica d'aquestes consisteix a acudir al col·legi i demanar la baixa argüint que retornen al país d'origen, a Romania. Malgrat això, posteriorment continuen residint físicament al territori, bé al mateix habitatge o a un altre indret diferent, pel que els xiquets romanen fora de l'escola.

Així mateixa, és necessari referir-se a la relació amb el sistema educatiu del col·lectiu gitano, perquè s'intensifiquen algunes de les qüestions anteriorment descrites. En termes generals, algunes dones gitanes del barri assenyalen que costa molt d'esforç que els xiquets i xiquetes gitanes acaben els seus estudis o continuen amb aquests (TG). De fet, al barri a penes hi ha referents de persones d'aquesta comunitat que hagen completat els estudis secundaris (batxillerat o FP) i sembla que cap amb estudis universitaris. Tanmateix, al taller amb població gitana es valora que les famílies cada volta donen més importància a les trajectòries educatives, especialment a la de les xiques. Açò es correspon amb les impressions i valoracions de mestres d'escoles del barri que es mostren esperançats amb alguns grups de població gitana que ara es troben començant l'ESO.

Ara bé, ens trobem davant d'una realitat molt complexa, ja que d'altra banda el personal tècnic que treballa amb joves detecta en els darrers temps un augment de "pedidas" en xiques molt joves d'aquesta comunitat, entre els 14 i 15 anys. Entre finals d'octubre i de novembre, s'han produït 4 al barri. Aquestes xiques generalment abandonen els estudis, i després de la "pedida", en un any com a molt es casen. Es considera "que la falta d'expectatives"

laborals i vitals "accelerà la maduració", i per tant, el casament (MT). Les famílies semblen percebre la situació de les xiques que ja no estan escolaritzades i romanen sense parella com un perill, pel que els i les tècnics consideren dita pràctica com un sistema de protecció de les mateixes famílies. A més, les persones més properes a aquestes situacions assenyalen que les xiques sostenen ara un discurs més institucionalitzat sobre aquesta pràctica: asseguren que "nos estan haciendo la pedida de novios", amagant la boda i reconvertint el discurs per a presentar-lo a la societat amb menys gravetat i legitimitat (MT).

Una problemàtica compartida per molts veïns i veïnes així com per professionals que treballen al barri és la necessitat de comptar amb un institut a Natzarret. Aquest a més deuria tindre cicles de FP bàsica i superior, amb diferents especialitats. Els mateixos joves comenten que per a cursar la secundària deuen anar-se'n molt lluny, el que dificulta la continuïtat dels estudis. Això es deu al fet que, segons la formació professional que desitgen fer, s'han de desplaçar a centres bastant llunyans a Natzarret. Al mateix temps, mestres del barri constaten que hi ha alumnat que efectivament abandona l'educació secundària per haver de deixar el seu barri. En termes generals, els xiquets i xiquetes del barri es senten "abrigallats" i en un "ambient familiar" a les escoles i centre de Natzarret (DD). Tot i reconèixer la necessitat d'adaptar-se a altres ambients, cal tenir present que es tracta de població molt vulnerable en les seues trajectòries pel sistema educatiu.

Novament, en aquest àmbit, apareixen observacions importants segons el grup cultural a que es fa referència. Els i les professionals presents a la mesa tècnica assenyalen que aquesta transició s'agreuja en el cas de les famílies gitanes. S'observa en els xics unes "identitats de resistència", que es manifesten de forma accentuada quan ixen fora del barri. Mentre, en les xiques, sortir del barri es veu com una complicació, tant per elles com per les famílies. Aquesta idea de la "identitat de resistència" apareix de forma reiterada en els diferents diagnòstics realitzats sobre el barri. En el pla del 2007, s'assenyala que hi ha joves del barri, entre els 14 i 16 anys, que presenten una "forta dependència de l'espai físic i identitari que per a ells suposa Natzarret" (Pla 2007). Al mateix temps, al diagnòstic sobre la joventut de la zona, es detecta un discurs de "subcultura marginal" entre alguns joves. Tots els conceptes vénen a referir-se més o menys al mateix: unes trajectòries vitals relativament precàries i totalment vinculades a Natzarret, que generen unes actituds de desconfiança a l'ixir del seu territori. A més, els joves perceben els estigmes existents sobre el seu barri i sobre ells mateixos com a membres d'ell.

Per últim, hi ha una qüestió central en la descripció del sistema educatiu a la que no s'ha donat suficientment força en anteriors diagnòstics realitzats sobre Natzaret. Es tracta d'una marcada segregació escolar que confecciona una realitat educativa totalment diferent d'acord bàsicament al grup cultural a què es pertany. Ací es defensarà que aquesta qüestió és fonamental per entendre la realitat del sistema educatiu de Natzaret. Llavors, als col·legis existents a Natzaret (Ausiàs March i Desamparados, en primer lloc, i el Montoya, en segon) acudeix bàsicament, però no sols, alumnat gitano i de població immigrada.

En canvi, les estratègies educatives d'una part considerable de la població païa de Natzaret passen per dues opcions. En primer lloc, per escolaritzar als seus fills i filles en el col·legi Santa Magdalena Sofia, ubicat a la Punta però ben a prop de Natzaret. En segon lloc, per matricular-los en les escoles públiques situades als pobles del sud, com els centres de Pinedo i el Saler. Aquests s'ubiquen en zones de baixa densitat poblacional que faciliten la inclusió de població d'altres zones properes, com és Natzaret. Amb les dites estratègies, les famílies tradicionalment vinculades al barri eviten els col·legis del barri, on s'acumula alumnat amb necessitats educatives compensatòries. Com a conseqüència, donada l'altra matriculació de xiquets i xiquetes de tals característiques, tots ells són qualificats de CAES.

Al remat, cal tenir en compte diverses consideracions. En primer lloc, la segregació escolar segons procedència i classe social influeix en els resultats educatius (abandonament prematur, baix nivell educatiu...) d'aquells centres que acumulen la població més vulnerable en l'àmbit educatiu. En segon, la segregació escolar afecta a la generació de xarxes de confiança i reciprocitat entre els veïns i veïnes de Natzaret, és a dir, a allò que de forma comuna entenem per convivència. En tercer, tenir en compte aquesta realitat al diagnòstic no tracta de jutjar les decisions de les famílies sobre l'escolarització dels seus fills i filles, però sí atendre les conseqüències de les diverses estratègies existents al si de Natzaret.

Sovint, els diagnòstics participats en l'àmbit educatiu poden atorgar un paper molt important als agents locals (l'alumnat, les famílies, els grups culturals, el professorat...) en els problemes analitzats. Res més lluny de les pretensions de l'equip redactor d'aquesta estratègia. Per compensar-ho, i tot i que aquests problemes s'ubiquen en un plànol estructural, cal citar breument aquelles problemàtiques que afecten en termes generals al sistema públic educatiu en tot l'Estat

Espanyol. De manera que també produeixen les realitats anteriorment descrites. Entre aquests, cal contemplar un finançament deficient que provoca que en contextos com Natzaret no existisca una ràtio d'alumnes per aula adequada per atendre la diversitat de situacions. També la falta de construcció d'una escola realment intercultural i inclusiva. O, en un plànol més profund, els problemes crònics per revertir les pràctiques de reproducció social que el sistema educatiu espanyol genera, d'acord a la classe social i el nivell cultural de les famílies.

Sense entrar en aquest nivell de detall, però precisament en el plànol de la dimensió estructural, es posicionen els veïns i veïnes en indicar que és impossible separar l'estat general de l'educació a Natzaret de l'abandonament i oblit històric que per part de les administracions públiques ha sofert el barri (TO).

2.

LES FAMÍLIES I ELS EQUIPAMENTS EDUCATIU

En moltes de les sessions de treball, el veïnat es queixa d'una falta d'educació no formal o educació cívica dels joves del barri. Aquesta s'assumeix que s'ensenya principalment a les llars, no depenent tant de l'escola, i consisteix en un respecte cap a la resta de veïns/es així com cap a allò públic: "No sé, si hay algún mayor que va a cruzar la calle, pues se le ayuda..." (TO).

En la línia d'analitzar l'educació a casa, s'assenyala que moltes famílies de Natzaret es caracteritzen per tindre uns nivells educatius i culturals baixos així com unes condicions de vida relativament precàries. Al parer del veïnat, dites característiques afecten l'educació en un doble sentit. En primer lloc, en algunes situacions concretes d'exclusió social, a la llar no hi ha una sensibilitat ni una consciència sobre la necessitat que el xiquet o xiqueta continue a l'escola i no falte a aquesta. En segon, en famílies on els nivells educatius són molt baixets, hi ha problemes per ajudar als menuts i menudes en els seus deures i tasques a fer en casa.

Per últim, a la sessió de devolució del diagnòstic amb el grup motor, també es debat sobre la relació entre les famílies i els centres educatius. En termes generals, es pensa que és prou propera i fluida, tot i que òbviament és una relació que varia segons els centres i també les persones. Però no s'observen problemes importants en aquest sentit.

Cal tenir en compte, que al diagnòstic existeix molt de consens en descriure els centres educatius de Natzaret com una de les fortaleces del barri. En termes generals, la població valora molt positivament els equips humans que treballen a les escoles així com el seu compromís amb la gent,

tot i reconèixer que sovint no disposen dels recursos adequats per fer el seu treball en les millors condicions. Igualment, es valora el treball en xarxa que moltes institucions i entitats realitzen, el que ajuda als xiquets/es o joves a poder eixir de situacions complicades. Aquest fet és percebut tant pel personal tècnic com per la ciutadania.

Malgrat això, és cert que a les escoles públiques de Natzaret se les percep com una miqueta més desvinculades del barri. Es considera que el canvi de professors i equips directius influeix en això. Així mateixa, es detecta que la centralitat de l'ensenyament privat i concertat a Natzaret desperta desconfiança i crítiques velades en alguns sectors de població, especialment atenent a qui van destinades les escoles públiques **(TO)**.

Finalment, també es ressalta el paper de l'educació per adults a la zona. Les professionals de l'EPA anoten dues qüestions importants per al diagnòstic de Natzaret **(MT)**. En un barri amb tanta població sense estudis, són les dones majoritàriament qui acudeixen als seus serveis. Els homes tenen més problemes en reconèixer públicament la manca d'estudis, el que esdevé una barrera central perquè acudisquen a l'EPA. Ara bé, des de la crisi, el nombre de dones a les aules també s'ha reduït, a causa de la dedicació més gran a les tasques familiars i de cures. Per altra banda, hi ha problemes en l'alfabetització de les dones immigrades, tant per què moltes són analfabetes en els seus propis països com perquè no es va encertar inicialment amb els horaris adequats perquè pogueren anar, fet que ja ha estat corregit.

RESUM

Al barri, existeix un problema d'abandonament temprà dels estudis i de no consecució dels resultats escolars mínims, que s'agreuja en alguns grups poblacionals.

Necessitat d'un institut a la zona que impartisca el batxillerat i algunes modalitats de formació professional, de forma que facilite la transició als estudis secundaris dels alumnes del barri.

Concentració de problemes en les generacions entre els 14 i 16 anys que han abandonat el col·legi i que encara no poden accedir a la formació laboral. Detecció d'identitats de resistència en aquestes edats.

Es detecta una marcada segregació escolar a la zona, que produeix que les tres escoles de Natzaret siguen CAES amb uns nivells educatius relativament baixos. Les estratègies familiars rau en escolaritzar fora del barri.

Existeix la percepció que cal millorar l'educació no formal i cívica que les famílies donen als xiquets i que genera posteriorment problemes de convivència.

06.

LLEGENDA FONTS D'INFORMACIÓ

(GU)	Grup de treball d'urbanisme
(EG)	Entrevista grupal
(SG)	Sociograma
(TO)	Taller obert
(DD)	Devolució diagnòstic
(TJ)	Taller joves
(TG)	Taller població gitana
(TA)	Taller dones àrabs
(OD)	Observació per al diagnòstic
(JF)	Jornades de formació
(MT)	Mesa tècnica

CAPÍTOL 6.

SALUT

1.

INTRODUCCIÓ: DE QUÈ PARLEM QUAN PARLEM DE SALUT?

La relació que s'estableix entre salut i el lloc que s'habita resulta avui en dia indiscutible. Si a més a més ens centrem en àrees urbanes hi ha certs aspectes que no podem deixar de tindre en compte a l'hora d'assenyalar factors lligats al desenvolupament urbà que determinen la salut de la ciutadania com l'exposició a soroll, episodis d'alta contaminació, gestió de residus, disponibilitat restringida d'aigua potable i falta d'espais oberts, etc...

Cal doncs observar que la salut no és solament un estat en el qual hi ha absència de malaltia, sinó que aquest concepte avui en dia també comprèn les condicions necessàries que limiten o afavoreixen un nivell de qualitat de vida acceptable, també anomenats determinants en salut⁴.

De fet l'OMS ja estima que un 25% de la càrrega mundial de morbiditat i un 23% de les defuncions prematures són resultat de la influència dels factors ambientals, afectant principalment els infants i la població més vulnerable.

Així doncs, la salut i el benestar depenen d'una multitud de factors que, de forma breu, es poden classificar des dels més individuals (edat, sexe, estil de vida), fins als que es troben conformats per qüestions econòmiques, socials i materials,

⁴ L'OMS defineix els determinants de la salut com: (...) les circumstàncies en què les persones naixen, creixen, viuen, treballen i envelleixen, inclòs el sistema de salut. Aqueixes circumstàncies són el resultat de la distribució dels diners, el poder i els recursos a escala mundial, nacional i local, que depèn al seu torn de les polítiques adoptades. En Els determinants socials de la salut i les polítiques per reduir les desigualtats en salut. Borrell, C. FoCAP. 2013. Recuperata: <https://focap.files.wordpress.com/2013/02/focap-2013-borrell.pdf>

com la vivenda, l'educació, el transport, les condicions ambientals de l'entorn en què vivim.

Alguns estudis assenyalen com gran part dels problemes de salut de les ciutats (...) inclouen determinants socials com la precarietat dels habitatges, les condicions de treball inadequades i l'exclusió social⁵.

És en aquest sentit com s'entén que l'abordatge en salut ha de ser una tasca intersectorial, en què la col·laboració i la participació són fonamentals. El model adient per superar les desigualtats en salut serà aquell que s'ocupe de les causes d'aquestes desigualtats (determinants) i actue en conseqüència.

Per tot això a l'hora d'enllestir un procés d'acció integral participat pel que fa a l'àmbit de salut dins els ecosistemes urbans, s'haurà de tindre en compte les característiques urbanes específiques de l'entorn en qüestió i valorar fins a quin punt són modificables, per tal de poder planificar polítiques públiques eficients, que no generalistes.

2.

QUI PARLA DE SALUT?

És important entendre la perspectiva dels determinants que configuren un concepte de salut integral, per tal de poder analitzar correctament les claus dels discursos dels diversos tallers realitzats. Com es pot observar, no solament la ciutadania sinó també el cos de professionals de la salut parla de diversos factors que tot i no estar en principi relacionats amb el concepte clàssic de salut (absència de malaltia), de fet fan referència al model de determinants en salut que ací es treballa.

En aquest sentit, de vegades ha estat necessari introduir als diàlegs qüestions que facilitaren l'aparició i diagnòstic dels determinants, per tal de copsar aquest concepte integral de salut i minimitzar el vessant tradicional que parla solament des de la perspectiva de l'assistència i els equipaments.

⁵ Preventing disease through healthy environments. A global assessment of the burden of disease from environmental risks. A Prüss-Ustün, J Wolf, C Corvalán, R Bos and M Neira. World Health Organization. 2016. Recuperat a: www.who.int

3.

EQUIPAMENT SANITARI

En primer lloc els discursos giren al voltant dels equipaments públics sanitaris que s'ofereixen al barri. Tot i ser aquests determinants intermedis quant a la seva aportació a la reducció les desigualtats en salut, el seu accés és un dret de la ciutadania i cal la seva avaluació constant.

La majoria de les aportacions, tant al Grup Motor com als Tallers Oberts, descriuen una situació gairebé comuna a tot l'estat espanyol. Així, tot i que la valoració dels professionals que treballen en aquest sector és força positiva, la manca de recursos limita la capacitat d'acció.

D'una banda descriu com les retallades del sector públic en matèria sanitària han limitat en gran mesura que es puga oferir una assistència de qualitat, anomenant-se entre altres les llargues llistes d'espera, la reducció dels horaris d'atenció a la ciutadania (festius i caps de setmana) així com dels punts assistencials d'urgències, i la reducció del cos professional. A més a més, les darreres modificacions polítiques i polèmiques al si del sistema sanitari (copagament), que relativitzaven la seva naturalesa pública ha fet que molta població s'abstinga de sol·licitar els serveis directament "me van a cobrar" (MT). S'entén però que aquestes debilitats responen al context socioeconòmic actual.

les barreres idiomàtiques d'alguns col·lectius migrants, com en el cas de les dones paquistaneses (-TA). Presumptivament, han d'anar acompanyades al metge per les seves parelles, en no entendre i poder comunicar-se en castellà.

Respecte a la població autòctona del barri i especialment en gent major, trobem discursos que els allunyen dels serveis socials relacionats amb l'estigma existent dels usos d'aquests: "hay gente que no se ve yendo allí", "esto no es para mí" (MT). Parlem de gent que davant el context econòmic dels darrers anys s'ha vist immersa en processos de precarietat econòmica, i que per exemple no pot fer front als pagaments de la llum, condicionament de les vivendes o l'abastiment de les necessitats bàsiques alimentoses, el que tot plegat afecta negativament la seva salut.

POBLACIÓ GRAN

Centrant-se per categories d'edat, en primer lloc es pot observar una manca d'assistència adient adreçada a la població major, en la seva majoria població femenina. Aquesta necessitat de poder oferir una vida digna a la gent gran és una de les idees que més sovint surten al si dels encontres tant amb la mesa tècnica com als tallers oberts.

En aquest sentit es descriuen escenaris complexos en els quals entren en joc la situació de vivendes precàries, amb manca d'acondicionament per a la mobilitat. El barri tampoc resulta un entorn amable per l'existència de barreres arquitectòniques. Tot i que la gent major és una figura habitual del centre de salut, es percep que no acudeixen als serveis socials tant com deuen i en part és degut, altre cop, a la concepció de què els serveis oferits es troben destinats a població en risc d'exclusió o menys recursos.

Un altre dels problemes que afecten aquest col·lectiu és la situació d'aïllament i soledat en què es troben. L'increment de l'esperança de vida ha condicionat una societat envellida i ara mateix ja cal parlar del sobreveïlliment, per fer referència a la situació de les persones molt majors. La soledat i la manca de suport és un problema invisibilitzat, al si de la privacitat dels domicilis, el que agreuja al mateix temps altres problemes que puguin tindre (manca de recursos, handicaps físics...). En el cas de Natzaret es fa necessari actuar sobre aquest problema, percebut de forma general i que es correspon amb la demanda històrica del barri d'habilitar un centre de dia i una residència per a majors.

Una altra problemàtica que afecta la gent major és la càrrega econòmica que suporten, en ser molts cops l'única font d'ingressos en famílies que compten ja amb tres generacions.

4.

ANÀLISI PER GRUPS POBLACIONALS

D'altra banda, aprofundint en les característiques poblacionals del barri, s'assenyalen qüestions relacionades amb la manca d'informació de la ciutadania en relació als serveis que ofereixen els centres de salut, que condiciona en certa mesura la seua exclusió d'aquest.

Hi ha col·lectius poblacionals (població gitana) que reconeixen no saber quins serveis s'ofereixen des dels centres de salut. La informació no els hi arriba i l'únic nexe d'unió amb els centres de salut resulta via associació, en la qual informen la població de les opcions existents.

Els col·lectius migrants, majoritàriament de Romania i Nigèria, també es troben afectats per aquesta situació de desconeixement, conformat en aquest cas per les dificultats idiomàtiques de fer-se entendre i les qüestions relacionades amb la legalitat burocràtica (empadronament). També hi podem afegir a aquest distanciament

POBLACIÓ JOVE/INFANTS

Dins l'encontre amb la mesa tècnica, es parla de la necessitat d'oferir programes d'educació sexual al col·lectiu de població jove així com de transmetre la importància d'acudir als centres de planificació familiar, en percebre un augment d'embarassos no desitjats i de malalties de transmissió genitals.

En aquest sentit es percep que les relacions entre els sexes, dins el col·lectiu adolescent/juvenil, segueix mantenint un imaginari patriarcal pel qual es legitima la desigualtat de gènere, el que genera la reproducció de "micromasclismes". Cal dir que la desigualtat de gènere i la violència masclista és un problema que afecta a tota la població però que, en el cas dels joves es menciona de forma especial, en tant que indicador de la reproducció.

Les alteracions psicològiques, sobretot els casos de depressió, són un dels problemes que afecten la població més jove, però també els infants. En aquest sentit, l'atenció psicològica resulta un dels serveis més demandats al centre de salut, no solament és una necessitat de la població jove i dels infants, sinó que la demanda s'estén a la totalitat de les franges poblacionals. Ara bé, la limitació de recursos es tradueix en llistes d'espera massa llargues i en punts d'atenció massa llunyans (Malvarosa). També s'assenyala en aquest col·lectiu problemàtiques relacionades amb "desajustaments familiars" i la necessitat de donar suport a l'estructura familiar.

Relacionat amb la manca de costum d'acudir als serveis públics de salut i de serveis socials, lligat a la desconexió en general, la mesa tècnica troba problemàtiques relacionades com la persistència de polls en infants que, com que no es pot eradicar acaben afectant també la població adulta.

PROSTITUCIÓ

Una de les qüestions més controvertides al barri és la de la pràctica del treball sexual. Des de la mesa tècnica, es comenta com la prostitució es relaciona sobretot amb el col·lectiu de dones nigerianes assentades a Natzaret però resulta complicat discernir si realment aquesta població es troba vivint al barri en nuclis familiars o si es tracta de situacions encobertes d'explotació laboral. De qualsevol forma, la situació de pobresa i exclusió social d'aquest col·lectiu femení complica en gran mesura que aquesta situació millores.

Segons algunes converses mantingudes amb Metges del Món, sembla que l'exercici del treball sexual a Natzaret ha disminuït, tot comparant-ho amb anys anteriors. Aquesta apreciació es basa en el nombre de dones ateses pels serveis nocturns que aquesta organització ofereix (de 40-50 dones per nit, ara atenen una mitja de 10). Caldria però saber què ha passat amb aquestes dones, tot i que les hipòtesis apunten que han estat traslladades a clubs.

Quant al consum de substàncies estupefaents, talment com ocorre amb la qüestió del treball sexual, no hi han dades exactes al voltant de si s'ha produït un augment, s'ha mantenes o s'ha vist reduït. Allò que està clar és que aquest fenomen, el consum i el tràfic de substàncies, contribueix a mantenir l'estigma de Natzaret de "barri dolent".

5.

FACTORS AMBIENTALS I URBANÍSTICS

Viure al si d'una ciutat, com s'ha vist, comprèn una sèrie de factors que s'han de tindre en compte a l'hora de definir el concepte de salut de la ciutadania.

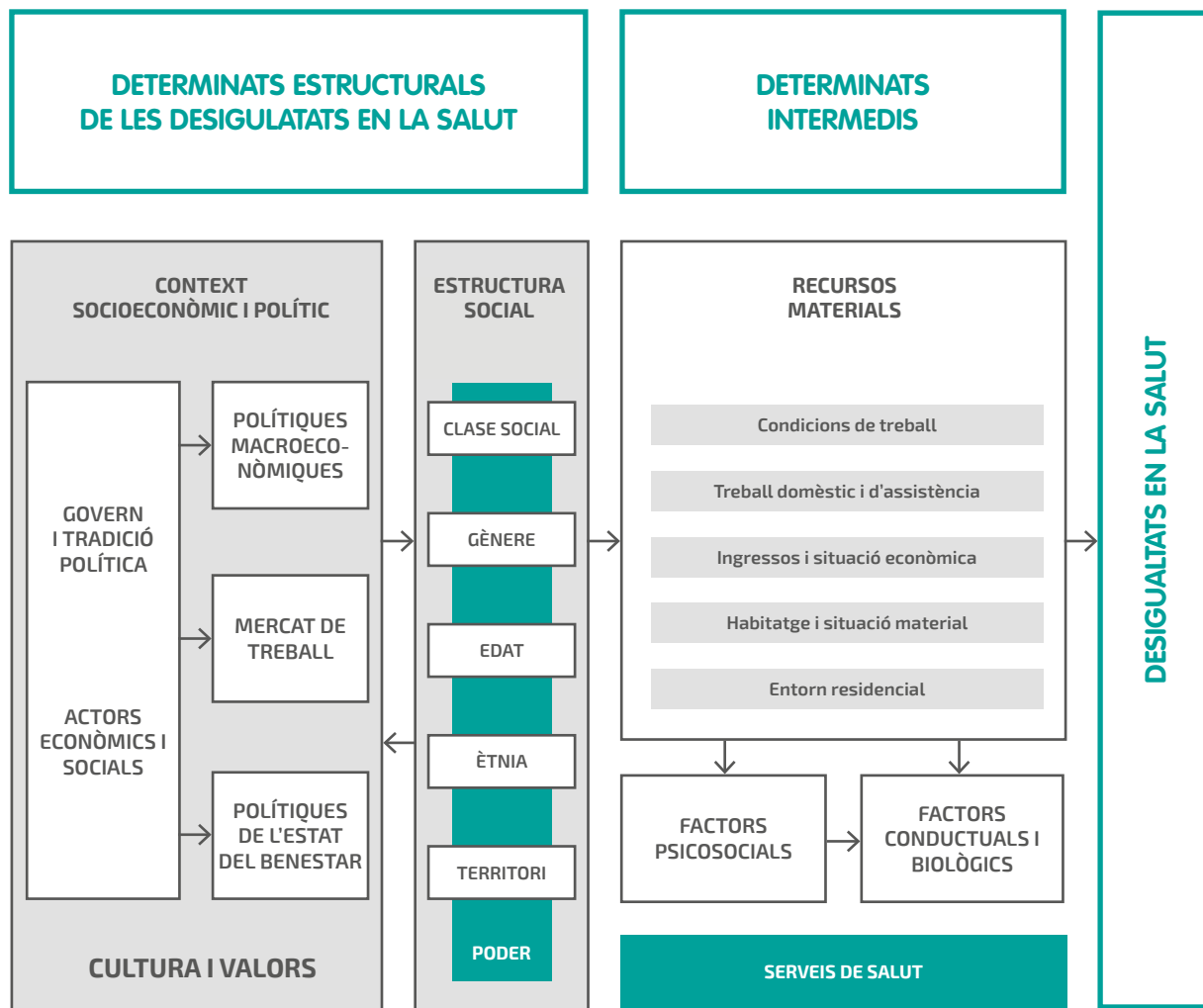
De les dades que es desprenen dels tallers oberts, un dels punts a tractar és l'acondicionament i millora de l'actual estat de la fita del llit històric del riu Túria amb Natzaret. Aquesta zona, que podria ser l'enllaç natural del barri amb el jardí del riu Túria i per tant amb la resta de la ciutat, és actualment un punt d'insalubritat perquè es troba en situació d'abandonament i s'usa per a llençar escombraries.

El descans i la qualitat de l'aire són necessitats bàsiques que determinen en gran mesura la qualitat de vida de la població i a la llarga condicionen problemes de salut. En aquest sentit s'assenyalen problemes de contaminació ambiental i acústica relacionats amb el creixement turístic del Port de València.

Altre dels problemes relacionats amb la salubritat de l'entorn en què s'habita és l'existència de colònies felines, que assenyala el grup motor. Es menciona, com a exemple, la zona de l'antiga caserna de la Guàrdia Civil. Tot i que la població és conscient que des de l'ajuntament s'han encetat campanyes d'esterilització, sembla que aquestes no han arribat a Natzaret. La controvèrsia envers aquest tema sorgeix perquè hi ha veïns/nes que donen menjar als gats, derivant-se problemes de convivència entre el veïnat.

Relacionat amb la darrera qüestió, també s'assenyala que la presència massiva de tórtors a Natzaret resulta un problema, en tant que l'acumulació dels seus excrements provoquen mala olor i embruten els carrers. Aquestes colònies s'installen al barri atretes per les restes de gra i altres substàncies alimentoses per al bestiar que hi ha al Port.

Altres plagues, com les paneroles i les rates també fan acte de presència al barri relacionant-se d'una banda també amb la proximitat al port i d'altra banda, amb les restes de menjar que deixen els gats i les tórtres, en ser alimentats per alguns veïns/nos.

D3. Marc conceptual dels determinants socials de la salut. Font: Solar i Irwin (2007).

RESUM

Es fa palesa la necessitat de reforçar un sistema sanitari públic que, s'entén afecta a tota la població en l'àmbit general però de fet agreuja la situació dels col·lectius més vulnerables.

Es requereixen campanyes informatives al voltant dels serveis d'assistència pública sanitària. Es fa especial menció a la població jove i la necessitat d'oferir-los programes d'educació sexual i promoció d'igualtat de gènere i a la situació de la població migrant, especialment les dones, les quals a conseqüència de barreres idiomàtiques i/o culturals, no accedeixen als serveis de salut amb plena autonomia.

La població gran del barri necessita urgentment un pla d'acció sanitari que contemple les seves necessitats i que juntament amb altres sectors públics, es coordine per garantir una vida digna.

Respecte a la situació de la prostitució al barri com a la situació de consum i compravenda de substàncies estupefaents sembla que tots dos han minvat, però s'hauria de poder comptar amb dades actualitzades per tal de fer una anàlisi més ajustat de l'estat actual. Com s'ha pogut constatar, de vegades el fet que un fenomen no siga visible no significa que haja desaparegut.

07.

LLEGENDA FONTS D'INFORMACIÓ

(GU)	Grup de treball d'urbanisme
(EG)	Entrevista grupal
(SG)	Sociograma
(TO)	Taller obert
(DD)	Devolució diagnòstic
(TJ)	Taller joves
(TG)	Taller població gitana
(TA)	Taller dones àrabs
(OD)	Observació per al diagnòstic
(JF)	Jornades de formació
(MT)	Mesa tècnica

CAPÍTOL 7.

HABITATGE

— Donat el caràcter de conjunt històric de part del barri de Natzaret, l'habitatge ha sigut un element clau a la intervenció urbana des que al 1985 s'identificara com un àrea de remodelació i rehabilitació (Avanç PGOU).

A més a més, per la seua condició perifèrica, des de la riuà, ha estat un enclau que ha rebut diferents onades de construcció d'habitatge de titularitat pública per a allotjaments o vivenda social. Ara, però, es tracta de plans que en la major part, han estat sols parcialment executats (punt 1).

En paral·lel a la promoció pública, nous sectors de vivenda de renda lliure, construïda o prevista durant el passat boom immobiliari, van configurant el voltant de l'arc nord-oest-sud del barri, com ara Les Moreres o com es preveu a, Cocoteros i La Punta.

Tanmateix, altra població nouvinguda al barri ho està fent en condicions d'infravivenda sense els suficients subministraments bàsics, un fet que recorda **(TO)** a dècades anteriors on el barraquisme era un problema que derivà en conflicte social, fins el punt d'aconseguir que s'enderrocaren algunes construccions com les 'Casitas de Papel' (1990) o anteriorment (1985), les del carrer Macarena (actual carrer Fernando Morais de la Horra) i que han permès reurbanitzacions posteriors.

Fins i tot, els enderrocs han estat un motiu de discòrdia entre el veïnat com a conseqüència de les divergències arrel del greu problema d'habitatge que constantment ha patit el barri. En concret, a partir del tercer dels enderrocs, el de les casetes del carrer Pertusa (1990) per a construir el pati del col·legi Vicente Hervàs (actualment anomenat CEIP Juan Manuel Montoya) al mateix temps que s'anunciaven 400 vivendes al camí del Canal, es generà tal aldarull per si serien destinades exclusivament a població gitana que, en conseqüència, part del veïnat conformà una segona associació de veïns/es: Natzaret Unido. "Construyendo la ciudad. I parte. Análisis del conflicto de mayo del 90

En l'actualitat, malgrat la necessitat actual de renovació del parc residencial, el veïnat coincideix

que la tipologia d'habitatge present, divers del barri (unifamiliar, illes i edificació oberta) i econòmic, permet una bona qualitat de vida que afavoreix la proximitat i coneixement entre els veïns/es, i per tant, una major socialització. **(TO)**

Amb tot, a continuació, es detallen les debilitats i fortaleces sobre aquestes particularitats de l'habitatge al barri de Natzaret, un tema molt present a les diferents sessions i reunions de diagnòstic amb el veïnat, on també s'ha detectat una diferència de percepció entre la població paia i altres cultures, sobretot, la d'ètnia gitana. Al remat, l'habitatge es una qüestió que afecta de forma col·lectiva, però també de manera individual.

1.

DEL BARRAQUISME A LA PROMOCIÓ PÚBLICA

A les afores del barri es trobaven les citades '**Casitas de Papel**', un centenar de xaboles que es varen construir provisionalment amb motiu de la riuà, però sense les condicions mínimes d'habitabilitat. Amb el temps deixaren de ser temporals i aquesta agrupació de casetes acabà convertint-se en un focus de marginalitat, associada a la població gitana i a la venda de droga. Aquest ha estat un fenomen similar a altres grups d'habitatge al Marítim, com per exemple, les 'Casitas Rosas' a la Malva-rosa. Uns fets que durant molt de temps estigmatitzaren al barri (punt 3) i encara hui formen part d'eix imaginari col·lectiu relacionat amb l'abandonament, l'aïllament i la pèrdua.

Al remat, com s'ha vist, les casetes foren enderrocades i el seu solar passà a formar-ne part de l'àmbit de reforma **M-6A**. Ací hi havia prevista la construcció de **72 habitatges de titularitat pública** promoguts per l'Institut Valencià de Vivenda (IVVSA). Tanmateix, a hores d'ara, tan sols s'ha construït (arquitecte Jaume Cort, 2000) la primera fase amb el bloc I. Es tracta d'un edifici de 3 altures amb 29 vivendes plurifamiliar que s'ha quedat en un entorn semiurbanitzat on la resta del solar (per a vivendes unifamiliars de dos altures i un jardí) es troba delimitat per una tanca metàl·lica, però que es quotidianament ocupat per alguns d'aquests habitants com si fos el seu espai públic, aprofitant l'ombra d'un arbre.

Al mateix any, l'arquitecta Carme Pinós va projectar un conjunt de **67 vivendes al solar de l'antic cinema d'estiu**, corresponent a l'àmbit M-6B, encara sense expropiar. Aquesta intervenció junt amb la previsió de construir **66 habitatges assistencials a la parcel·la de Servei Públic SP-7** (punt 1) són dos dels projectes no realitzats més esmentats en les sessions de diagnòstic **(GU)** perquè es considera que millorarien la situació de l'habitatge al barri.

Qüestió a banda són les **137 vivendes de reallotjament de la ZAL**, és a dir, de les famílies afectades a La Punta per les obres de la Zona d'Activitats Logístiques del port de València. Aquestes promocions públiques (IVVSA) es desenvoluparen en dues fases. La primera de les quals ha estat finalitzada (2005) amb 76 vivendes a l'illa R1, un espai perifèric de La Punta en contacte amb Natzaret (a l'extrem oest ambdós barris conurben sense distinció entre la població) i desconnectat de la part habitada amb comerços, dotacions i serveis. De fet, els seus veïns/es que ja hagueren de patir un desnonament de la seua vivenda (alqueries a l'horta), amb posterioritat han hagut d'adaptar-se a una situació de doble aïllament en un entorn hostil **(TO)**.

En canvi, la segon fase amb 61 vivendes de tipologia 'cases de poble' no s'ha executat tot i haver-se realitzat el projecte pertinent per l'arquitecte Jose M. Urzelai després de guanyar el concurs de l'IVVSA (2005) i obtindre definitivament la llicència al 2011. Ara, però, amb l'arribada de la crisi econòmica i financera, l'entitat pública autonòmica finalment desestimà la seua construcció com també ho havia considerat al 2010 respecte les 43 restants al solar de las 'Casitas de Papel'.

Tal i com reflecteix el plànol annex realitzat amb l'ajut dels representants veïnals **(GU)**, la superfície destinada per a la promoció d'habitatge públic a les borses perifèriques de sòl disponibles és considerablement elevada respecte al conjunt del barri. No obstant, la percepció veïnal davant la realitat és altra: "L'escassa vivenda pública que s'ha realitzat ha estat mal gestionada obviament el treball i els acords desenvolupats entre l'Administració i la comissió d'urbanisme de la Coordinadora" (Revisió del Pla Integral en 2007 per la Coordinadora veïnal). Ara, 17 anys després de 'les primeres pedres', la pregunta que es fa el veïnat participant és com reactivar aquests projectes i si cal fer-los on hi estan previstos i de quina forma.

En definitiva, amb les dades que se disposen de les parcel·les grafiades, a Natzaret s'han projectat, durant les passades dues dècades, 342 vivendes de promoció pública però tan sols se n'han executat 105, és a dir, vora un 30 %.

Siga com siga, aquest sòl de titularitat pública es continua identificant sense perdre l'esperança **(GU)** com una

oportunitat per al barri. Per la qual cosa cal que es tinguen en compte les propostes de la present Estratègia Participativa als dos instruments que s'estan redactant en aquest moment: D'una banda, el **Pla Estratègic de la Vivenda** (Max Gigling, Dolors Clavell i Iker San Román, des d'agost de 2017). I d'altra la ja mencionada (punt 1) **Revisió del PGOU** pels serveis tècnics municipals (Direcció General d'Ordenació Urbanística, Florentina Pedrero) que, al Llibre I de la Memòria Justificativa (2014) establia els següents criteris en relació a l'habitatge del barri:

- "Nova ordenació dels terrenys de l'antic cinema d'estiu que consolide el front est de l'avinguda Santa Pola en el tram obert en l'actualitat, generant una nova façana en aquest àmbit.
- Revisió de l'ordenació de l'àmbit M-6A, per a la seua adaptació a les tipologies edificatòries del barri.
- Revisió del catàleg d'edificis.
- Reordenació de les zones vacants per a la implantació de vivendes subjectes a algun règim de protecció pública".

Tot i que la política pública d'habitatge i sòl es de competència autonòmica, hi ha delegades (Lleis 8/2004 i 5/2014) algunes matèries sobre la construcció, gestió, rehabilitació i lloguer de vivendes de protecció pública que, al cas de l'Ajuntament de València, s'encarrega l'empresa d'Actuacions Urbanes Municipals (AUMSA) de tramitar-les. En eixe sentit, al llistat anterior, cal afegir aquestes promocions públiques en règim de lloguer:

- 4 vivendes al carrer Major.
- 16 vivendes al carrer Ignacio de Zuloaga.
- 10 vivendes al carrer dels Llauradors, Les Moeres II.

2. EL DRET A UNA VIVENDA ADEQUADA

A Natzaret, el problema de la vivenda no es detecta sols com una qüestió de promoció immobiliària (privada o pública) en relació a la parcialment executada planificació urbanística, sinó també es considera com una qüestió social de primer ordre. Molts veïns i veïnes presenten nombroses dificultats per accedir a un habitatge digne.

Respecte a aquest aspecte no es disposen de les suficients dades per a determinar quantitativament

l'abast de la situació. Sí que es coneix per exemple, que al barri hi ha, dispersos per la part central, 6 pisos que formen part del **Programa municipal de lloguer per a persones amb risc d'exclusió**, 101 a la totalitat de la ciutat. Un nombre que la Regidoria d'Igualtat s'ha compromés (desembre 2016) a ampliar. Per la seua banda, des de la Regidoria de Vivenda s'està desenvolupant un programa de lloguer social similar al de altres ciutats com Barcelona que aspira a tindre el 15% del seu parc residencial amb qualitat de social (JF). I en tercer lloc, des de la Regidoria de Benestar Social, es gestionen les ajudes per a pagar subministraments, molt sol·licitades als serveis socials del barri.

Això contrasta amb la preocupació dels habitants per la quantitat de cases i pisos buits que s'han incrementat des de la crisi, tant de titularitat privada, com pública o de les entitats financeres, pels desnonaments sense haver ofert un lloguer social en contraprestació. D'acord amb algun treball acadèmic, es calcula que hi ha unes 600 vivendes disponibles de les 2.950 registrades.

En conseqüència, **l'ocupació i el deteriorament** de nou (com abans, amb el barraquisme) són dues de les amenaces que s'expliciten (TO) en relació a aquesta conjuntura. Al respecte "cal coordinar les actuacions en matèria d'habitatge a Natzaret, ja que el parc de vivendes és molt gran i hi ha molta població en situació d'alta precarietat, especialment famílies amb xiquets" (MT). Des de Serveis Socials es reforça aquesta idea comentant que la demanda de vivenda en el centre és altíssima ("quiero una casa"). Si no s'aconsegueix, es sol·licita algun altre recurs, com l'ajuda d'emergència. Dintre de les seues actuacions, existeix un programa de petites rehabilitacions i reformes. Tanmateix, de vegades aquest programa no pot ser operatiu perquè lògicament no poden intervenir en vivendes ocupades. El personal tècnic també subratlla la qüestió de l'infravivenda, en que viu una part considerable del veïnat: "Hay gente viviendo en bajos inmundas, e inmundas sería amable con la situación de la casa" (MT).

També s'assenyala que molta població que vivia a Moreres ha abandonat la zona per no poder fer front als lloguers. Ací, també s'han quedat edificis pràcticament buits en un entorn on tan sols el 15% d'allò parcel·lat està construït.

El reconegut dret de la persona a una casa digna i 'adequada' és un principi encara llunyà a la realitat de Natzaret, on l'habitatge es troba afectat per multitud de problemes detectats (TO, GU, MT):

- Parc residencial envellit (més de 50 anys) i de qualitat mitjana-baixa.
- Blocs amb problemes d'aluminosi a l'estructura de formigó.
- Cases històriques amb patologies derivades de l'atac de xilòfags.
- Vivendes sense subministraments bàsics d'electricitat i aigua.
- Edificis amb barreres arquitectòniques. Cal tindre en compte que quasi el 10% de les llars estan composades únicament per persones majors de 80 anys.
- Construccions amb deficiències energètiques.
- Zones de plantes baixes amb problemes de salubritat: rates, gats, etc.
- Vivendes encara sense regularitzar a la zona A (veure plànol annex) pel desacord pel preu que cal pagar, si ha de ser de mercat o social en funció de la renda. Es troben en una zona del barri que es formà a la primera meitat del s.XX amb l'assentament de nombroses famílies en terrenys guanyats a la mar amb les ampliacions anteriors del port. Els primers en instal·lar-s'hi foren els treballadors de la Societat Obrera Mutualista Valenciana de Treballadors del Tramvia (Barri dels tramviaris, 1916).

Front a aquesta situació, compartida amb altres barris històrics de la ciutat, l'administració pública està tractant darrerament (impulsat per les directrius europees i la Llei 8/2013 estatal de Rehabilitació, Regeneració i Renovació urbanes) d'arranjar els problemes citats. Per exemple, el **Pla Renhata** (Conselleria d'Habitatge, 2016) que dona informació sobre aspectes tècnics i fomenta la rehabilitació amb una convocatòria anual d'ajudes. O també la recent Llei 13/2016 de mesures fiscals que introdueix deduccions fiscals per obres de millora de la qualitat, sostenibilitat i accessibilitat en la vivenda habitual, compatible amb la vigent d'inversions per a l'aprofitament de fonts d'energia renovables.

Tanmateix, ni el barri ha sigut declarat zona ARRU (Àrea de Rehabilitació i Regeneració Urbana), per tant, no hi ha un finançament directe i diferenciat (com sí ocorre al Cabanyal); ni tampoc aquest tipus d'iniciatives arriben a tothom perquè impliquen realitzar l'Informe d'Avaluació de l'Edifici, IEE, i realitzar una inversió prèvia que en situació d'emergència social no és possible o són ajudes que arriben amb retard tot i haver sigut aprovades.

3.

DELS PAI, DE NOU, A LA REGENERACIÓ URBANA

La necessitat d'intervindre a l'habitatge té el seu origen al 1957, amb els catastròfics efectes que la riua provocà en el barri, on foren destruïdes 247

cases (Guia d'arquitectura de València). És en eixe moment quan es construeix el **Grup Stella Maris** (més conegut com el Catanga entre el veïnat). Aquest, de promoció privada, consta de 240 vivendes subvencionades i es situa al costat de l'històric pont de les Drassanes. El seus arquitectes, Borso di Carminati i Rafael Contel el concebiren com dos contundents blocs lineals i paral·lels de sis plantes amb vivendes inclús en la planta baixa i amb un carrer interior. Segons els seus autors, aquest "exemple d'arquitectura del realisme està perfectament executada, realitzada amb materials i equipament de primera qualitat i escrupolosament acabada". Tanmateix, amb el temps, ha perdut el seu atractiu arquitectònic com a conseqüència del deteriorament social i les múltiples substitucions realitzades pels seus propietaris. De fet, quan el veïnat participant (**TO i GU**) identifica on s'hi troba la "infravivenda", aquest bloc es descriu com un "gueto brutal". Altres dos exemples citats es troben al carrer Major 36,38 (població romanesa), i un edifici privat al carrer de Sant Francesc de Paula cantonada amb el carrer d'Ifach, habitat per població gitana i romanesa sense aigua ni electricitat.

Ben és cert que la percepció dels problemes de l'habitatge, quasi sempre relacionats amb la convivència (punt 10) o allò descrit a l'apartat anterior, és diferent segons l'origen o pertinença cultural de la persona (**TG**).

Siga com siga, Natzaret pateix un medi ambient contaminant i un medi urbà necessitat d'urgent rehabilitació. Es tracta d'una reivindicació històrica que es demanda any rere any per les dues associacions veïnals. Tanmateix, sembla que, durant el boom immobiliari, des de la planificació s'ha preferit donar prioritat als nous desenvolupaments urbans tangents al nucli de Natzaret i que ara tornen a estar sobre la taula perquè estan vinculats a la transformació del front marítim, la Marina i el final del jardí del Túria: El Grau-Cocoteros, Moreres II (1.857 vivendes en 2005, ampliant-se en 2008 a 2.189), o el sector urbanitzable de la Punta.

No obstant, la conclusió és que cal trobar un equilibri entre allò nou i allò vell, que al remat, és una convivència entre cultures i classes sense altres murs. És per això que una de les demandes principals entre els habitants del barri siga un Pla d'actuació integral sobre l'habitatge, sense amenaces d'expropiació, sense més incerteses, amb vivendes socials, que recuperen la població perduda i possibiliten la creació de llocs de treball. Segurament per a posar-ho en pràctica faria falta reprendre la idea d'instaurar a peu de carrer una **Oficina per a la rehabilitació integral de Nazaret** (RINA, 2000).

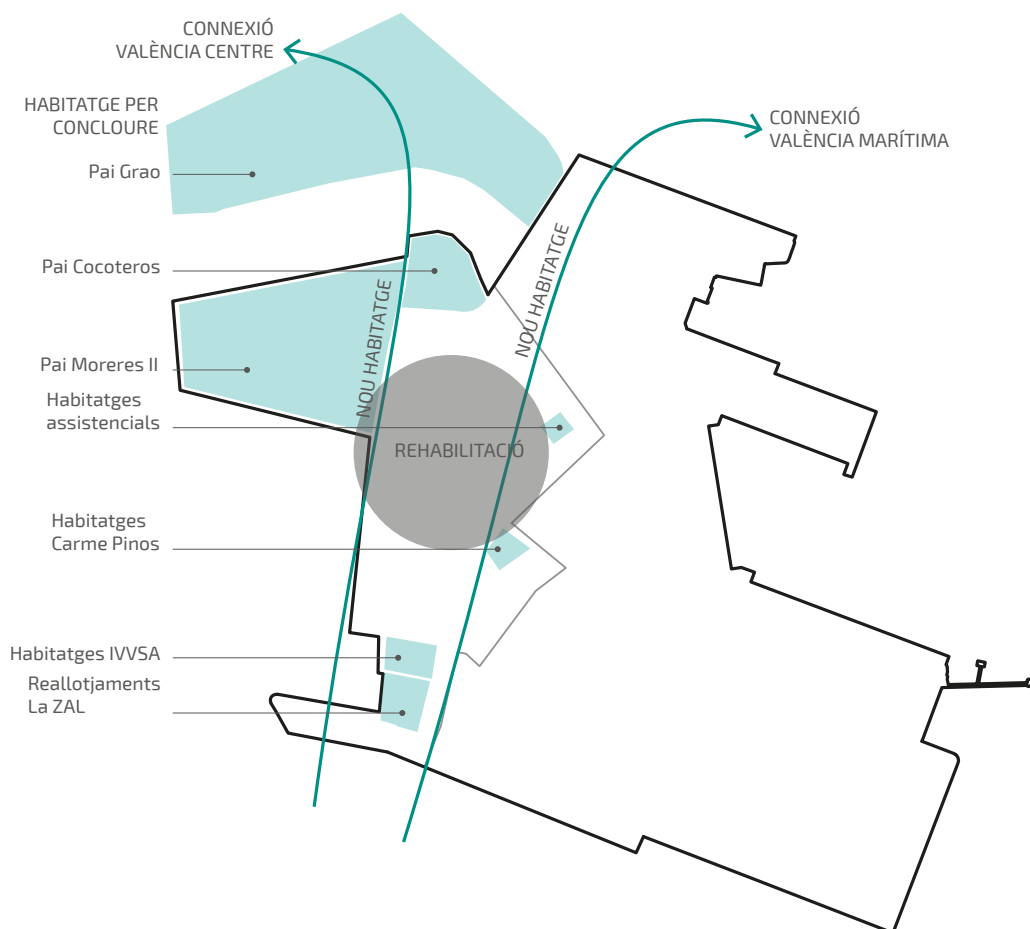
RESUM

Repensar què fer amb les borses de sòl on tan sols s'ha construït el 30% de l'habitatge de promoció pública compromès.

Afecció de múltiples problemes de diferent caire sobre les cases, pisos i edificis de vivendes del barri que comporta problemes de convivència, ocupació, guetització, deteriorament i abandonament.

La idea d'aconseguir d'un parc d'habitatge social en condicions és una aspiració que ve de lluny, que afecta a tota la ciutat i no sols a aquesta. Cal creuar experiències i major voluntat política per a fer-la realitat i contextualitzar-la al barri de Natzaret.

Després de dècades de barraquisme, expropiacions, enderrocs, incerteses, regularitzacions i expectatives no assolides, el barri necessita concreció en una rehabilitació i regeneració urbana integral amb un finançament concret i el compromís ferm de les administracions públiques.

D4. Plànol Planificació urbanística. Elaboració pròpia.

08

LLEGENDA FONTS D'INFORMACIÓ

(GU)	Grup de treball d'urbanisme
(EG)	Entrevista grupal
(SG)	Sociograma
(TO)	Taller obert
(DD)	Devolució diagnòstic
(TJ)	Taller joves
(TG)	Taller població gitana
(TA)	Taller dones àrabs
(OD)	Observació per al diagnòstic
(JF)	Jornades de formació
(MT)	Mesa tècnica

CAPÍTOL 8.

CULTURA

— La cultura és un concepte ampli que subratlla la capacitat de crear expressions i fonaments característics que defineixen els trets identitaris fonamentals d'una comunitat i alhora ens serveix per a introduir la discussió sobre una sèrie de dotacions i equipaments amb capacitat per generar cohesió social.

La dimensió cultural és un element fonamental per a entendre el barri de Natzaret tant si parlem d'espais de referència cultural i d'una identitat compartida com de dotacions i equipaments a l'abast del veïnat. Al voltant d'aquestes dues qüestions pivotarà el següent diagnòstic.

En primer lloc, la identitat de Natzaret rau en les relacions de proximitat quotidianes que els i les veïnes han desenvolupat amb l'entorn en què viuen. Si en els informes de salut i educació, una de les fortaleeses identificades pels participants era el capital humà, en aquest cas ocorre el mateix, però fent referència als veïns i veïnes. Es percep com la gent del barri ha desenvolupat lligams pel seu entorn i treballa per a fer d'aquest un lloc millor per a viure. El barri de Natzaret i "la seua gent", són el pilar fonamental que permet mantenir un ambient familiar i característic de poble, fent de Natzaret un lloc acollidor per viure.

Aquest sentiment encara de ser "poble", amb unes senyes d'identitat característiques resulta un element de gran importància a l'hora d'avaluar la situació.

S'assenyala com la dimensió del barri possibilita aquest tipus de relació directes i quotidianes, conservant certes característiques pròpies d'un poble tot i la seva proximitat amb la ciutat. Així mateix, el bagatge del teixit associatiu resulta imprescindible per tal d'entendre i d'abordar aquest escenari de possibilitats que configuren el caràcter eminentment comunitari del barri.

En segon lloc, per a parlar de dotacions i equipaments cal introduir una sèrie de qüestions que passarem a detallar a continuació.

1.

OFERTA CULTURAL

Dels tallers oberts realitzats es desprèn la valoració de què l'oferta cultural al barri resulta insuficient. En aquest sentit es descriuen algunes accions que darrerament s'han fet des de l'ajuntament, per tal de diversificar una mica i descentralitzar l'oferta cultural del nucli de la ciutat. Així s'assenyala com durant les festes de nadal es va procedir a adornar alguns carrers i es va plantar un arbre de nadal. També es valorà de forma molt positiva les campanyes de "cultura als barris" i la dels dies "del mercat". Totes aquestes accions, tot i resultar positives, amb prou feines han arribat a Natzaret. En canvi, totes elles si s'han programat al Cabanyal, que ha obtingut la centralitat en el conjunt del Poblets Marítims. Resulta doncs necessari reforçar aquesta via de comunicació entre el mateix barri i la ciutat, per tal de guarir d'alguna forma "l'abandonament institucional" en el que històricament s'ha trobat Natzaret. Cal seguir treballant aquesta vessant i fer-la encara més consistent.

Aquesta percepció de manca de recursos i oferta cultural al barri és molt sentida també per la població més jove. Aquest col·lectiu assenyala que fan falta espais d'oci, referint-se a llocs o punts d'encontre com pubs o centres recreatius als quals anar-hi a les nits i a les vesprades. Fins ara, sobretot a l'hivern, solen anar als parcs equipats amb mantes per tal de passar l'estona. Els joves transmeten i reiteren que sempre que volen eixir, han d'anar-se'n fora del barri, fet que viuen com un problema: "...para todo te tienes que ir lejos de aquí" (TJ). Normalment, acudeixen a centres comercials propers, com ara el de El Saler o el MN4, espais propicis per a un consum vinculat a l'oci mitjançant espais de sociabilitat. El problema, llavors, és la manca de connexió de transport públic per tornar al barri i la percepció que és força complicat sortir i tornar.).

L'oci dels més joves en part obri també el debat al voltant de la convivència al barri, manifestant-se certa preocupació per les actituds de determinades persones que demostren manca de respecte. Tot i això, els joves presents al taller assenyalen que a les seues colles d'amics i amigues hi ha diverses cultures mesclades, especialment païa i gitana.

2.

RECURSOS CULTURALS EXISTENTS I POTENCIALS

Un dels punts forts que conformen el concepte de cultura al territori són òbviament els recursos amb què es compta i la seva posada en valor. En el cas de Natzaret, els i les veïnes del grup motor fan palesa la importància de recuperar una sèrie de llocs, entesos com a referents compartits i espais de memòria.

Així, es parla de l'existència d'arquitectura peculiar, com el grup de vivendes de renda limitada **Stella Maris**, el **refugi de la Guerra Civil**, ubicat a la plaça de la Parròquia Ntra. Señora de los Desamparados, les **restes de la "Riuà"**, l'**Església Parroquial Nuestra Señora de los Desamparados** i "**l'estacioneta**"⁴, que es troba en la prolongació de l'Avda. de França, a la vora del pont de les Drassanes.

En el cas concret de "l'estacioneta", el grup motor assenyala que ja fa anys que reivindiquen que aquest edifici siga recuperat per a ús públic. La dificultat per trobar l'actual propietari perllonga una situació d'abandó i deteriorament progressiu de l'edifici que, a més a més, ha estat ocupat en diverses ocasions. En aquest sentit es proposa la seva recuperació per a usos culturals, com per exemple la proposta de reconvertir-la en un museu de la València Marítima.

Tots aquests recursos del barri, reivindiquen els i les veïnes, formen part de l'imaginari que conforma la seva identitat i s'haurien de poder recuperar i/o enfocar cap a una possible via d'atracció turística/cultural, contribuint a la necessària dinamització de Natzaret.

Relacionat amb el **centre de joventut** trobem reivindicacions per part de la població més jove que demana la millora d'aquest espai, tot assenyalant de forma concreta per exemple la manca de màquines expendedores de menjar i beguda (que abans hi eren) o la situació d'abandó de l'àrea externa a l'edifici, en la qual podria habilitar-se espais esportius o de lleure. També s'anomena la necessitat de millorar la seguretat i vigilància de l'edifici, que es troba localitzat en una zona relativament aïllada del barri, facilitant d'aquest forma també el desenvolupament de les tasques als treballadors del centre.

⁴ L'Estacioneta, que data de l'any 1913, fou obra de l'enginyer Justo Vilar David. Actualment l'edificació gaudeix d'un nivell 2 de protecció patrimonial dins el Pla General d'Ordenació Urbana i ha estat qualificada de bé de rellevància local. Informe sobre l'antiga estació ferroviària del barri de Natzaret de València. Comissió de Llegat. Consell Valencià de Cultura. (2008). Recuperat a: <https://www.cvc.gva.es/archivos/311.pdf>

El **centre musical**, tot i ser un espai privat, és molt valorat als tallers oberts com a factor que enriqueix l'oferta cultural del barri en la població més jove. Tot i no ser centre públic, s'ofereixen moltes facilitats als infants per tal de matricular-se (ajudes, beques, estudis individualitzats de casos), però tot i així la continuació d'aquesta activitat es veu força condicionada tant per la manca d'espai com per la manca d'ajudes institucionals. Es fa necessari, per tant, l'existència de més espais públics que ajuden a la promoció d'aquest tipus d'iniciatives, involucrant la població més jove del barri i equilibrant una mica l'antagonisme existent entre les activitats culturals, com les musicals i les activitats esportives, com per exemple el futbol.

3.

ESPORTS

Per encetar l'àmbit dels esports, al si dels tallers oberts i de les trobades realitzades amb el grup motor es parla dels dotacionals públics que existeixen al barri. Així en primer lloc es parla de l'espai del **poliesportiu**.

En el taller amb el grup motor s'apunta la necessitat d'obrir aquest espai per facilitar el seu ús al veïnat. S'entén que aquest és un servei obert a tota la ciutat, però s'assenyala que determinats grups o associacions del barri, com ara el grup esportiu del col·legi Desamparados o el grup Scout tenen dificultats per usar-lo, en haver de competir amb la resta de federacions esportives de la ciutat per uns serveis que cal pagar i no poden fer front.

En canvi, es comenta al si del grup motor que alguna associació de veïns ha presentat projectes d'activitats específiques com a entitat (classes de climateri, classes de ball per a xiquetes i activitats de futbol per a jubilats), i d'aquesta forma se'ls ha cedit l'espai de forma gratuïta.

El monopoli dels usos d'aquest espai genera bastant controvèrsia, en percebre que si no ets membre d'alguns dels clubs de referència que evidentment tenen més poder a l'hora de fer front als pagaments que es demanen, tens més dificultats per poder-ne fer ús i així ocorre per exemple quan els infants del barri volen accedir a les instal·lacions per jugar.

Si bé és cert que per part de la Regidoria d'Esports es manté cert diàleg, en canvi la Fundació Esportiva Municipal manté una posició més estricta pel que fa al pagament dels usos.

Talment ocorre amb l'espai de la **piscina municipal**. Es valora de forma negativa el fet que per usar-la hages en primer lloc de pagar i en segon lloc, la limitació d'us per al veïnat que es deriva dels usos exclusius que fan alguns clubs, com el de Waterpolo o el de Don Bosco, deixant en una posició secundària els i les veïnes que també a títol individual volen accedir a la piscina.

D'altra banda s'assenyalen períodes de tancament d'aquesta durant l'estiu, a conseqüència de problemes relacionats amb la convivència. Aquesta idea sorgeix al si del taller amb població jove. Expliquen que hi ha hagut casos de baralles amb el personal de seguretat i que, més enllà de tractar de cercar-se solucions, la mesura adoptada ha estat el tancament de l'equipament i el consegüent desplaçament dels i les usuàries a altres llocs de la ciutat. Més enllà de les qüestions relacionades amb la convivència, s'hauria de poder analitzar aquesta situació per la què un barri sencer roman sense poder accedir al aquest espai públic.

Aquestes dificultats dels i les veïnes per poder usar les instal·lacions esportives han condicionat en certa manera algunes opinions reticents, certament minoritàries, davant l'anunci del possible trasllat de la **ciutat esportiva del Llevant UD** a Natzaret. En concret, és l'equip de futbol del barri, l'Atlético de Nazaret, qui comenta que tenint en compte les complicacions que actualment es donen per tal d'usar les instal·lacions esportives tal vegada no siga bona idea aquest trasllat. Probablement, calguen mecanismes de mediació i diàleg real per part de l'ajuntament encaminats a implantar amb cura al territori el nou equipament esportiu.

RESUM

Hi ha una percepció del barri de Natzaret com un espai amb una identitat pròpia: "**ser de Natzaret**" (TO).

El barri compta amb importants recursos culturals que conformen la seva identitat però que es troben en desús o en situació d'abandonament ("estacioneta", refugi de la guerra civil, petjades de la riuada del '57). Cal recuperar aquests trets a l'hora d'enllestir processos capaços de combinar la modernitat i la diversitat, sense l'agressivitat expansionista homogeneïtzadora.

Tot i que es compta amb instal·lacions esportives de qualitat, es percep que els usos resten monopolitzats per grups esportius amb més poder (econòmic i de grup) deixant fora els i les veïnes.

L'oferta cultural que existeix resulta insuficient, sobretot per a la població més jove, fent que els i les veïnes hagen de sortir del barri per cercar espais de sociabilitat o de gaudi cultural. Les iniciatives que pretenen enriquir el nivell cultural, com el centre musical, necessiten suport institucional, per tal de seguir promocionant i involucrant els infants dins l'àmbit cultural.

09

LLEGENDA FONTS D'INFORMACIÓ

(GU)	Grup de treball d'urbanisme
(EG)	Entrevista grupal
(SG)	Sociograma
(TO)	Taller obert
(DD)	Devolució diagnòstic
(TJ)	Taller joves
(TG)	Taller població gitana
(TA)	Taller dones àrabs
(OD)	Observació per al diagnòstic
(JF)	Jornades de formació
(MT)	Mesa tècnica

CAPÍTOL 9.

TREBALL

1.

UNA ESTRUCTURA ECONÒMICA FEBLE I PERIFÈRICA

Natzaret es pot definir com un barri obrer dormitori de renda baixa i composició social heterogènia, amb problemàtiques socials considerables vinculades a l'exclusió social i l'economia informal, i amb una estructura econòmica en crisi permanent. L'escassa demanda interna, l'aïllament geogràfic respecte a la resta de la ciutat, i anys d'indefinició en matèria d'inversions públiques i polítiques socials han contribuït a consolidar aquest fenomen, tal i com es constata tant des de la Mesa Tècnica com en el Taller Obert.

Si ens remetem a les darreres dades oficials respecte a l'estructura del mercat de treball (Cens Població, 2001) trobem una estructura típica de barri obrer centrat en oficis manuals de la construcció i la indústria, així com a l'hosteleria i serveis, i amb una escala administrativa i tècnica bastant més reduïda que a altres barris de València que compten amb població més qualificada i un nivell socioeconòmic més elevat.

A més, cal fer notar que Natzaret es situa entre els barris amb menor densitat d'activitats econòmiques per habitant, en termes similars a altres barris de la perifèria de la ciutat i amb característiques socioeconòmiques i territorials similars. A l'altra banda hi ha barris que tripliquen la proporció d'activitat econòmica, bé siga per la densitat d'activitat comercial, de serveis i financera, com la zona de Ciutat Vella i Eixample, bé per la concentració d'activitat industrial i auxiliars, com El Grau o La Punta, bé per concentració d'activitat agrària, com la zona de Poblats del Nord.

En quant a l'actual economia interna del barri, de les 307 llicències d'activitat econòmica declarades a l'IAE municipal en 2016, 123 pertanyen al comerç i l'hosteleria (40%). Hi ha 17 activitats de

tipus industrial al barri i 24 de tipus professional. Respecte a fa 10 anys, hi ha actualment 76 activitats més, incrementant-se les de tipus professional (+140%) -normalment treballadors-empresaris autònoms dels serveis i professionals-, reduint-se les poques empreses industrials (-30%) i merment sensiblement els negocis de comerç i hosteleria (-15%) (probablement també de reparacions).

Aquesta estructura i composició socioeconòmica es materialitza com dèiem, en la posició que ocupa Natzaret en la distribució de rendes a nivell de ciutat. Així, el districte de Poblats Marítims és el tercer amb renda mitjana més baixa de València. Amb poc més de 18.000 euros anuals, Poblats Marítims es situa bastant per baix de la mitjana de la ciutat (22.200) i molt lluny dels 30.000 de Ciutat Vella o 34.000 de l'Eixample.

En eixe sentit, al Taller Obert s'assenyala que el barri es caracteritza per una població activa en gran part desocupada -un 48% d'atur en 2015 segons l'Anuari Estadístic de l'Ajuntament de València-, i una forta presència de població inactiva (gent gran jubilada, pensionistes, etc.). La falta de treball, la precarietat laboral i l'envelliment de la població constitueixen un fre a l'activitat econòmica, per la reducció de la demanda agregada degut a la baixa renda disponible, que afecta directament a l'oferta de bens i serveis localitzada en el propi barri, dirigida principalment als seus habitants (comerç i serveis professionals de proximitat).

A més, pel seu aïllament espacial respecte a València, el barri es percep com un territori poc procliu a la iniciativa empresarial i a determinades inversions privades. Aquesta condició d'aïllament (infraestructures, transport públic, estigma social...), junt a l'escassa qualificació professional de bona part de la població i al baix poder adquisitiu, generen un mercat poc dinàmic i atractiu per a localitzar activitats, i molt dependent de l'oferta i la demanda de bens i serveis d'altres zones de la ciutat.

2.

UN BARRI SOCIALMENT VULNERABLE. ENTRE LA PRECARIETAT I L'EXCLUSIÓ SOCIAL

Els efectes primer de la desindustrialització, després de la flexibilització del mercat de treball, la precarització laboral i la terciarització de l'economia -on a més es redueix el paper regulador i redistribuïdor de l'estat en l'economia, contribueixen a reforçar la imatge de barris com el de Natzaret com a espais perdedors de la globalització.

És en aquests barris perifèrics, amb estructures socials de treballadors poc qualificats, amb menys capital social i cultural per fer front al canvi de model productiu i de relacions laborals (ex. el discurs emprenedor), on es fan més evidents les tendències negatives dels darrers anys de polítiques desreguladores que aprofundeixen les dinàmiques de vulnerabilitat social. A més, cal tenir en compte que estem davant d'una composició social de diversitat ètnica i cultural, amb grans percentatges de població immigrada nouvinguda.

En eixe sentit, Natzaret presenta una societat dual segmentada. A grans trets, per una banda trobem un col·lectiu més integrat i normalitzat a través dels mecanismes tradicionals d'inserció social i laboral, en un context de barri obrer de la perifèria urbana. Tanmateix, la zona ha patit una onada llarga de desindustrialització, i més recentment de recessió econòmica, que ha impactat notablement sobre ocupacions manuals de mitjana i baixa qualificació.

Un col·lectiu aquest que, en el cas de la població activa, es caracteritza per fenòmens de precarietat laboral i incertesa econòmica, amb itineraris d'inserció en el mercat de treball intermitents. En el cas dels i les joves, els processos de transició a la vida adulta estan caracteritzats per trajectòries fragmentàries i en ocasions erràtiques. Aquest primer grup, com es vorà més endavant, tot i no presentar problemàtiques socials greus associades a processos d'exclusió social, sí que pateix les dificultats de la precarietat laboral i l'atur, d'una qualificació molt baixa i d'un context socioeconòmic amb molt escasses oportunitats.

D'una altra banda, existeix també un important col·lectiu immers en processos d'exclusió social més o menys enquistats, molt depenent d'ajudes socials i institucionalitzats, normalitzats en estructures d'economia informal i amb estratègies de resistència a la cultura hegemònica.

Un col·lectiu més afectat per problemàtiques socials greus, privació material i atur cronificat.

Segons les apreciacions realitzades per professionals i responsables tècnics, en el marc de la Mesa Tècnica, al barri abunden entre aquest segon col·lectiu les estratègies de supervivència en el marc de l'economia informal més o menys il·legal (tràfic de drogues, ocupació de vivendes, ferralla, mendicitat...). A més, existeix una forta presència de persones de difícil o molt difícil inserció laboral, donades estratègies de rebuig a les polítiques actives d'ocupació, molt impregnades d'un cert "viure el moment, el dia a dia i no mirar molt més enllà".

A més, en reunions mantingudes amb responsables dels Serveis Socials municipals es qualifica el perfil d'usuaris i usuàries del barri com d'extrema necessitat, majoritàriament són famílies molt dependents de les ajudes d'emergència social, que s'han multiplicat per 4 els darrers anys. A més, assenyalen que des d'aquests serveis atenen un volum d'ajudes i expedients equivalent al d'un barri amb el triple de població.

3.

REALITATS I NECESSITATS HETEROGÈNIES

La vulnerabilitat social de Natzaret es posa de manifest també donada la seua heterogeneïtat i diversitat cultural, amb una important presència d'immigrants d'altres països i de població gitana, així com amb problemàtiques importants de caràcter estructural associades a les dones i les persones joves del barri. Les perspectives de diversitat cultural, perspectiva de gènere i generacional són imprescindibles per abordar el diagnòstic de necessitats d'una població amb les característiques i les carències exposades fins ara.

En termes generals, l'atur i la precarietat laboral afecta més les dones que els homes, més a persones joves que a adultes, i més als immigrants recents que a les persones autòctones.

Des de la Mesa Tècnica s'apunta a que moltes dones del barri treballen en la neteja així com en serveis de cura i de treball a les llars, desplaçant-se normalment fóra del barri per ocupar-se com a internes. En el cas de les dones immigrants, tal i com es posa de manifest al Taller de Dones Àrabs, hi ha majors nivells de desocupació i més dificultats de trobar feina, al que cal sumar la precarietat laboral o l'atur en

què es troben els seus marits. En alguns casos, com en les dones pakistaneses, els marits prohibeixen a les seues dones treballar.

En general, les dones participants a diferents taules manifesten la percepció que a Natzaret les entitats socials (Banc Aliments, Càritas, etc.) i les administracions (Renda Garantida i ajudes d'emergència) faciliten menys ajudes socials i amb més obstacles burocràtics que a altres barris o municipis, i en tot cas són insuficients o arriben tard. Aquest fet és especialment cridaner en els xecs escolars.

Al Taller dels Joves es percep com molt negativa la situació laboral per a aquest col·lectiu, al que s'afegeixen les penalitzacions que solen patir a l'hora d'estudiar (grans desplaçaments per a estudis secundaris, sempre lluny del barri) o d'acollir-se a formació ocupacional (moltes vegades també fóra del barri i amb horaris que dificulten altres responsabilitats familiars). Reivindiquen que es contracte a gent del barri en serveis i equips del barri, tal i com ja passa amb la neteja en alguna escola. Des de la Mesa Tècnica, es constata la baixa qualificació de la població jove, l'alt índex d'abandonament escolar i la desmotivació cap a les accions de formació i capacitat professional existents, així com la necessitat de fer-les més efectives. Molts dels joves opten per estratègies d'accés a ajudes socials o a l'economia informal, donades les dificultats d'altres itineraris d'inserció sociolaboral.

La població gitana posa de manifest que té unes oportunitats laborals molt reduïdes: "aquí sólo viven los payos...o los portuarios". Els sectors de la venda ambulat, la ferralla o el camp són les activitats laborals majoritàries entre aquest col·lectiu, competint clarament amb població immigrant en una situació de baixos salaris: "como los negros, malpagaos...". En eixe sentit, reclamen més cursos de formació i ajudes socials per a qui no treballa, així com la necessitat de dotar-se d'associacions (tipus Arca de Noé o Secretariado Gitano) que realitzen intermediació amb les administracions i assistència per a aconseguir ajudes socials i altres accions.

Es detecta cert discurs de competència per baix pels recursos disponibles. En aquest la població més assentada al barri, tradicionalment usuària d'ajudes socials a través de serveis públics o entitats socials, o treballadors en sectors molt precaris com temporers al camp, viuen com una amenaça l'arribada de població immigrant (romanesos, africans...) que també acudeix a eixes fonts de recursos: "ahora están cogiendo más a rumanos" (TG).

4.

REPTES I OPORTUNITATS PER AL DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC LOCAL

Com s'ha posat de manifest en aquest apartat, l'estructura socioeconòmica, i probablement també les polítiques públiques relatives al barri de Natzaret necessiten d'una profunda revisió en termes de model de desenvolupament econòmic local.

Els discursos en termes de debilitats i fortaleces expressats pels veïns i veïnes del barri a les sessions del Taller Obert es poden emmarcar en la necessitat de promoure un context de millora de les oportunitats econòmiques en el barri. A partir d'aquest marc, s'extreuen unes prioritats bastant clares:

En primer lloc, l'elevat atur i la precarietat laboral són un evident obstacle del desenvolupament econòmic del barri. Es necessari incidir sobre les baixes qualificacions i capacitat professional de la població (especialment els i les joves), així com sobre el fenomen d'abandonament escolar. I aquest punt passa no sols per les polítiques públiques (incloent la seua revisió o adaptació), sinó per la necessitat de motivar i empoderar col·lectius en molts casos desmoralitzats i en llargs períodes d'atur, sobre els que solen no servir aquestes accions.

En segon lloc, trobem el paper de l'administració pública en la millora d'eixes oportunitats econòmiques. Els problemes associats a l'accessibilitat al barri, que penalitzen sobremanera les possibilitats de mobilitat dels residents, i de localització d'empreses i atracció d'inversions, s'atribueixen evidentment a la planificació urbana i les inversions públiques de les darreres dècades. De la mateixa manera, es reclamen des de distints tallers i sessions apostes més decidides en matèria de polítiques públiques fiscals, laborals i de protecció social que intervinguen sobre l'atur i l'exclusió social, les necessitats formatives i l'estímul econòmic.

Finalment, els millors actius per a la promoció del desenvolupament econòmic del barri s'identifiquen amb la ubicació geogràfica del barri i les seues potencialitats: proximitat al Port, l'Albufera, el districte marítim, connexió amb el riu, etc; les infraestructures i equipaments ja existents (centres educatius, iniciatives comunitàries, poliesportiu, parc, mercat, etc.) i els projectes previstos o pendants (Ciutat Esportiva del Llevant UE, tramvia, corredor verd...) que es valoren també molt positivament; així com certa cultura comunitària local basada en sentiments de pertinença i solidaritat (identitat de poble, dimensions reduïdes, vida de carrer, vincles forts, etc.).

RESUM

Natzaret és un barri obrer de la perifèria urbana de tipus dormitori, molt afectat per l'**atur i la precarietat laboral**, amb població tradicionalment ocupada en oficis manuals d'indústria, construcció i serveis que compta amb **nivells de qualificació molt baixos**. Aquesta situació **dificulta processos d'adaptació al canvi** de model productiu i de relacions laborals, caracteritzat per la desindustrialització i la terciarització de l'economia en un context de globalització i de crisi econòmica.

El barri té una **baixa densitat d'activitats econòmiques** (poques activitats industrials, comercials i de serveis localitzades al barri), equiparable a altres territoris perifèrics de València, una **demanda interna molt feble**, donada una població amb **rendes mitjanes molt baixes**, i una forta presència de població aturada o inactiva (gent gran jubilada). Aquest fet **dificulta l'activació econòmica del barri** (creació o localització d'activitats econòmiques) i la seua connexió als circuits econòmics de la ciutat.

En eixe sentit, té una **estructura social vulnerable** amb forta presència de famílies en processos diversos d'exclusió social (atur i pobresa crònica, economia informal, activitats il·legals...) que dificulta els processos d'inserció sociolaboral. A més, cal tenir en compte altres factors com la **diversitat cultural** (important presència d'immigrants i de col·lectiu gitano) i la **situació específica dels i les joves**, amb molts fenòmens d'abandonament escolar i baixes qualificacions, que fan de Natzaret un barri amb necessitats diverses en quant a les polítiques d'activació socioeconòmica de la població.

Promoure l'activació socioeconòmica del barri passa per la **millora de les oportunitats**. Fer front a la **baixa qualificació de la població i l'abandonament escolar** dels més joves, **facilitar llocs de treball** adaptats a les necessitats socials, així com **extendre i millorar les ajudes socials**, són demandes bàsiques de la població i els serveis tècnics.

A més, actuacions més integrals com la **millora de l'accessibilitat** al barri i la seua connexió amb la ciutat, i polítiques d'estímul econòmic (incentius fiscals, ajudes a empreses, inversió pública, etc.) que afavorisquen processos de creació o localització d'activitats econòmiques al barri.

Al rerefons d'aquest anàlisi hi ha la necessitat de **definir un model de desenvolupament local** viable per al barri: vinculació al turisme dintre el Districte Marítim, potenciació de l'hosteleria, atreure activitats de tipus industrial, especialització en serveis per a la resta de la ciutat, economia verda, etc.

10.

LLEGENDA FONTS D'INFORMACIÓ

(GU)	Grup de treball d'urbanisme
(EG)	Entrevista grupal
(SG)	Sociograma
(TO)	Taller obert
(DD)	Devolució diagnòstic
(TJ)	Taller joves
(TG)	Taller població gitana
(TA)	Taller dones àrabs
(OD)	Observació per al diagnòstic
(JF)	Jornades de formació
(MT)	Mesa tècnica

CAPÍTOL 10.

CONVIVÈNCIA

— Natzaret és un barri on històricament han viscut diferents grups culturals, ja que en ell han habitat, a més de diferents onades de migració interior, població païa i gitana. Açò ha provocat que la convivència intercultural haja estat des de fa temps una font de conflictes i de preocupació per al veïnat.

Llavors, és important dedicar un capítol a aquest punt, tractant d'acostar-se a la idea de convivència de forma innovadora. Seguint l'antropòleg Albert Moncusí, ací s'entendrà com un marc de relacions recíproques i xarxes de confiança on poder canalitzar els conflictes que el veïnatge produeix. En conseqüència, es mantindrà lluny d'unes concepcions bonistes que semblen assimilar-la a una mena d'amistat intercultural. Altra qüestió important és que en aquest capítol ens centrarem sobretot en els discursos i percepcions del veïnat sobre la convivència i la interculturalitat. D'aquesta forma, es narren alguns dels conflictes existents, tot i fer notar que aquests apareixen de forma transversal en tot el diagnòstic (educació, habitatge...)

Abans de començar, cal fer-se una idea de la imatge de Natzaret. L'any 2016, al barri viu un 15,9% de població immigrada respecte al total de la població, percentatge en clar descens en els darrers anys. Açò situa Natzaret en l'extrem superior de zones amb major presència de població immigrada, tot i estar lluny d'aquells barris on el percentatge és més elevat, on gira al voltant del 20%. Per procedència, la comunitat més nombrosa és amb molta diferència la romanesa (32% del total de població immigrada). Malgrat això, és possible que part d'aquesta població visca en zones fora del nucli urbà o hi haja un sobre-empadronament en algunes llars. Posteriorment apareixen molt igualades persones d'origen nigerià, búlgar, bolivianes o pakistaneses (totes elles al voltant del 6%). Si sumem el veïnat procedent d'Algèria i Marroc, sobreïxen una mica en representar el 8% del total.

1.

LA CONFLICTIVITAT PLURICULTURAL AL BARRI

En termes generals, hi ha un relatiu consens en l'observació que la conflictivitat de caire cultural ha minvat al barri amb el pas dels anys, atenent especialment a les relacions entre la població gitana i païa. Amb això, també han davallat les sensacions d'inseguretat i de por de molts veïns i veïnes del barri.

Diferents agents de Natzaret, tant veïns com personal tècnic que treballa a la zona, apunten a un fet important: els canvis significatius ocorreguts en el tràfic de la droga. A banda de què probablement s'ha reduït de forma relativa, la forma de distribució s'ha modificat, fet que la fa més invisible a ulls del barri. El menudeo que existia anys enrere ha deixat pas a altres formes de venda, cosa que ha fet desaparèixer els consumidors que atreïa a Natzaret, sovint marginals i conflictius. Aquests canvis han reduït les tensions en un plànol més general entre les comunitats gitana i païa, en haver grups significatius de la primera dedicats al negoci de la droga⁴.

Malgrat això, en el Pla integral del 2007 es descriu encertadament la qüestió de la droga al barri: "Continua sense solucionar-se el tema del narcotràfic... Un sector reduït de la comunitat gitana i païa que es troba autoexclòs o exclòs del conjunt de la comunitat" (Pla 2007). Alhora, denuncia certs comportaments i actituds del sector vinculat a la droga: "Com a conseqüència d'aquesta situació, el barri viu diàriament situacions d'impunitat i prepotència per una part d'aquestes famílies".

Probablement, a més d'aquesta qüestió, cal tenir en compte també que el teixit institucional vinculat a la intervenció social ha aconseguit si més no frenar o sostindre mínimament famílies que dècades enrere es trobaven totalment desateses i desamparades, en contextos d'empobriment molt sever. Aquest fet també és significatiu alhora de concebre un marc de convivència a Natzaret.

⁴ *També hi hagut famílies o persones païes vinculades al negoci de la droga, però aquests sempre han estat menys visibles per al propi grup poblacional de referència.*

Malgrat això, i en l'àmbit de la relació i interacció entre grups culturals, diferents tècnics de la zona apunten a un desplaçament de la conflictivitat característica de fa uns anys entre població gitana i païa a una nova entre els primers i la població nigeriana o subsahariana present al territori. Els tècnics mencionats, vinculats a l'àmbit educatiu, assenyalen que han hagut d'intervindre o mediar en diferents ocasions per evitar conflictes majors. Tot açò ocorre en un context general d'escassa interacció entre els diferents grups culturals, segons diagnostiquen els veïns i veïnes **(TO)**.

Així mateixa, en aquest context també cal recalcar l'arribada al barri des de fa uns anys de famílies gitanes-romaneses. Com s'ha dit en altre lloc (capítol 3), s'han anat assentant progressivament en Natzaret i sobretot en l'entorn de la Punta. Doncs bé, en molts discursos sobre la inseguretat al barri se'ls assenyala com els responsables de diferents pràctiques o actes il·legals, com ara alguns robatoris. Per tant, es pot afirmar que la població gitano-romanesa s'està fent un lloc en els darrers anys en els imaginaris de la por dels veïns i les veïnes de Natzaret.

2.

DIFERENTS PERCEPCIONS SOBRE LA CONVIVÈNCIA

A l'hora d'analitzar qüestions com la convivència i la seguretat, és fonamental conèixer quins posicionaments tenen els veïns i veïnes de Natzaret sobre aquests. I en primer lloc cal interrogar-se per les opinions que sosté la població païa arrelada històricament al barri, lògicament, la majoritària a la zona. Ara bé, a partir dels diferents tallers i entrevistes, no és possible descriure un relat únic en aquest àmbit, sinó que més bé ens trobem amb un mosaic divers d'opinions i valoracions que cal recollir acuradament. Per construir aquests posicionaments no sols s'atén a la percepció vers els altres grups culturals presents al barri, també a la qüestió de la seguretat i els estigmes sobre Natzaret. Es pot vore un esquema dels posicionaments als documents annexos.

En primer lloc, es detecta un posicionament de culpabilització dels altres grups culturals pel deteriorament de la convivència. Es tracta d'un grup de veïns i veïnes que observen que els problemes de Natzaret radiquen principalment en la presència de la població gitana en el barri. A ells els atribueixen els problemes de convivència de la zona: el soroll a altes hores de la nit, l'absentisme escolar, el tràfic i consum de drogues, etc. Consideren que el problema rau en què la població gitana no és vol integrar, i que a més es racista enfront els païos.

Per tant, la solució que es proposa per a l'esmentada situació és l'increment de la presència policial a la zona, per tal de controlar i evitar aquests comportaments que denuncien. Reivindiquen una demanda històrica, com és la instal·lació de la comissaria de policia al barri. Les persones que mantenen aquestes opinions solen mostrar por davant d'algunes situacions que viuen o experimenten al seu barri. Llavors, reproduïxen en certa manera els estigmes sobre Natzaret, ja que el perceben com un barri conflictiu, relativament marginal, etc. Entre els afins a aquest grup, trobem a moltes persones majors ben arrelades a Natzaret.

En segon lloc, s'observa un segon discurs que s'ha conceptualitzat com la des-culturització dels conflictes i que és una opinió molt majoritària al barri. Inclou a tota aquella gent que pensa que els problemes de convivència no radiquen en la diversitat cultural, sinó en determinats perfils de persones que són conflictives. Dins d'aquest discurs són habituals expressions com com "el problema no son las culturas, son las personas" **(DD)** o "malos y buenos hay en todos lados" **(TJ)**. Aquestes narratives solen diferenciar entre els mals comportaments i hàbits d'alguns amb altres persones que coneixen, moltes vegades veïns o veïnes del carrer o que els són properes.

En aquest grup es troben dues variants significatives. D'una banda, hi ha persones que sostenen aquesta posició, però sovint es mescla amb algunes qüestions de la descrita anteriorment. És a dir, mostren unes opinions més modernitzades i institucionalitzades, però a vegades continuen apuntant a la població gitana, en concret, com a problema. D'altra banda, hi ha veïns i veïnes que defensen aquesta posició amb més fermesa, esforçant-se per llevar els estigmes i estereotips que Natzaret té, principalment a la ciutat. El problema per a la convivència està aquí en les persones que es dediquen al tràfic de droga o a l'explotació sexual, siga quin siga la seua cultura. Entre aquest grup, trobem freqüentment a persones d'entorns precaris que tenen un grau de relació i interacció elevat amb població gitana, donant-se casos també de famílies mixtes.

En aquests dos posicionaments apareixen regularment descrits una sèrie de conflictes concrets de convivència:

- Les pràctiques i activitats al carrer que produeixen sorolls a altes hores de la nit que impedeixen el descans del veïnat. Es tracta de situacions on sovint participen xiquets.
- Veïnat vinculat a l'associacionisme fester assenyalen la por a realitzar alguns o més actes al carrer pels comportaments incívics d'alguns grups de població gitana.

- Sovint també s'atribueixen els problemes de brutícia de l'espai públic i la falta de respecte al mobiliari urbà a la població gitana i col·lectius immigrants.

Dit açò, en els tallers i entrevistes a la zona s'observa com molts veïns i veïnes també sostenen opinions que principalment tracten de negar o reduir el conflicte al voltant de la diversitat cultural. Moltes vegades expressen que "això són coses del passat" o "això és molt minoritari". Es tracta de discursos més aviat inclusius i igualitaris que estan molt interessats a eliminar els estereotips sobre Natzaret. Igualment, solen visibilitzar o incloure el paper de la comunitat païa o de veïns d'aquest grup en els problemes de convivència existents. Probablement, és l'opinió que menys s'ha detectat de les quatre descrites i s'ha conceptualitzat com suspensió o reducció del conflicte.

Per últim, existeix un quart discurs que pensa que els problemes de convivència no es deuen a la diversitat cultural sinó a la competència pels recursos assistencials entre persones pertanyents a contextos molt precaris. Per tant, assenyalen com a problema principal l'empobriment, l'exclusió social o la vulnerabilitat, la qual és responsable de moltes de les pràctiques que es perceben al barri. Aquesta competència pels recursos explicaria els conflictes entre grups culturals minoritaris, com la població immigrada i també la població gitana. Així mateixa, destaquen que la comunitat té una gran capacitat d'evitar o regular el conflicte, ja que els veïns i veïnes aprenen per on circular, quins llocs evitar, a qui adreçar-se i com fer-ho (MT). Igual que l'anterior, neguen que Natzaret siga un lloc insegur i es rebutgen els prejudicis sobre el mateix. Destaquen ací diferents persones de l'entorn associatiu, de l'àmbit de la parròquia així com professionals que treballen a Natzaret.

Cal tenir en compte que els quatre posicionaments es presenten ací com a tipus ideals, com a models d'opinió o arquetípics existents a Natzaret. En la realitat del barri sempre s'observarà que els veïns i veïnes tendeixen més bé a mesclar opinions d'un conjunt amb altre o a posicionar-se en un de forma relativa.

3.

LES REPRESENTACIONS DE LA POBLACIÓ GITANA I ÀRAB

Seguint amb el que es deia a l'epígraf anterior, cal indagar també en les percepcions que tenen altres grups culturals del barri sobre la diversitat cultural i els conflictes de convivència. Llavors, en diversos tallers específics sorgeixen altres discursos sobre aquesta qüestió.

En allò que concerneix la població gitana, moltes persones d'aquesta comunitat indiquen que són víctimes de comportaments racistes i discriminatoris per part d'altres veïns i veïnes païos del barri, tot i que entenen que no pel conjunt d'aquests.

En aquest sentit, se subratlla la participació de la comunitat gitana en activitats del barri, especialment en les festes. Es defensa que la població gitana participa molt en actes festius del barri, sobretot en les del Cristó o, en menor mesura, les de la Verge. En aquestes, la població gitana acudeix a la nit de les paelles o a les disco-mòbils. Ara bé, en el cas de les falles, la relació es considera més complicada, ja que s'assenyala que els fallers no deixen sovint accedir a les carpes a les persones de la comunitat gitana, per considerar-les problemàtiques. A més, comenten que les falles contracten com a personal de seguretat a xics gitanos molt coneguts al barri, perquè facen de mediadors entre ells i si-guen més fàcils de controlar (SG).

A banda d'en les festes, en les converses també es posen altres exemples d'actituds discriminatòries, com ara les reaccions del veïnat enfront dels xiquets, quan aquells juguen a la pilota en la Plaça. Diverses mares assenyalen que els infants gitanos sempre s'emporten les protestes del veïnat, mentre que els infants païos, tenint el mateix comportament, no reben les mateixes reaccions. Així mateixa, també es detecten algunes actituds discriminatòries en les compres als mercats de venda ambulants.

Com ocorre amb tots els grups socials, la comunitat gitana no es pot entendre de forma homogènia, sinó que presenta una multitud de perfils i posicionaments. En la realització del diagnòstic, es detecta una fractura i una escissió important entre aquelles famílies que significativament es vinculen al tràfic de droga i aquelles altres que no tenen res a veure amb aquesta activitat. Hi ha persones d'aquest segon grup que rebutgen compartir espais amb els primers, als que adrecen moltes crítiques per les activitats a què es dediquen. Es tracta de persones que sovint han viscut en famílies propers la cara dramàtica del negoci de la droga, principalment en forma de malalties cròniques, la presó o la mort de persones volgudes. A més, s'observen moltes diferències en les necessitats que plantegen uns i altres grups. Mentre que entre les famílies vinculades a la droga

es relaten menys necessitats, dins del segon grup, és on es detecten les situacions més problemàtiques d'empobriment i vulnerabilitat.

Entremig, a més, es pot identificar un altre grup més reduït de veïns de Natzaret, que no dedicant-se ells mateixos al món de la droga, sí que ho fan les seues famílies. Per tant, es tracta de persones que habiten entre dos mons, entre el de certa normalització i de les pràctiques il·legals. Al capdavant, totes aquestes diferents realitats s'han de tindre ben presents a l'hora d'intervindre amb la comunitat gitana, sovint percebuda i presentada de forma reduïda i molt simplificada.

Un dels col·lectius amb el que més proximitat hi ha hagut al llarg del diagnòstic és amb la comunitat àrab del barri. Amb aquesta, també s'ha treballat les percepcions sobre la convivència intercultural.

En aquest context, emergeix una qüestió que és ben important, com és l'ús del vel. Diverses dones algerianes assenyalen que les dones gitanes les provoquen i insulten per portar el vel als carrers del barri: "Nos ven así y si es por el día te provocan" (TA). Una d'elles, veïna del barri des de fa 15 anys, precisa que quan ella transita soles no li ocorre res, perquè la coneixen bé. Ara bé, aquesta situació canvia radicalment quan les dones estan en grup, que és quan identifiquen que reben insults i comentaris discriminatoris. Diferencien els problemes amb la comunitat gitana de la paia, amb la que no tenen tants problemes i, al contrari, presenten unes relacions de sociabilitat més denses. També separen la situació que els ocorre al barri amb la resta de la ciutat de València, on tampoc identifiquen aquestes pràctiques racistes.

Arran de les experiències mencionades, aquest grup de dones mostra por i inseguretat d'eixir al carrer a la nit, especialment per la presència de la comunitat gitana. Diferencien molt la seguretat percebuda del barri durant el dia i la nit. Com a espais insegurs, marquen principalment el parc de Mar Azul, que està molt poc il·luminat i solitari. Al costat d'aquests, relaten altres problemes amb persones gitanes, especialment amb veïns de la mateixa finca, que asseguren són molt sorollosos a algunes hores de la nit i alteren el descans de les persones.

foro estaba en rojo y ahora ha pasado a verde" (EG). Sembla que en molts dels barris del voltant d'aquests indicadors són més elevats que a la zona de referència.

Aquesta realitat sembla estar en sintonia amb les percepcions d'un bon nombre de veïns del barri, que veuen Natzaret com una zona relativament tranquil·la, escassament insegura i on no passa res (EG). Ara bé, com s'ha vist, aquesta descripció és motiu de cert desacord, ja que en altres espais del diagnòstic es mostren opinions contràries.

Una de les demandes històriques del barri ha estat la instal·lació d'una comissaria de policia en la zona, però hi ha hagut problemes amb la titularitat del sol d'on havia d'anar emplaçada. El veïnat analitza com la presència policial és major al matí, on s'identifica clarament el rol del policia de barri. En canvi, a la vesprada la ciutadania opina que tal volta fa falta més presència policial, ja que a la patrulla destinada és complicat trobar-la (EG). Pel que concerneix la figura del policia de barri, està portant a terme una sèrie de mediacions en conflictes menors de veïns, per exemple, entre persones d'una mateixa finca. Les associacions de veïns donen suport a aquesta línia de treball. En general, la necessitat d'una major policia al barri apareix d'una manera tibia i mesurada durant el diagnòstic.

Al marge de temes majors com la droga o l'explotació sexual, durant el diagnòstic apareixen dues qüestions a ressaltar. D'una banda, es descriu el robatori de bicicletes com un tema important, que afecta especialment població immigrada que les necessita per a desplaçar-se a treballar (EG). D'una altra, també es comenta que al llarg del mes d'octubre hi ha hagut joves dedicats a trencar els cotxes aparcats al carrer, especialment, els retrovisors (OD).

4. SEGURETAT CIUTADANA AL BARRI

Com assenyalen membres de les associacions de Veïns, les taxes de delinqüència de Natzaret han minvat notòriament en els darrers anys. Segons comenten, "la policia nos dice que antes el semá-

RESUM

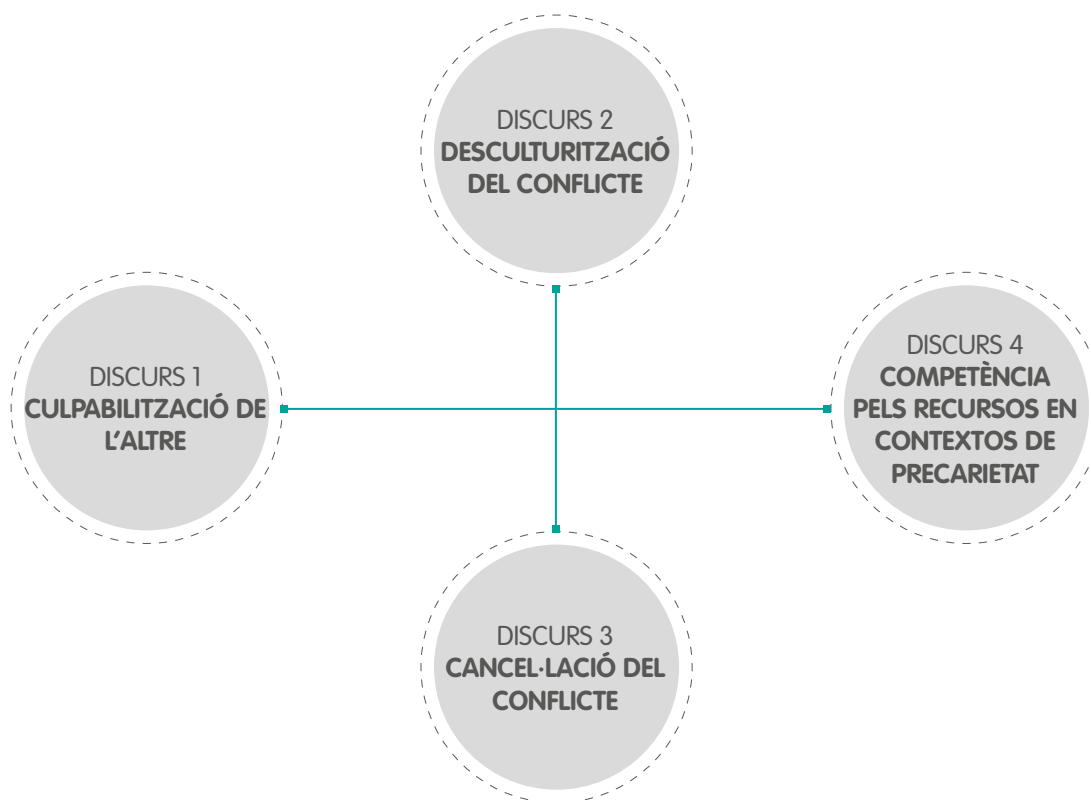
La conflictivitat d'anys enrere pel negoci de la droga ha davallat, malgrat no haver desaparegut. Açò ha reduït les tensions entre comunitat gitana i païa, i les ha desplaçat cap a altres relacions entre grups culturals.

En les percepcions de la població paia sobre la convivència i la seguretat s'aprecien quatre discursos diferenciats. S'identifiquen algunes problemàtiques generals, com el soroll a la nit o els problemes en les festes del barri.

La comunitat gitana considera en termes generals que és víctima d'actituds racistes i discriminatòries per una part del veïnat del barri, principalment vinculades als usos dels espais públics.

Les persones àrabs entrevistades perceben que els conflictes culturals passen principalment per les crítiques i comentaris que reben per l'ús del vel per part de persones gitanes.

Els índexs de delinqüència de Natzaret han disminuït en el temps en sintonia amb les representacions del veïnat sobre la seguretat ciutadana. La necessitat de més policia apareix més matisada que en el passat.

D5. Posicionaments discursius del veïnat sobre la convivència.

11.

LLEGENDA FONTS D'INFORMACIÓ

(GU)	Grup de treball d'urbanisme
(EG)	Entrevista grupal
(SG)	Sociograma
(TO)	Taller obert
(DD)	Devolució diagnòstic
(TJ)	Taller joves
(TG)	Taller població gitana
(TA)	Taller dones àrabs
(OD)	Observació per al diagnòstic
(JF)	Jornades de formació
(MT)	Mesa tècnica

CAPÍTOL 11.

ESPAI PÚBLIC, MOBILITAT I ESPAIS BUITS

— A la dècada dels 80, les ciutats europees començaren a mirar als seues centres històrics amb la intenció de recuperar l'espai públic. Tímidament, València feia per a vianants les artèries comercials de Don Juan de Austria, Ribera i passeig de Russafa. Quasi al mateix temps, a Natzaret es reivindicava (1981) la humanització de l'entorn del mercat i de la parròquia. Finalment, al 1987 es feu realitat, adequant-se per a vianants aquesta plaça i un sistema mixt de coexistència al **carrer de Dalt de la Mar**, una experiència pionera en la ciutat que, com sol succeir, de primeres, els comerciants hi estaven en contra. Gràcies a aquesta renovació de l'espai públic, aquest enclavament és hui una de les dues àrees de centralitat del barri que presenta molta vitalitat i on es celebren diverses activitats col·lectives.

L'altra és la **Plaça Aras de los Olmos** (abans anomenada Aras de Alpuente, topònim usat encara per part del veïnat), un encreuament de camins principals en els dos sentits que estructuren la trama urbana (i per on passa el transport públic). Aquest està materialitzat com un rotonda amb espais eixamplats als quatre cantons i presidit pel centre cívic, una dotació que simbolitza l'èxit de les conquestes veïnals. Segons l'hora, cada cantonada equipada amb múltiples bancs de fusta, arbres i aparcabicis, està ocupada per un tipus de població del barri, segons edat, afinitat i/o cultura (MT). El fet cert és que aquesta 'barreja zonificada' resulta molt curiosa per a l'observador, però també és identificada com un espai amb conflictes.

En termes generals, s'aprecia una qüestió que desperta prou consens: a Natzaret hi ha un ús molt intens de l'espai públic. Així mateix, també s'assenyala (TO) la importància de la pervivència de pràctiques al carrer com 'sopar a la fresca'. En general, els usos de l'espai al barri transmeten sensació de poble (sumat al fet que hi ha prou habitatge en planta baixa i comerç de proximitat), de familiaritat i suport mutu, un clima de relacions properes. Tot açò es veu com una gran fortalesa. Ara bé, alguns veïns comenten que aquesta pràctica disminueix en temporades que augmenta la sensació d'inseguretat (punt 10). Siga com siga, es podria dir que al barri, l'ús de

l'espai públic és més important que el seu disseny. És a dir, és el veïnat el qui li dona forma als carrers i places de Natzaret.

Per a bé, però també per a mal: altre dels grans consensos (TO) existents a Natzaret és que el barri està molt brut. Aquesta és una de les grans preocupacions per a molts veïns i veïnes, compartida per les diferents cultures que viuen al barri, les distintes generacions, tendències polítiques, etc.

Entre allò que embruta el barri, s'assenyalen els excrements dels gossos, les deixalles que generen certes reunions al carrer (corfes de pipes, llaunes o botelles de cervesa, etc.) o les fulles o fruits que cauen dels arbres. Aquest és un problema que s'identifica a pars iguals amb els serveis de neteja, però també d'acusacions de falta d'educació i civisme.

Eixe és el cas, que en la valoració sobre l'estat de l'espai públic es critica a als altres grups culturals que viuen a Natzaret, principalment a la població gitana i immigrant. Tot i que aquesta afirmació desperta molt de desacord entre el veïnat, d'alguna manera enllaça amb la qüestió de la convivència intercultural (punt 10). Amb aquest handicap (els prejudicis són una debilitat) s'ha de contar en qualsevol intervenció de renovació de l'espai públic que d'altra banda, quan es redissenya pot expulsar certs usos menys reglats però igualment vitals.

1. EL PARC DE DESEMBOCADURA, UN PROJECTE PER AL BARRI O PER A LA CIUTAT?

L'anomenat Parc de Natzaret (45 ha.) construït en compensació a la pèrdua de la platja (punt 2) es troba a la vora sud-est del barri disposa de dues parts en forma de 'L' inconnexes entre elles per l'existència d'un solar del Port en la ròtula. La més gran correspon a **Marazul** (35 ha.). Tot i que sembla que aquest parc s'utilitza poc (a causa de la seua condició perifèrica, arraconada entre els murs del port i inconnexa de tot plegat, malgrat l'existència d'un edifici

municipal de Joventut), als darrers anys la gent celebra allí aniversaris, comunions, etc. **(TO)**, amb la qual cosa es demana que es potencien aquests usos amb el mobiliari urbà, la il·luminació o fins i tot col·locant paellers. Tanmateix, la concessió del port està a punt de caducar i en les negociacions amb el Llevant UD per a ubicar la seua Ciutat Esportiva (projecte d'Alejandro Escribano i, anteriorment, un projecte de J.M.Lozano per a aquest entorn), aquest espai podria ser objecte de reconversió. A canvi, aquest projecte satisfà la històrica reivindicació de crear una parc a la desembocadura de l'històric llit del Túria.

L'anomenat **Parc de Desembocadura** és encara una idea sense projecte a l'estil del Parc de Capçalera de la ciutat, amb la finalitat de fer un final verd al jardí del Túria i relacionar-lo amb el front marítim. La part de Natzaret, que compta les dues vores del riu, abasta unes 70 ha., i la seua construcció depèn de les obres del col·lector de Pinedo on la Generalitat hauria d'invertir desenes de milions d'euros, i també de les plusvàlues del desenvolupament del Pla Parcial Grau-Cocoteros.

Més enllà dels riscos de 'gentrificació verda' esmentats al punt 2, aquesta infraestructura verda és una esperança per a la població de Natzaret, perquè la troba **(GU)** com una possibilitat, no tant d'esplai, sinó de connexió (i d'atracció) amb la resta de la ciutat.

Al respecte, la preocupació és novament, la indefinició de l'escala d'aquesta intervenció. És a dir, donat que el seu enclavament sud està conformat per edificació residencial habitada per població més vulnerable (Cocoteros, Stella Maris, ...) i, en canvi, els nous desenvolupaments residencials de les Moreres i el Grau atrauen a una població de classe mitja-alta, es pot produir un desplaçament de la població més vulnerable a les transformacions urbanes. Aleshores, per a tractar de compensar-ho, el parc de Desembocadura s'ha de lligar en xarxa (ciutat-barri-veïnat) amb la resta de l'espai públic del barri, amb la dinamització del sòcol comercial del mateix i la rehabilitació dels habitatges, sobretot en planta baixa. **(GU)**

A més a més, aquest parc podria ser una oportunitat de projectar no sols un jardí sinó un ecosistema urbà que millore el mediambient local introduint fórmules naturals com les basses **(JF)**.

2.

UN TRAMVIA ANOMENAT DESIG

Quan a les sessions de diagnòstic es parla de mobilitat **(TO)**, quasi sempre es fa més referència a la connexió del barri amb la ciutat (i a l'inrevés), però menys al respecte de com és la seua mobilitat i/o accessibilitat internes. I en concret, les reivindicacions habituals tracten del transport públic, sobretot per a reivindicar la línia 2 del tramvia (Natzaret-Ciutat Vella-Orriols) i el retorn de la línia 3 de l'EMT.

Començant per l'**autobús**, a més de la reivindicació citada, quatre són les observacions participades **(TO i GU)**:

- Discrepàncies en si els canvis efectuats darrerament (agost 2016) en la xarxa de l'EMT beneficien o no al barri.
- Deficient comunicació entre els Poblats Marítics. Cal fer transbordament. "Hi ha que agafar 300 autobusos per a eixir d'ací!" **(TG)**.
- Els turistes de creuer col·lapsen la línia ordinària número 95.
- Millora de la freqüència de pas els caps de setmana de la línia número 4.

En quant a l'**esperat tramvia**, estem davant altra promesa incomplida des que al 2011 les obres foren suspeses amb el consegüent deteriorament de la infraestructura que ja estava construïda: el tram entre Natzaret (en superfície) fins al carrer d'Alacant (soterrat). A data de redacció de la present Estratègia, la Generalitat Valenciana ha anunciat renunciar a terminar aquesta línia de metro després d'invertir uns 200 milions d'euros (en faltarien 120 més) i condiciona la seua posada en marxa a un finançament per part de l'administració central de l'Estat.

Altra qüestió que es considera important és la falta de **carrils bici** pel barri, que dificulten impulsar aquest mode de transport sostenible i alternatiu al cotxe. En aquest sentit, es destaca **(TO)** que el carril bici que ve per Moreres es deté allí i no continua per Natzaret ni connecta amb el que es dirigeix al Saler (carretera Natzaret-Oliva, CV-500). Açò provoca a sovint situacions de ciclistes i turistes en bici desorientats i perduts. En canvi, la idea seria aprofitar la ubicació estratègica de Natzaret en València, com enllaç i punt de connexió entre el riu, els poblats marítics i l'horta. En la segona edició de la consulta municipal sobre inversions en barris per al 2017 (Decidim VLC) s'ha presentat una proposta relacionada

amb l'ampliació de la xarxa de carril bici en connexió amb l'entorn de Natzaret. Aquest projecte, en cas d'executar-se deuria articular-se amb l'Anell Verd Metropolità plantejat per la Conselleria d'Habitatge i Vertebració del Territori i amb els plantejaments en mobilitat sostenible de la DUSI del Cabanyal, així com el pla director de mobilitat i millora de l'espai públic de la Marina Real.

El cas és que de moment, Natzaret sols disposa de dos **accessos/eixides** rodats. Amb el Pla Parcial de Cocoteris, n'hi hauria un més que travessaria el riu. Ara, però, el barri encara depèn dels traçats històrics:

- El pont de les Drassanes construït al 1930 per donar accés al port. Recentment se li ha donat connexió en el sentit d'eixida des del carrer del Pac de Natzaret afavorint els fluxes per dins del barri.
- Els camins vells de Natzaret (Castell de Pop-Les Moreres), i de la Punta que s'enllacen amb la CV-5001. "Quan el primer es talla (esdeveniments passats i presents al voltant de la dàrsena), sols queda una eixida disponible, havent de circular fins a la Pantera Rosa". A això cal afegir al fet que la passarel·la per a vianants Cuc de Llum, construïda amb motiu de la Fórmula-1 continua tancada i deteriorada (punt 2). La seua reivindicada apertura és necessària per a millorar la comunicació a peu amb el barri del Grau, on entre d'altres, es troba l'institut que li correspon a Natzaret.

Malgrat tot, el **trànsit rodat** al barri es percep com a calmat, amb l'excepció del carrer Major on sembla incompatible el pas de cotxes i busos amb una tipologia de cases històriques. Tampoc hi ha un problema d'aparcament, excepte en les zones d'atracció metropolitana com el poliesportiu o quan el propi barri es gasta com a borsa d'aparcament per als esdeveniments aliens al mateix. En eixe sentit, davant la possible façana d'interacció port-barri equipada amb usos terciaris, esportius, d'una escala major com la possible Ciutat Esportiva del Llevant UD (punt 2), s'ha de preveure l'impacte en la mobilitat de pas pel barri. La finalitat és no perjudicar la relativa pacificació del trànsit existent en una trama, la transversalitat de la qual, no està preparada per a assolir-lo; ni l'escala de l'habitatge unifamiliar és compatible amb borses d'aparcament a la porta d'aquesta façana. El dubte **(DD)** que es planteja sobre aquesta operació és com fer que 'la gent passe i gaste al barri' però en canvi, que això no perjudique a la qualitat de l'espai públic

que ja té altres problemes en els quals pensar com ara les barreres arquitectòniques i falta de manteniment **(TO)**.

Per últim, es menciona una qüestió que roman en un segon pla al discurs general. Alguns participants comenten que no hi ha a la zona cap proposta de **camins escolars segurs** (iniciativa en auge) per a que els xiquets i xiquetes vagin caminant a l'escola. Per exemple, es considera que un plantejament d'aquest tipus deuria capficar-se en millorar l'accés al col·legi dels Desamparats, molt estret i molt prop del vial rodat. **(TO)**

3.

EL RECICLATGE D'ESPAIS EN DESÚS

A Natzaret, com a la resta de la ciutat, hi ha una sèrie d'espais (solars o edificis) infrautilitzats o abandonats. Aquests, a més de ser necessària la seua rehabilitació, s'identifiquen **(GU)** com un recurs disponible que cal negociar (segons la titularitat, pública o privada) per a omplir-los de contingut (gestió pública o cessió veïnal) en relació als problemes que esmenta aquest diagnòstic, sobretot els de caire social.

En aquesta línia, en primer lloc es parla de l'estat dels **solars** que hi ha al barri (veure plànol annex). Es considera que aquests haurien d'estar vallats, cuidats, etc. "Els espais buits i la poca il·luminació augmenten la sensació d'inconnexió entre zones diferents del barri" **(GU)**. Es discuteix una estona sobre quins són privats i quins són públics, hi ha certa confusió. En concret, dos són els solars amb noms i cognoms més reivindicats:

- Solar de la antiga caserna de la Guàrdia Civil a l'entrada del barri pel carrer Castell de Pop al capdavant d'una illa residencial. Sobre aquest, una veïna arquitecta del barri, Mar Muñoz, junt amb l'AVV. Natzaret i el col·lectiu universitari Utòpika realitzaren al 2015 un procés participatiu anomenat "Atenció, barri en participació" per a imaginar els usos possibles per a edificar en aquest solar. Els resultats més demandats foren el d'escola infantil i un centre de majors. Siga com siga, el solar pertany al Ministeri de Defensa. Un primer pas seria aconseguir que es cedira a l'Ajuntament de València.
- Solar de l'antic cinema d'estiu al mateix carrer però l'indant amb els terrenys de l'antiga fàbrica d'oli. Es tracta d'una illa completa de titularitat privada, coincidint amb el sector M6-B destinat a sòl residencial (Punt 7).

En quant als edificis, es destaquen els següents espais abandonats i de tant en tant, ocupats il·legalment:

- Antiga estacioneta del trenet FGV. Bé de Rellevància Local, però de titularitat privada, al nord al barri de Cocoteros.
- Edifici antic balneari Benimar, a l'est, depenent dels usos que finalment es situen a la zona d'interacció port-barri.
- Xalet de Sancho, al sud. Era l'antic casal de la Pau. Es troba a prop del Xalet del Dr. Bartual rehabilitat i futura seu de l'alcaldia pedània de La Punta.

Per últim, tota la planificació no desenvolupada (ZAL, Moreres, Grau, Port, etc.) a les vores urbanes (punts 1 i 2) ha derivat en un paisatge de **descampats**.

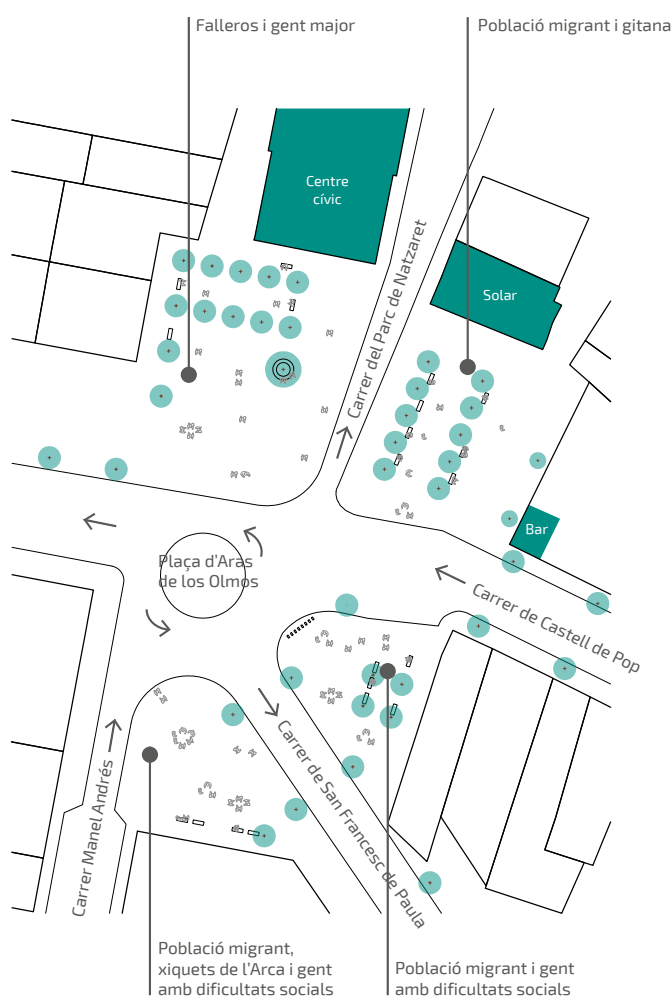

DIAGRAMA RESUM Text. pròpia.

RESUM

Tard o d'hora la ubicació estratègia de Natzaret deuria revertir positivament al barri millorant la seua mobilitat, connexions, accessibilitat i la qualitat dels seus espais públics.

L'espai públic s'habita amb intensitat, sobretot a les dues àrees de centralitat, amb percepcions juxtaposades de vitalitat, convivència, però també de conflicte, segons l'origen de la població.

La creació d'una façana habitada a la frontera amb el port genera complicacions de mobilitat interna en el barri en quant al trànsit de pas i els aparcaments necessaris.

Els desitjos de millora passen per les promeses de creació del Parc de Desembocadura i l'arribada de la línia 2 del metro.

Existència de diversos solars, edificis buits i descampats perifèrics amb necessitat de ser rehabilitats, habitats i gestionats.

ANNEX

(06)

Plànol Espai públic, mobilitat i espais buits.
Elaboració pròpia.

12.

CAPÍTOL 12.

CONCLUSIONS DEL DIAGNÒSTIC

- Més que d'un barri marginal o precaritzat, com suggereixen molts estereotips sobre la zona, Natzaret és un barri obrer perifèric, que presenta **una marcada segmentació en dos grups poblacionals** relativament ben definits. D'una banda, aquell que més o menys s'inscriu en els contorns de la normalitat social i altre, més divers culturalment, que es troba fortament empobrit i amb una precarietat que travessa totes les esferes de la vida. Aquesta diferenciació s'observa en els diversos àmbits que componen aquest diagnòstic: la relació amb el treball, l'estat de la vida, l'escolarització, la presència en l'associacionisme o l'ús dels serveis públics. Lògicament, la crisi ha colpejat ambdues esferes, probablement aproximant les condicions de vida dels extrems d'una i altra realitat.

D'una lectura transversal del diagnòstic, s'observen diferents conflictes de convivència entre els diversos grups poblacionals que viuen al barri. Es detecten conflictes al voltant dels espais festius; l'ús d'alguns equipaments públics, com ara la piscina municipal; les pràctiques en l'espai públic (soroll, brutícia...) o la manca d'espais compartits per la segregació escolar descrita. Tot açò ocupa un lloc central en la vivència que el veïnat té del barri. En termes generals, es pot concloure que s'observa **un tancament parcial dels espais públics** de Natzaret, especialment aquells amb un caràcter més sòlid i institucional. Aquest fet emfatitza la necessitat d'intervindre sobre les pràctiques i valors de confiança i reciprocitat entre el veïnat.

Les estratègies de rehabilitació del Cabanyal, encapçalades per la implementació de l'EDUSI; la reordenació de la Marina Real o l'intent portar a terme el Parc de Desembocadura assenyalen un segon cicle en les polítiques per al *waterfront* de València. Aquestes venen marcades per l'esclat de la bombolla immobiliària i les polítiques de grans esdeveniments així com per una arribada continua de creueristes a la ciutat. En aquest sentit, s'observa com el veïnat s'interroga freqüentment per quin és **el paper de Natzaret en aquesta segona onada**. Existeix un risc de que el barri es quede a l'ombra i aïllat de la mateixa, de forma que les transformacions no afecten el

desenvolupament de la zona, sobretot si les actuacions al Front marítim no es plantegen des d'una mirada integral. Tanmateix, els intents ben lògics per no "despenjar-se" de la façana litoral deuen compensar-se amb els esforços per connectar-se a l'Horta i els Pobles del Sud.

En el marc descrit, hi ha símptomes evidents de que Natzaret transita **de percebre's com un problema a començar a visualitzar-se com una oportunitat**. L'arribada, fruit de les reivindicacions històriques veïnals, de futures instal·lacions esportives a la zona i d'equipaments verds d'escala de ciutat confirmen la transformació progressiva dels imaginaris i realitat del barri així com actuen d'acceleradors d'aquests. Ara bé, el canvi mencionat deu estendre's sobre el conjunt de la població i no afectar el Natzaret de manera desigual. El diagnòstic adverteix sobre els riscos de desplaçament d'aquella població més vulnerable pels possibles efectes de la revalorització d'algunes zones. També del possible desenvolupament d'una regeneració desigual: nou i rehabilitat tant al nord com a les noves àrees d'urbanització, precari i degradat en la seua zona sud. Aquest context que s'apunta deu ser el marc per engegar estratègies fermes i sostingudes de reducció de les desigualtats socials i l'exclusió social. Per tant, l'àmbit urbanístic i l'àmbit social deuen anar acompanyats en la transformació de Natzaret.

Aquest diagnòstic també reivindica **aquelles àrees menys problematitzades** al llarg de l'anàlisi i que, aparentment, poden jugar un rol menys central en el futur del barri. Es tracta de qüestions com l'extensa xarxa associativa de Natzaret, on s'aprecien oportunitats per generar espais de trobada i dotar-la d'una major inclusivitat (dones gitanes, joves...). O d'àmbits com la cultura i l'esport, on millores en els equipaments i actius existents poden generar un barri més atractiu pel seu veïnat, contribuint a més a ancorar a Natzaret a una població jove acostumada a marxar a la vegada que es reforça la identitat de la zona. Conjuntament amb la salut comunitària, cal posar al davant aquestes àrees, molt vinculades a treballar les perspectives de gènere i generacionals en Natzaret. Es tracta d'esferes menys estructurals que les qüestions anteriorment descrites, pel que sovint les inversions necessàries són més baixes.

An aerial photograph of a city, likely Valencia, showing a mix of urban development, green spaces, and infrastructure. A large, bold, teal-colored number '13.' is superimposed on the upper left portion of the image. A dashed white circle is centered on the number, and a solid white line extends from the bottom left towards the center of the circle.

13.

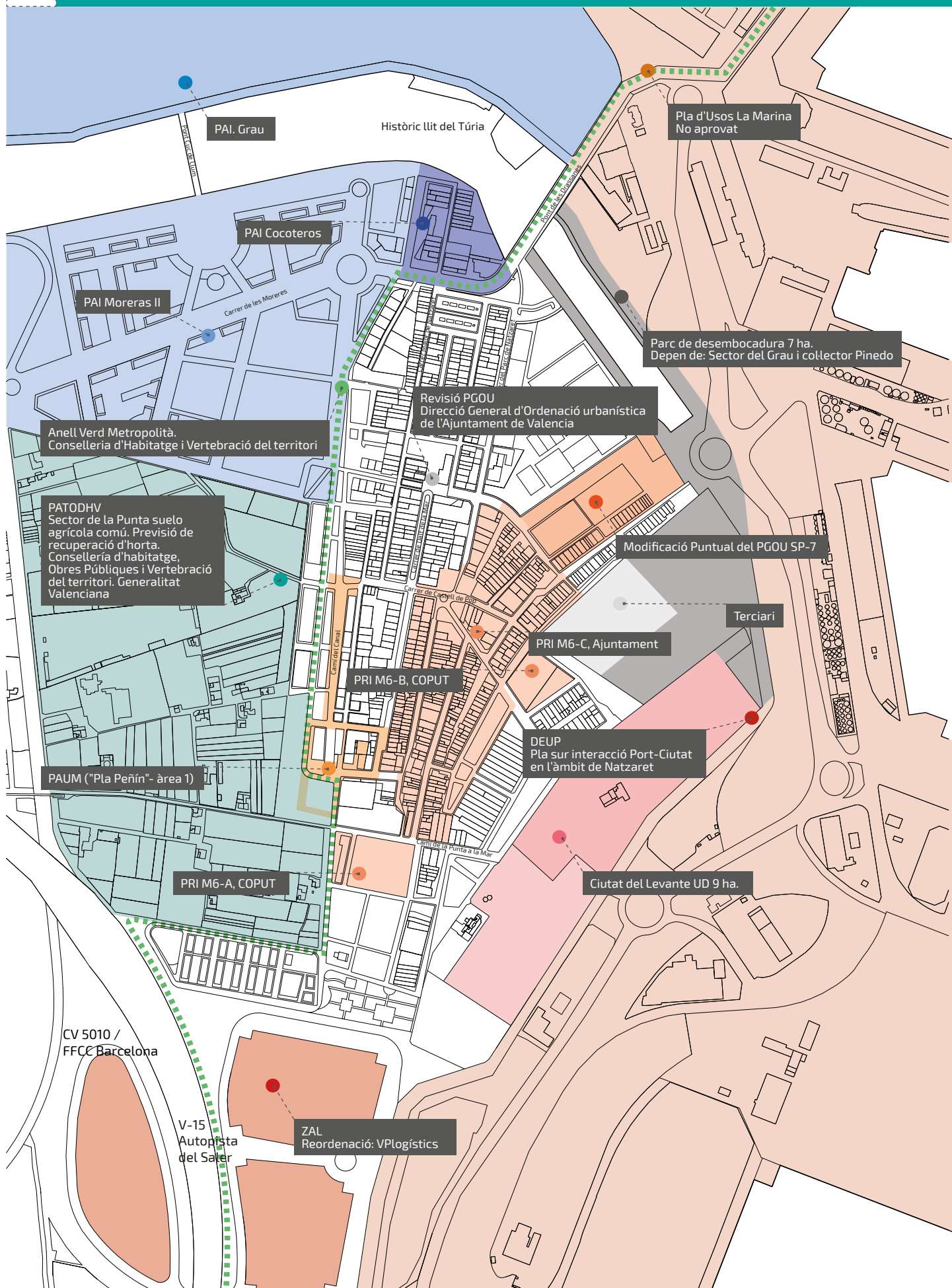
CAPÍTOL 13.

ANNEXOS

ANNEXOS

(01)	Plànol Planificació urbanística. Elaboració pròpia.
(02)	Línea de temps.
(03)	Plànol Vores Urbanes. Elaboració pròpia.
(04)	Mapa d'actors de Natzaret. Font Elaboració pròpia amb grup motor.
(05)	Plànol Habitatge. Elaboració pròpia.
(06)	Plànol Espai públic, mobilitat i espais buits. Elaboració pròpia.

Fi de la platja

Natzaret en diferit

Conflicte droga i habitatge

Reurbanització plaça de l'església,
camí del canal i carrer Ignacio Zuloaga

Unió del barri

Pla integral "cap al 2000"

Reforma Interior

Unió del barri

Natzaret en revisió

Interacció Port-ciutat

Recurs contenciós administratiu

Natzaret en revisió

1976

AVV Natzaret

1985

Enderrocament casetes carrer Macarena

1986

18 de Maig Conveni Ajuntament-Port

1988

PGOU

1990

Enderrocament "Casitas de papel" i casetes
carrer Pertusa

1991

Rita Barberá alcaldessa
AVV Nazaret unido

1993

PAUM (Pla d'actuacions urbanístiques del maritim)
("Pla Peñín" - àrea 1)

1998

Mort camioner
Formació de la coordinadora de barri
M6-C

1999

M6-A
Pla Parcial Moreres I
ZAL

2001

Assassinat Carlos
1ra. Modificació PGOU SP-7

2002

Pla Parcial Moreres II

2007

Copa de l'América (1ra. edició)
2na. Modificació PGOU SP-7

2008

Fórmula1 (1ra. edició)
RSPGOU

2009

Pla Parcial Grau-Cocoteros

2011

Caducitat conveni Port - Ajuntament (25 anys)

2013

DEUP
Pla d'usos La Marina Real
ZAL anul·lació pel TSJ

2014

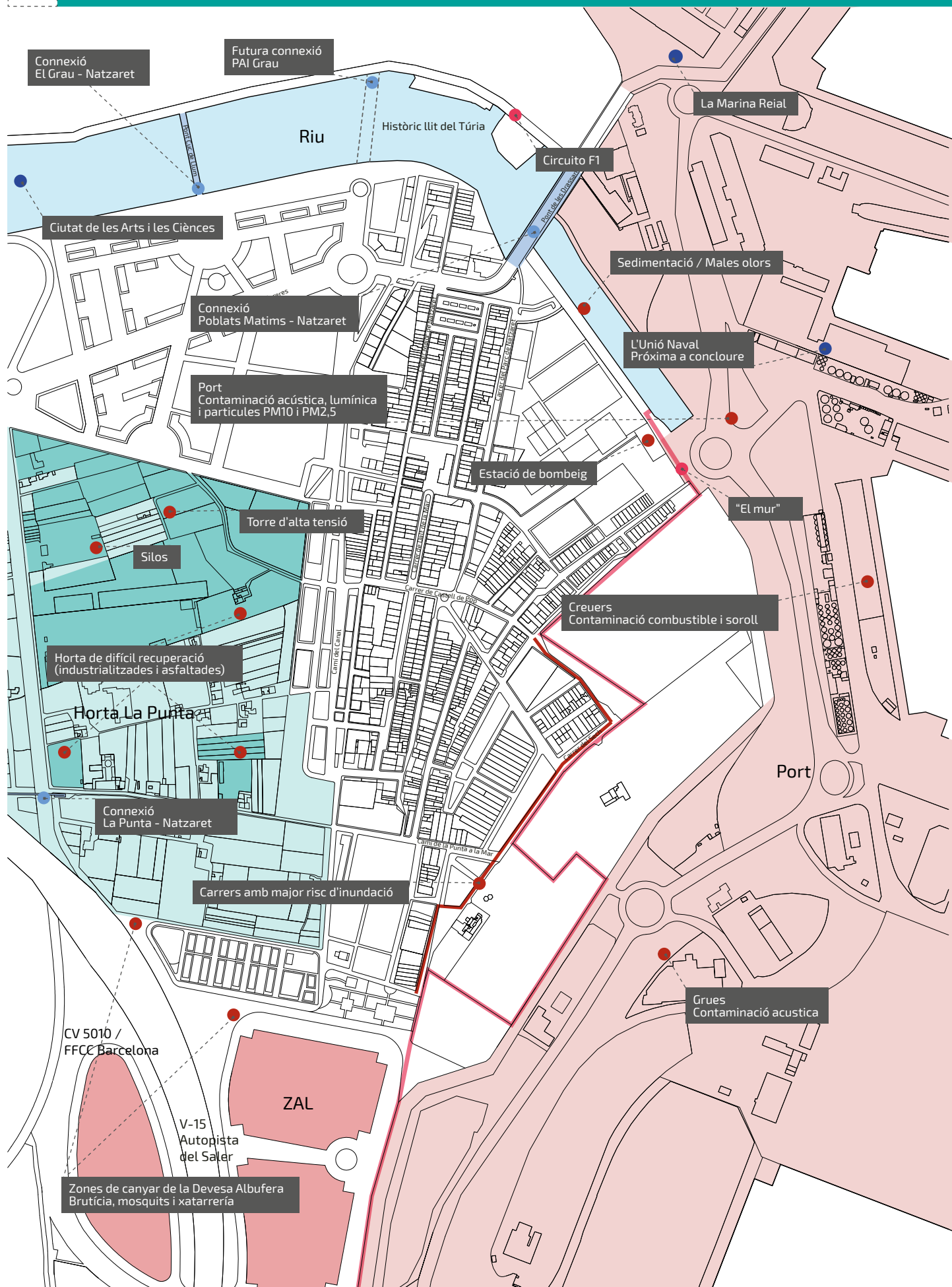
Fi coordinadora de barri
Incompliments conveni Port-ciutat

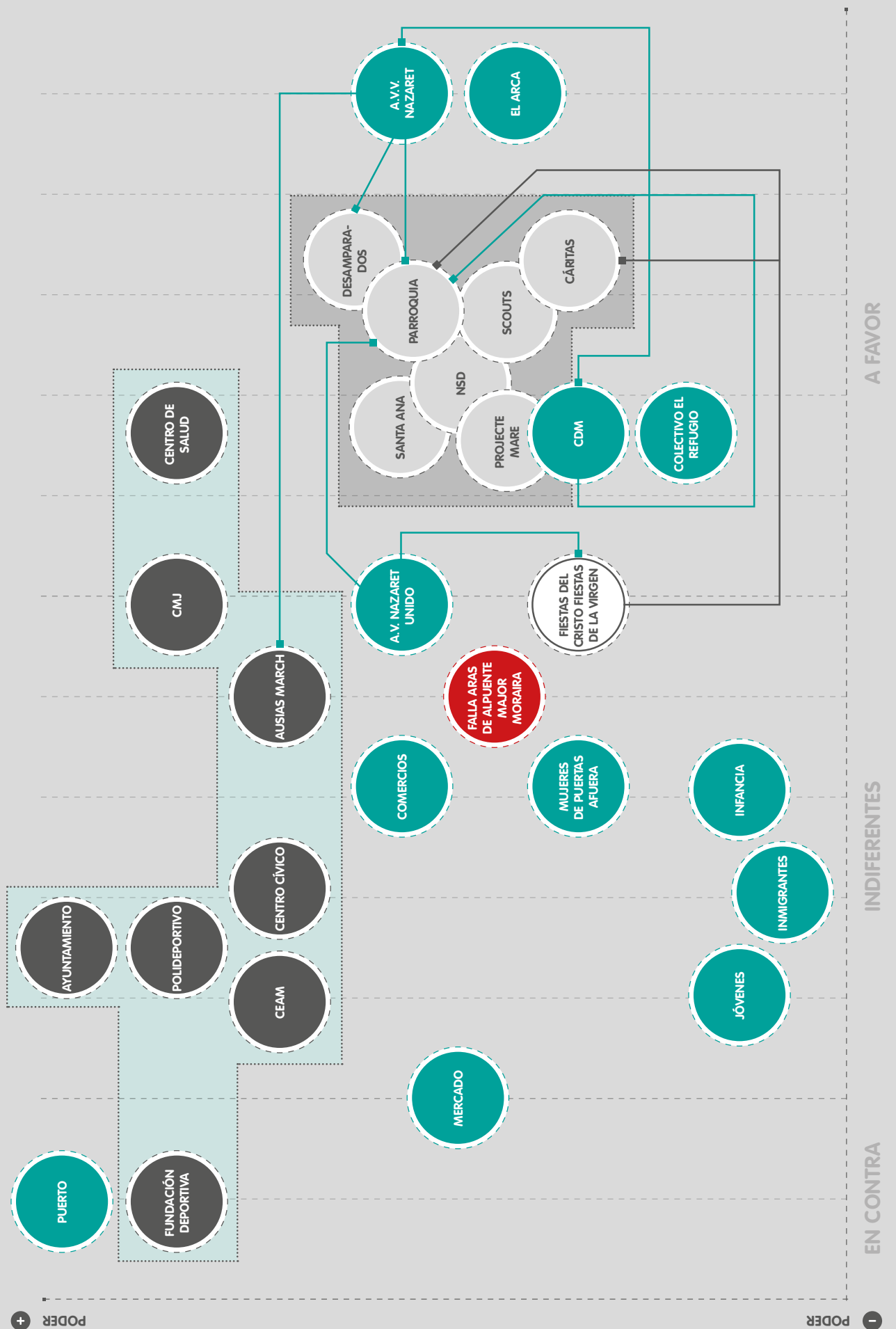
2015

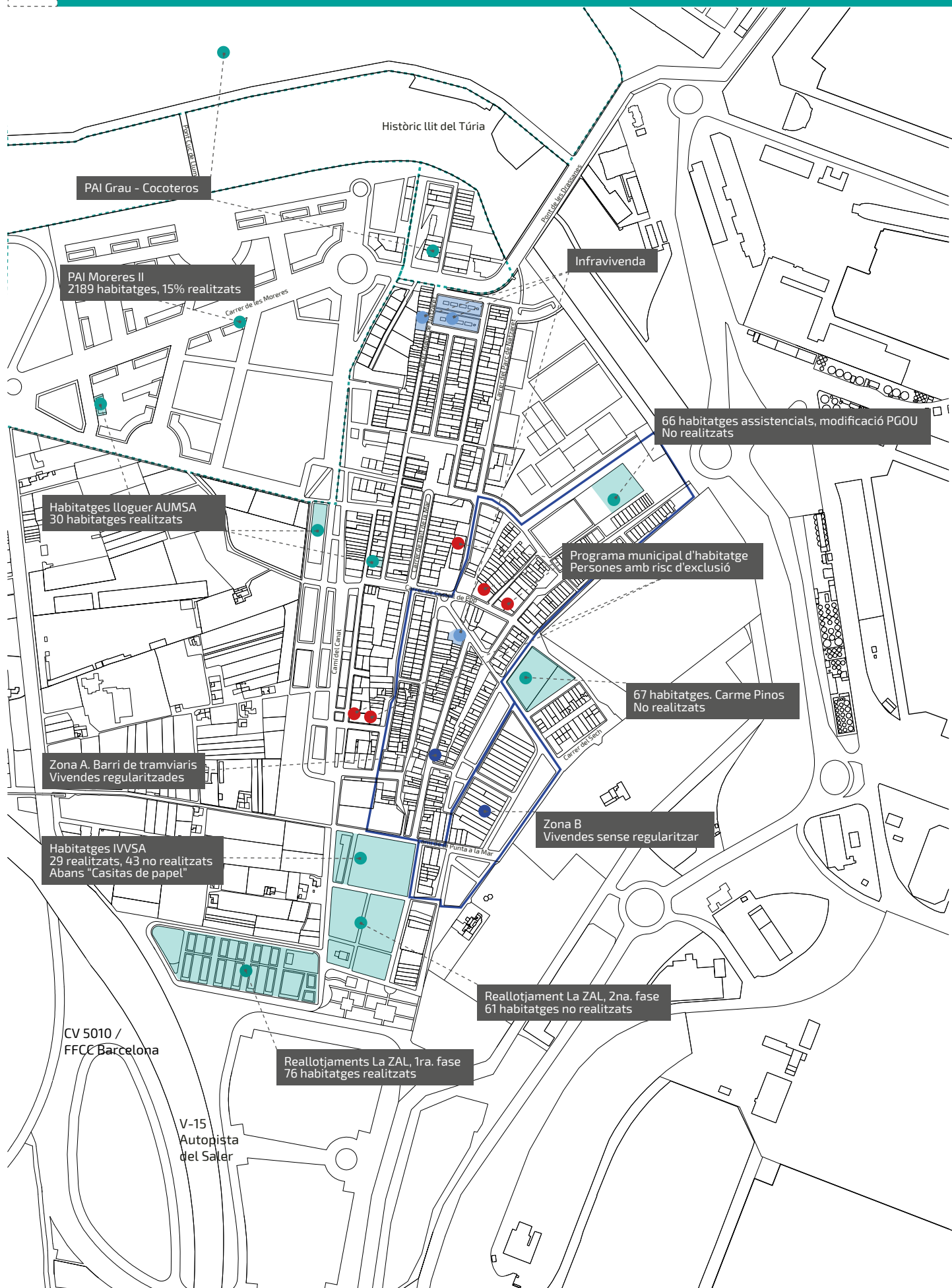
Joan Ribó alcalde
Anell Verd Metropolità València
ZAL anul·lació definitiva pel TS

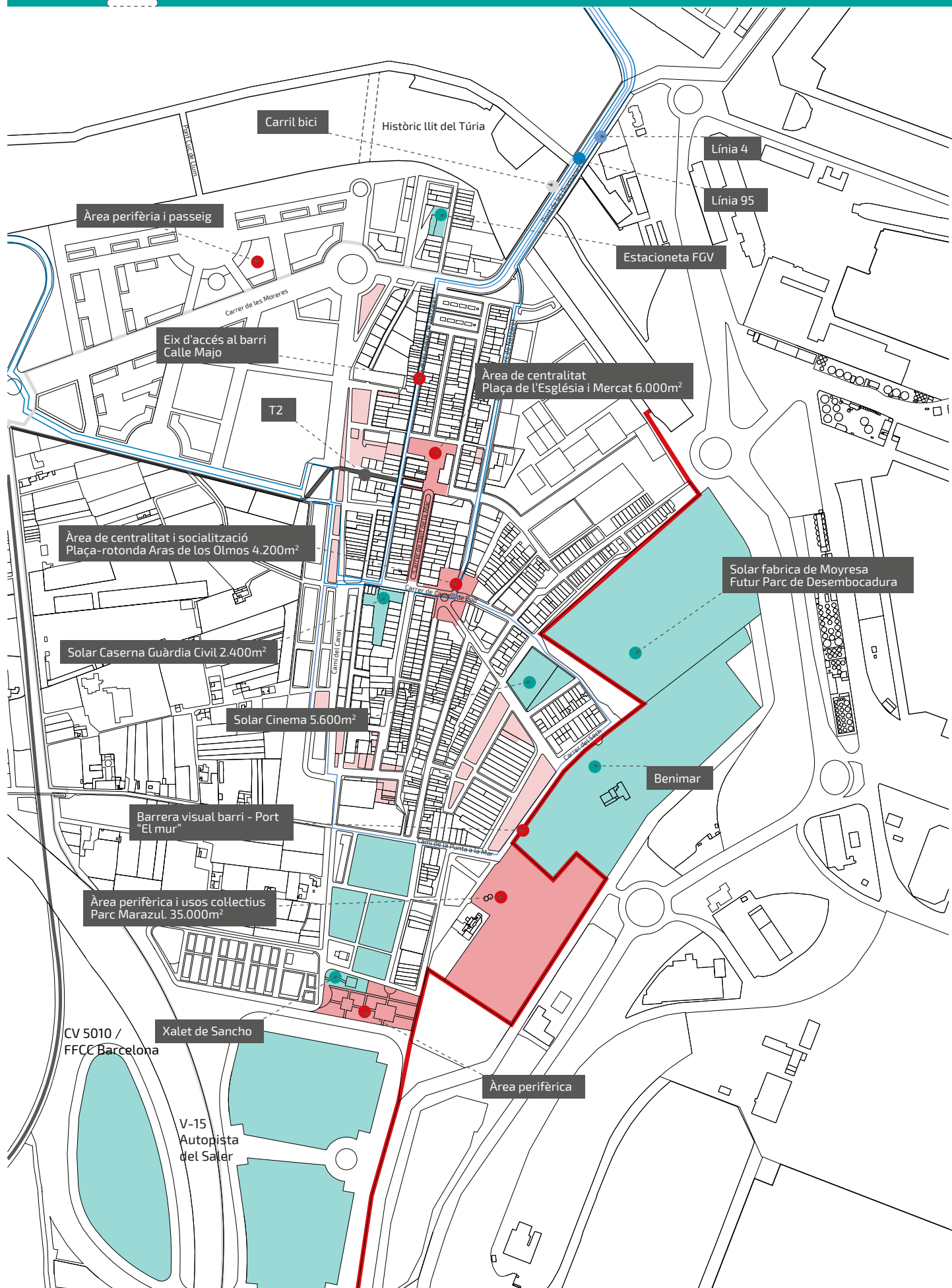
2016-17

PATIVEL, PATODHV, PATAMV, RSPGOU

Equip tècnic
Estudi la Dula
David Estal
Raül Beltrán (La Repartidora)

Col·laboradores
Elena de Oleza
Josefa Moreno
Araceli Moreno
Amparo Hernández

Imatges
Anaïs Florin

Promou
Ajuntament de València Regidoria de Participació Ciutadana i Acció Veïnal

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA
REGIDORIA DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA I ACCIÓ VEÏNAL